

KØBENHAVNS KOMMUNE

Børne- og Ungdomsforvaltningen

Fagligt Center

NOTAT

Til Børne- og Ungdomsudvalget

Notat om Fremtidens Valg og Vejledning og videreførelse af positive erfaringer i investeringscase 'Udskolingsindsats – flere direkte i gang med en ungdomsuddannelse'

Baggrund

Dette notat har til formål at beskrive, hvordan indsatsen gruppevejledning i investeringscasen 'Udskolingsindsats i folkeskole – flere direkte i gang med en ungdomsuddannelse' bygger videre på erfaringerne fra regionsprojektet Fremtidens Valg og Vejledning, som UU København har deltaget i. Udvalget blev i mail af 14.6.16 orienteret af Ungdommens Uddannelsesvejledning om projektet. Rapporter om Fremtidens Valg og Vejledning er vedlagt.

Resume

Københavns Kommune har ved UU-København og flere folkeskoler, herunder Tagensbo, Husum, Bellahøj, Højdevangens Skoler som pilotskoler deltaget i Fremtidens Valg og Vejledning, som er et netop afsluttet treårigt regionsstøttet projekt. Center for Ungdomsforskning (CEFU) har fulgt projektet tæt på ni deltagende folkeskoler, og har offentliggjort forskningsresultater.

Projektet har haft til formål at udvikle nye vejledningsmetoder med fokus på at styrke elevernes grundlag for at træffe et uddannelsesvalg. Aktiviteterne tager afsæt i samarbejdet mellem lærer og UU-vejleder omkring elever i 8. klasse. Med fokus på hele klassen afprøves forløb med gruppevejledning, samarbejde med ungdomsuddannelser og virksomhedssamarbejde. Målet med gruppevejledningen i projektet var, at eleverne fik skabt et rum til refleksion. Gruppevejledningen faciliteres af UU-vejleder og klassens lærere.

Resultaterne af projektet har vist, at gruppevejledning kan være en virkningsfuld metode, som skaber et fælles refleksionsrum, hvor den enkelte unges individuelle valgprocesser kan spejle sig i – og få næring og inspiration fra – andres overvejelser og tanker omkring uddannelses- og erhvervsvalg. Derudover har det afprøvede forløb om uddannelsesparathed også givet eleverne en indsigt i og værktøjer til at arbejde med deres uddannelsesparathed.

Videreførelse af positive erfaringer fra Fremtidens

BR godkendte d. 27. april 2016 investeringscase – 'Udskolingsindsats i folkeskolen – flere i gang med en ungdomsuddannelse', der handler om at arbejde målrettet og systematisk med at styrke elevernes faglige, sociale og personlige kompetencer, så flere får forudsætninger for at gå i gang med en ungdomsuddannelse direkte efter 9. klasse.

10-08-2016

Sagsnr.

2016-0252112

Dokumentnr.

2016-0252112-4

Sagsbehandler

Elisabeth Norskov Sørensen

Fagligt Center

Gyldenløvesgade 15
1502 København V

Mobil
2184 8297

E-mail
elnors@buf.kk.dk

EAN nummer
5798009374301

www.kk.dk

Der investeres i tiltag, som understøtter kapacitetsopbygning på folkeskolerne i hele byen. Tiltagene tilrettelægges så erfarings- og kompetenceudvikling sker sideløbende med implementering og evaluering af tiltagene og suppleres med en struktur for systematisk koordinering mellem relevante aktører i overgangen til ungdomsuddannelse.

En af investeringsindsatserne er gruppevejledning, som bygger på de positive erfaringer og resultater fra Fremtidens Valg og Vejledning og på principperne for synlig læring.

Der er afsat 500.000 kr. årligt til frikøb af lærere og UU-vejlederes arbejdstid til forberedelse, gruppevejledningssamvær med elever og efterbehandling.

Indsatsen tilrettelægges som pilotforløb for potentielt ikke-uddannelsesparate elever primært på 6. og 7. klassetrin for at opnå en tidligere og forbyggende effekt, og afprøves på 10 folkeskoler med start i 2017. Indsatsen vil samlet omfatte ca. 150 elever.

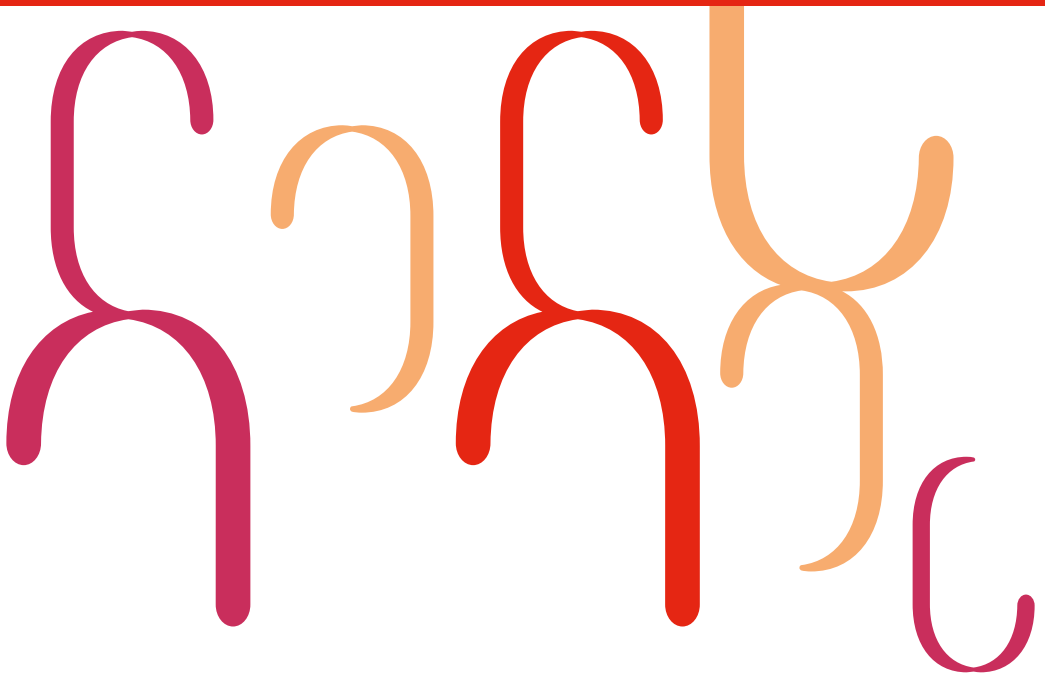
På baggrund af de nationale tests i 6. klasse og lærernes vurdering af elevernes personlige og sociale udvikling identificeres målgruppen. Eleverne samles i grupper på 6-8 elever, hvor den enkelte elev opstiller egne mål for læring og personlig/social udvikling. 6 til 8 gange om året drøfter elever med hinanden den enkelte elevs progression og reviderer egne mål.

Forløbet planlægges og gennemføres i et samarbejde mellem UU-vejleder og klassens lærere. På baggrund af erfaringerne udbredes arbejdsformen til alle byens skoler via UU, udskolingsambassadørerne og udskolingskompetencecenteret på Højdevangen Skole.

Uddannelsesvalg, vejledning og karrierelæring i et ungeperspektiv

*Centrale konklusioner fra følgeforskningsprojektet
'Fremtidens Valg og Vejledning'*

Tilde Mette Juul, Mette Pless og Noemi Katznelson

Uddannelsesvalg, vejledning og karrierelæring i et ungeperspektiv

*Centrale konklusioner fra følgeforskningsprojektet
'Fremtidens Valg og Vejledning'*

Forfatter

Tilde Mette Juul, Mette Pless og Noemi Katznelson

Center for Ungdomsforskning
Institut for Læring og Filosofi
Aalborg Universitet i København

Layout

Rasmus Johan Nielsen

ISBN:

978-87-93058-34-7

Center for Ungdomsforskning er en selvstændig forskningsenhed ved Aalborg Universitet, dog med adresse i Sydhavnen i København, som forsker i unges levekår. Centrets drift støttes af en forening – Foreningen Center for Ungdomsforskning. Vi gennemfører forskellige projekter, dog alle med det kendetegn, at de tager afsæt i de unges egne beskrivelser og oplevelser af deres hverdag og liv.

Ophav

© Forfatterne og Center for Ungdomsforskning 2016

Rapporten kan frit kopieres og viderebearbejdes med angivelse af kilde til ikke-kommercielle formål på www.cefu.dk samt www.uu.kk.dk

Forskning- og udviklingsprojektet er blevet gennemført af Center for Ungdomsforskning, Institut for Læring og Filosofi, Aalborg Universitet i samarbejde med Region Hovedstaden, UU-København, UU-Øresund og UU-Tårnby. I udviklingsprojektet deltager ni forskellige skoler fra de tre UU-centre i Region Hovedstaden, som er involveret i udviklingsprojektet. I alt fem kommuner er repræsenteret.

Forord

Arbejdet med dette forskningsprojekt startede tilbage i 2013, hvor Region Hovedstaden i samarbejde med de tre UU-centre: UU-København, UU-Øresund og UU-Tårnby igangsatte udviklingsprojektet 'Fremtidens Valg og Vejledning'. Det har været spændende at arbejde med temaet unges uddannelsesvalg og karrierelæring i folkeskolen, særligt i en periode med mange nye reformer på uddannelsesområdet, som har haft væsentlig betydning for vejledningsfeltet. Det er vores håb, at erfaringerne fra forsknings- og udviklingsprojektet kan inspirere til det fremadrettede arbejde med udvikling af vejledning og karrierelæring i udskoling.

I projektet har vi været glade for at kunne trække på en række forskellige ressourcepersoner, som vi vil takke her. Først og fremmest vil vi gerne takke repræsentanter fra Region Hovedstaden og fra de tre UU-centre for at have etableret og gennemført dette forsknings- og udviklingsprojekt. Særligt skal der rettes en tak til projektleder for udviklingsprojektet Henrik Bov Pedersen, som har været en uundværlig koordinator, og sikret kontinuitet og løbende dialog omkring forsøg og følgeforskning gennem hele perioden. Vi vil også gerne takke projektets styregruppe og udviklingsgruppe for frugtbare diskussioner og input undervejs i forskningsprocessen.

En stor tak skal også lyde til elever, lærere, vejledere og forældre på de involverede skoler og UU-centre for et konstruktivt og givende samarbejde og for at stille op til vores mange spørgsmål, som er en væsentlig kilde til vores omfangsrige empiriske materiale.

Derudover skal der lyde en tak til vores studentermedhjælper Lasse Rønaa, der har været tilknyttet projektet under empiriindsamlingen og det indledende analyse- og skrivearbejde, til Carina Stockfleth for kodning af elevinterviews samt til Mira Wessel og Elsebeth Fjord Pedersen for udskrivning af interviews. Der skal ligeledes lyde en tak til vores kollega Astrid Lundby, som har bidraget med faglig sparring undervejs samt ikke mindst konstruktiv kommentering på slutrapporten.

Indledning

Forsøgs- og udviklingsprojektet Fremtidens Valg og Vejledning

Udviklingsprojektet *Fremtidens Valg og Vejledning* havde til formål at udvikle og afprøve forskellige vejledningsformer og -aktiviteter. Det overordnede formål med udviklingsprojektet var at sikre, at eleverne i grundskolen fik et bedre grundlag for at træffe et uddannelsesvalg. Et valg som både modsvarer de unges egne drømme og ønsker og samtidigt tilgodeser samfundets behov¹.

Ni forskellige skoler fra tre forskellige UU-centre i Region Hovedstaden har deltaget i udviklingsprojektet. I alt fem kommuner er repræsenteret. I skoleåret 2014/15 udviklede og afprøvede alle ni skoler tre forskellige vejledningsspor:

- 1) forsøg med uddannelsessamarbejde,
- 2) forsøg med gruppevejledning
- 3) forsøg med virksomhedssamarbejde

Udviklingsprojektet er blevet fulgt af Center for Ungdomsforskning gennem et følgeforskningsprojekt, som skulle belyse to problemstillinger:

1. Følgeforskningsdelen skal beskrive, dokumentere og sammenholde erfaringer, der gøres i de konkrete vejledningsforsøg. I forlængelse heraf skal følgeforskningen undersøge, hvilken indflydelse vejledningsforsøgene har på de involverede elevers forudsætninger for at træffe valg af ungdomsuddannelse.

2. Følgeforskningsdelen skal give en forskningsmæssig belysning af, hvad der i bred forstand ligger til grund for de unges valg af ungdomsuddannelse. Heri vil også ligge en kortlægning af de unges

---

1.Region Hovedstaden: forsøgsbeskrivelser

valgprocesser og en vurdering af, hvilken betydning de igangværende vejledningsaktiviteter har på de unges uddannelsesvalg og valgkompetence set i relation til andre faktorer.

Denne publikation udgør et udvidet resumé af hovedkonklusionerne fra både følgeforskningsprojektets midtvejsrapport (Juul & Pless 2015) og slutrapport (Pless, Juul & Katznelson 2016).

I det følgende opridses de centrale konklusioner, der tegner sig på baggrund af undersøgelserne. Med udgangspunkt i disse fremhæves en række opmærksomhedspunkter, der har relevans for alle med interesse for unges uddannelsesvalg og vejledning i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelser.

Det empiriske grundlag

Rapporterne bygger på både kvantitativt og kvalitativt datamateriale. Det kvantitative materiale består dels af en spørgeskemaundersøgelse, som er gennemført på 15 skoler blandt ottende- og niendeklasseelever i april/maj 2014. I alt deltog 1367 elever i undersøgelsen. Derudover har de unge, som har deltaget i udviklingsforsøgene, besvaret et evalueringsskema, der knytter sig til vejledningsaktiviteterne.

Den kvantitative del giver os - ud over en række faktuelle oplysninger - en viden om, **hvad** de unge gør sig af overvejelser om uddannelsesvalget, og **hvordan** de oplever processen, herunder vurderer betydningen af vejledning. Det skal her bemærkes, at den kvantitative spørgeskemaundersøgelse både er gennemført blandt forsøgsskoler og skoler, som ikke er med i udviklingsprojektet.

Den kvalitative del, som består af en lang række elevinterviews, observationer af vejledningsaktiviteter samt elevproducerede skriftlige essays, giver yderligere mulighed for at komme nærmere en forståelse af, **hvorfor** de unge vælger, vurderer og mener, som de gør, idet de unges oplevelser, meninger og vurderinger bringes i spil. Derudover

indeholder det kvalitative materiale også interviews med lærere, vejledere og forældre.

Nedenfor ses et overblik over det empiriske materiale, som indgår i slutrapporten:

- Spørgeskemaundersøgelse med ottende- og niendeklasseelever på 15 skoler i Region Hovedstaden (1367 besvarelser)
- Skriftlige elevprodukter om 'min fremtid' skrevet af ottendeklasseelever på skoler, som deltager i vejledningsforsøg (i alt 153 stile)
- 20 fokusgruppeinterviews med elever i ottende klasse (i alt 92 forskellige elever)
- 14 individuelle kvalitative interviews med elever fra ottende klasse
- Interviews med 16 forældre til børn i niende klasse
- Interviews med 21 folkeskolelærere og vejledere, som har deltaget i udviklingsprojektet
- Observationer af vejledningsaktiviteter (12 dage)
- 368 evalueringsskemabesvarelser fra elever, som har deltaget i forsøgsaktiviteter

Yderligere detaljer om det empiriske materiale og de metodiske overvejelser kan læses i slutrapporten (kapitel 11).

De seks forskellige ungdomsuddannelser er angivet med følgende forkortelser: stx: Det almene gymnasiums studentereksamen, hhx: højere handelseksamen, htx: højere teknisk eksamen, hf: højere forberedelseseksamen, eud: erhvervsuddannelse, eux: erhvervsuddannelse med gymnasial eksamen.

Unge uddannelsesvalg

På kanten af folkeskolen - det første selvstændige uddannelsesvalg

Eleverne i udskolingen står overfor at skulle træffe deres første selvstændige uddannelsesvalg - valget af ungdomsuddannelse. Det er et valg, mange unge oplever som meget betydningsfuldt i relation til fremtidige karrieremuligheder og mulige livsbaner. Mange unge ser frem til valget - og overgangen til ungdomsuddannelse - med både spænding og forventning. Men at skulle træffe valg kan også kan virke forvirrende og overvældende, og for en del unge synes dét at skulle vælge uddannelse at udløse usikkerhed og oplevelse af pres (Juul & Pless 2015, Pluss Leadership et al 2013, Pless & Katznelson 2007). Der kan være flere årsager til, at uddannelsesvalg opleves som svære. For det første oplever mange unge, at de skal vælge mellem en lang række valgmuligheder, og det kan være svært at gennemskue, hvad de forskellige muligheder indebærer, og hvilke der - for den enkelte unge - reelt er inden for 'rækkevidde'. For det andet oplever mange unge uddannelsesvalget som et individuelt ansvar, der falder tilbage på dem selv, hvis de vælger 'forkert' og må vælge om (Illeris et al 2009).

Endelig oplever unge at skulle navigere mellem en række hensyn, når de vælger uddannelse. De skal således både vælge noget, de interesserer sig for og er gode til samt noget, der er 'realistisk' for dem at komme ind på, og som de kan gennemføre (jf. fx Juul & Pless 2015, Pless & Katznelson 2005). Derudover tegner der sig samtidig en række overordnede - og modsatrettede - samfundsmæssige tendenser, der rammesætter unges uddannelsesvalg.

At træffe 'sikre' valg rettet mod en uforudsigelig fremtid

På den ene side har en central politisk målsætning gennem de seneste 15 år været at minimere 'spildtid' i uddannelsessystemet, og få de

unge til at bevæge sig hurtigere og mere direkte gennem uddannelsessystemet og ud på arbejdsmarkedet (jf. fx Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling 2016). Målsætningen har dannet afsæt for en række reformer, der på grundskoleområdet blandt andet omfatter krav om uddannelsesplaner og uddannelsesparathedsvurderinger og senere i uddannelsesforløbet indførelse af karakterbonus for at komme hurtigt i gang med en videregående uddannelse og senest den såkaldte studiefremdriftsreform (Uddannelses- og Forskningsministeriet 2013).

Ovennævnte målsætninger og reformer synes at tage afsæt i en forståelse af uddannelsesvalg som noget, der foregår i en lineær proces, hvor det er det muligt at planlægge og målrette sit uddannelses- og karrierevalg, sådan at man undgår at havne i blindgyder eller spille tid på uddannelser, der ikke fører frem til målet (Hutters & Lundby 2014, Pless 2009, Stokes & Wyn 2007). Samtidig forstås uddannelsesvalg som noget, der foregår i en bestemt livsfase – nemlig ungdommen. Når man har afsluttet sin uddannelse, er valgprocessen færdig, og man bevæger sig videre til arbejdsmarkedet, hvor man skal omsætte de kompetencer, man har erhvervet sig i uddannelsessystemet.

Dette fokus på planlagte og *lineære* valg og livsforløb udfordres imidlertid af megen nyere ungdoms- og vejledningsforskning, der blandt andet understreger, at unges valgprocesser er blevet langt mere komplekse og risikofyldte end tidligere (Stokes & Wyn 2007). I dette perspektiv fremhæves det, at en grundlæggende præmis ved det senmoderne samfund er en øget forandringshast, der gør sig gældende både i relation til arbejdsmarkedet og den enkeltes liv. ”*Forandringer er det, der kan forventes*”, som vejledningsforskerne Thomsen & Skovhus (2016:37) beskriver det. Som følge af dette bliver karriereveje og livsløb i stigende grad præget af uforudsigelighed, omskiftelighed og usikkerhed (jf. også Savickas 2012), og det bliver derfor vanskeligere at planlægge sit uddannelses- og karrierevalg. Det stiller krav til de unge, om at kunne være fleksible i relation til uddannelsesvalget og løbende kunne justere og omdefinere fremtidsperspektiver (Hutters & Lundby 2014). Og snarere end lineære og afgrænsede forløb får

unges uddannelses- og karrierevalg karakter af *yoyo-processer*, som bølger frem og tilbage, og som har et uklart og usikkert fremtidsigte (Pless 2009, Walther et al 2006).

Dette dynamiske blik på livsforløb betyder, at uddannelses- og karrierevalg ikke blot skal forstås som en enkeltstående beslutning, men som en løbende og livslang proces, hvor den enkelte hele tiden må vurdere og justere sine valg i relation til de muligheder, men også risici, der viser sig. Det kan være risici som arbejdsløshed, men også mere generelt vilkårene på arbejdsmarkedet, som i stigende grad nødvendiggør et fortløbende arbejde med at udvikle og vedligeholde 'tidssvarende' kompetencer for at opnå og fastholde en attraktiv position i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet (Runfors 2008, Frønes & Brusdal 2000).

Unge uddannelsesvalg er således spændt ud mellem flere samfundsmæssige krav og forventninger. På den ene side forventes de unge tidligt at have en plan for deres uddannelsesforløb og at følge den uden afstikkere og omveje. På den anden skal de unge navigere i et ungdomsliv og på et arbejdsmarked, som er langt mere komplekst, usikkert og foranderligt end tidligere. Man kan derfor tale om, at "unge skal balancere og håndtere et paradoks mellem *"planlægning og usikkerhed, når de vælger uddannelse og karriere."* (Hutters & Lundby 2014:8).

Behov for nye karrierekompetencer

Nyere (vejlednings)forskning peger på, at disse samfundsmæssige forandringstendenser skaber behov for udviklingen af nye kompetencer (21st Century skills²), der indtænker livs- og karrierekompetencer som en del af, hvad der forstås som centrale forudsætninger for unges fremtidige samfunds- og arbejdsmarkedsdeltagelse. Karrierekompetencer forstås her som *"elevernes håndtering af og forståelse*

2.Udviklet af Partnership for 21st Century Skills, www.p21.org/about-us/p21-framework-work

for deres forløb og overgange i uddannelsessystemet ved hjælp af viden om dem selv, fag, uddannelser, arbejdsmarked og samfundet” (Katznelson & Lundby 2015: 10). Karrierelæring er derimod den proces, der foregår for at kunne tilegne sig disse kompetencer. Med karrierelæring forskydes fokus fra vejledning rettet primært mod en afklaring af det forestående valg til i højere grad at styrke elevernes generelle valgkompetence og afprøvning af egne (faglige) kompetencer og interesser.

Disse perspektiver og forståelser danner afsæt for rapportens analyser af de unges valgprocesser og de vejledningsaktiviteter, der udgør omdrejningspunktet for følgeforskningsprojektet (for en uddybning af disse, se slutrapporten).

I det følgende opridser vi centrale konklusioner og opmærksomhedspunkter fra følgeforskningsprojektet.

Konklusion 1 – Unges oplevelse af uddannelse og valgprocessen

Langt de fleste unge oplever uddannelse som vigtigt og som en forudsætning for at få et job og et godt liv. Mange elever i udskolingen ser frem til deres forestående uddannelsesvalg med forventning, men det er også - særligt for nogle elevgrupper - forbundet med tvivl og bekymring. Et stærkt fokus på uddannelse som kvalificering til arbejdsmarkedet samt en øget præstations – og hastighedsorientering betyder, at unges valgmotiver får en mere strategisk karakter. De bliver mere fokuserede på at holde ’døre’ åbne og træffe ’sikre’ valg. Samtidig flyttes fokus fra selve uddannelsesprocessen til langsigtede mål, hvilket kan få betydning for de unges motivation.

Unge oplever uddannelse er vigtigt

Langt de fleste unge oplever uddannelse som vigtigt. 85 % mener, uddannelse er *meget vigtigt*, 13 % *noget vigtigt* og knap 2 % mener *slet ikke* det er vigtigt. Blandt de elever, som ikke ser uddannelse som meget vigtigt, er der en sammenhæng mellem skoleglæde, forventninger til at gennemføre en uddannelse samt køn. Elever, som er glade for at gå i skole, og som forventer at gennemføre en ungdomsuddannelse, oplever uddannelse som mere vigtigt. Ligeledes synes flere piger end drenge, at uddannelse er meget vigtigt.

De unge ser uddannelse som fremtidssikring mod social deroute og arbejdsløshed og dermed en forudsætning for at få et godt liv og kunne forsørge en familie. De unge er ydermere optagede af at bidrage til samfundet, og karakteriserer den gode borger som én, der arbejder og betaler til statskassen. Særligt unge fra uddannelsessvage hjem ser uddannelse som en mulighed for social mobilitet og vejen til mere anerkendelse og accept. Det er bemærkelsesværdigt, at bredere perspektiver omkring faglig interesse og nysgerrighed ved uddannelse fylder meget lidt i de unges fortællinger om uddannelse.

Arbejdsmarkedsfokus og præstationsorientering skaber strategiske valg og pres

Når unge skal vælge ungdomsuddannelse, spiller forestillinger om valg af videregående uddannelse og i forlængelse heraf mulige erhverv en central rolle. Samtidig er de unges forestillinger om disse uklare. Dette betyder, at mange unge orienterer sig efter, hvilken uddannelse de tror, åbner flest døre, og det er i langt overvejende grad de gymnasiale uddannelser. Som en konsekvens af dette arbejdsmarkedsfokus er der en tendens til, at en del unge ser uddannelsesprocessen som noget, der skal overstås. Unge, som ikke har 'en plan' (som er langt hovedparten), oplever uddannelsesvalget som et større pres end dem, som har 'en plan'.

Også betydningen af karakterer og det at kunne præstere godt, fylder en del for de unge i udskolingen, og for nogle har det væsentlig betydning for deres faglige selvtillid og trivsel. Samtidig kan dette fokus betyde, at eleverne bliver mere strategiske i deres overvejelser om valg af ungdomsuddannelse (der ofte handler om at sikre sig et højt karaktergennemsnit, eller igennem uddannelsesvalget at holde mulighederne åbne). Disse overvejelser kan tendentielt overskygge andre valgmotiver som fx faglig interesse og kompetencer, hvilket kan få betydning for elevernes læringsmotivation i deres videre uddannelsesforløb.

Forestillinger om lineære karriereforløb

De unges forestillinger om deres kommende uddannelses- og karriereforløb bærer præg af, at de betragter disse som lineære, dvs. uden omveje og omvalg i uddannelsessystemet og uden forestillinger om efter/videreuddannelse. En del af de unge fortæller, at de ikke vil 'spilde tiden', hvilket i et samfundsøkonomisk perspektiv umiddelbart kan fremstå positivt. Men samtidig synes denne hastighedsop-tik at betyde en øget dramatik og bekymring omkring valget hos de unge. En del af de unge fortæller, at de er bange for at vælge 'forkert', fordi de oplever det som vigtigt at træffe det 'rigtige' valg første gang. Det kan bidrage til, at flere unge vælger en uddannelse, de oplever 'holder døre åbne' og udskyder et endeligt uddannelsesvalg, hvilket for mange vil betyde valg af stx. Ikke mindst for fagligt svage unge kan denne forståelse af stx som 'det sikre valg' skabe udfordringer, fordi de ikke nødvendigvis har de faglige kompetencer, der skal til for at gennemføre.

To grupper skiller sig ud som særligt optagede af, om de kan klare en uddannelse godt nok. Det gælder de fagligt svage unge og pigerne, som generelt er langt mere optagede af/ bekymrede for dette end drengene.

Unge med middelkarakterer er ofte i tvivl

Omkring hver femte af de unge var meget i tvivl om det uddannelsesvalg, de har truffet. Særligt to faktorer skiller sig ud som betydningsfulde. For det første spiller karaktererne en rolle. De unge, som ligger karaktermæssigt i 'midten' (med karakterer mellem 4,0-7,9), var mest i tvivl. For disse unge kan tvivlen hænge sammen med usikkerhed i forhold til, hvilket ungdomsuddannelsesspor de skal vælge, hhv. gymnasial uddannelse eller erhvervsuddannelse.

En anden faktor, som har betydning, er, om de unge har gjort sig tanker om, hvad der skal ske i fremtiden. De unge, som ikke har gjort sig overvejelser omkring fremtiden, er således mere i tvivl om valget af ungdomsuddannelse end de unge, som har gjort sig tanker om, hvad de skal videre frem. Noget tyder således på, at overvejelser, om hvad man gerne vil i fremtiden, kan reducere den tvivl og usikkerhed, der kan følge med valgprocessen. Samtidig er det dog væsentligt at understrege, at fremtidsperspektiver for unge på dette alderstrin ikke handler om egentlige erhvervsvalg, men snarere om begyndende drømme og forestillinger om, hvad man evt. kunne tænke sig uddannelses- og karrieremæssigt, og at langt de fleste af unge ikke har klare fremtidsforestillinger på dette tidspunkt.

Opmærksomhedspunkter

Et stærkt fokus på karakterer og adgangsbegrænsninger skaber strategiske valg allerede i folkeskolen. Dette kan medføre en ændret uddannelsesadfærd hos eleverne, hvis fokus bliver gode karakterer og adgangskrav til videregående uddannelser, snarere end bredere perspektiver som faglige interesser, trivsel, læring etc.

Forestillinger om lineære uddannelsesforløb skaber en dramatisering af valget og kan have den konsekvens, at unge går efter at vælge det, de oplever som det sikre valg, nemlig stx, eller at udskyde valget af en erhvervsuddannelse, fordi det indebærer et egentligt erhvervsvalg.

Gennem blandt andet gruppevejledning kan den lineære tænkning blødes op, ligesom virksomhedsforløb kan bidrage til at åbne de unges perspektiv og give anledning til en bredere afsøgning i valget af ungdomsuddannelse.

De elever, der er mest i tvivl om uddannelsesvalget, og som oplever det som et stort pres, kan også være elever, der er uddannelsesparate, og som qua vejledningsreformen ikke får tildelt særskilt opmærksomhed i relation til vejledning. I forlængelse heraf kan det være væsentligt, at lærere og vejledere er opmærksomme på at identificere elever, som har behov for sparring og vejledning, der ligger ud over den kollektive vejledning.

Elever, som selv oplever at have faglige vanskeligheder og elever, som ikke er blevet vurderet uddannelsesparate (der er ofte sammenfald mellem disse grupper), oplever uddannelsesvalget som et større pres end andre unge. Dette pres kan blive forstærket af de nye karakterkrav på erhvervsuddannelserne og på de gymnasiale uddannelser.

Gruppen af unge, som ikke synes, at uddannelse er vigtigt, er stærkt overrepræsenteret blandt elever, som ikke kan lide at gå i skole, og som ikke tror de kommer til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Dette kalder på en opmærksomhed i forhold til, hvordan man støtter disse unge i valgprocessen, så de får både lyst til og mulighed for videre uddannelse. Det er vigtigt i den forbindelse at være opmærksom på, at udfordringen ikke er, at de unge ikke ønsker en uddannelse. Udfordringen er snarere pædagogisk og didaktisk.

Konklusion 2 – Unges viden om ungdomsuddannelserne

De unge har generelt størst kendskab til de gymnasiale uddannelser og mindst til erhvervsuddannelserne. Fagligt stærke elever har mere kendskab til alle uddannelser end

fagligt svage elever, selvom de har deltaget i de samme vejledningsaktiviteter. Eleverne får primært deres viden om uddannelserne i skoleregi. Det er derimod forældrene, der har størst indflydelse, når selve valget træffes, men de giver udtryk for, at deres viden om uddannelsessystemet er uaktuel og begrænset.

Sporadisk overblik over ungdomsuddannelserne

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at elever i ottende og niende klasse har størst kendskab til de tre gymnasiale uddannelser; stx, hhx og htx og mindst kendskab til erhvervsuddannelserne og hf. Trods det udbredte 'kendskab' til de gymnasiale uddannelser, viser interviewene, at elever i ottende klasse har manglende overblik over de forskellige uddannelser, og at de har et meget sporadisk kendskab til det konkrete indhold på uddannelserne og de uddannelses- og jobmuligheder, der ligger i forlængelse af dem. Fagligt svage elever har mindre kendskab til alle uddannelserne end fagligt stærkere elever, selvom alle elever har deltaget i de samme vejledningsaktiviteter. Eleverne får med andre ord forskelligt udbytte af vejledningsaktiviteterne.

At information om uddannelserne ikke altid bliver omsat til viden hos eleverne kan skyldes, at de befinder sig på et tidligt stadie i deres valgproces, men det kan også hænge sammen med, at nogle elever (hvilket synes at gælde særligt for de fagligt svage elever) har brug for en stærkere kobling mellem vejledningsaktiviteter og deres individuelle valgproces. Her viser det sig desuden, at eleverne ikke får meget udbytte af informationslignende aktiviteter, hvor vejlederen fortæller om uddannelsesmuligheder, men i højere grad af vejledningsaktiviteter, hvor eleverne mere aktivt involveres, og hvor læringen også får en praktisk og afprøvende dimension.

Skolen og vejledningen giver viden om uddannelse

Eleverne angiver i spørgeskemaundersøgelsen, at de primært får viden om uddannelsesmulighederne fra vejlederne, lærerne og skolen og sekundært fra forældrene. Når eleverne skal pege på, hvad der er vigtigt, når de skal tale med nogen om deres uddannelsesvalg, peger de på en række vejledningskompetencer, blandt andet, at det er vigtigt, at den de taler med har viden om uddannelsessystemet og kan hjælpe dem med at træffe et 'realistisk' valg.

Bemærkelsesværdigt er også, at to tredjedele af eleverne ikke vægter det som afgørende, at de i vejledningssamtaler kan sidde alene med en voksen. Eleverne fremhæver tillige i interviewene, at det er vigtigt for dem at tale med en vejleder om deres personlige og individuelle valg, men at det godt kan foregå i grupper. Samlet set indikerer dette, at en del elever oplever at kunne få opfyldt deres behov for personlig vejledning i kollektive sammenhænge. Spørgeskemaundersøgelsen peger på, at særligt de fagligt svageste elever oplever den individuelle vejledning som havende nogen eller stor betydning for deres afklaring, og denne gruppe er også tiltænkt en særlig vejledningsindsats med vejledningsreformen fra 2014. Samtidig er det dog tankevækkende, at gruppen af unge med middelkarakterer er den, hvor flest elever tillægger individuel vejledning stor betydning, idet disse unge ikke umiddelbart vil få tilbudt dette fremover.

E-vejledning har knap hver tredje elev i niende klasse benyttet sig af. Af de elever, som har benyttet e-vejledning, angiver langt hovedparten, at de har søgt informationer på nettet. For at kunne bruge portalerne til informationssøgning kræver det dog, at den vejlede ved, hvad der skal ledes efter. Hvis ikke man ved dette, så kan portalerne, ifølge eleverne, fremstå som en jungle. Langt færre elever har chattet eller mailet med en vejleder. I elevinterviewene peger nogle elever på, at de forestiller sig, at e-vejledning er for upersonligt til, at man kan etablere en åben og tryk dialog, mens andre elever peger på, at netop distancen kan gøre det nemmere at få taget hul på personlige spørgsmål.

Opmærksomhedspunkter

Eleverne efterspørger vejlederkompetencer i form af viden om uddannelsessystemet og hjælp til at træffe et valg som er 'realistisk' for dem, når de skal tale med nogen om deres uddannelsesvalg. Dette kan være væsentligt at have opmærksomhed på, da hovedparten af de unge – de uddannelsesparate - primært får viden om og erfaringer med uddannelser og erhverv gennem den kollektive vejledning og faget 'Uddannelse og Job'.

Informationsstrøm bliver ikke nødvendigvis til viden hos eleverne. Selvom eleverne har fået information om eller har besøgt en ungdomsuddannelse, er det ikke givet, at denne information bidrager til - eller udfordrer - de unges refleksioner i valgprocessen. I den pædagogiske tilrettelæggelse og gennemførelse af vejledning, kan det således være væsentligt at indtænke elevinvolvering, samt mere praktiske og afprøvende dimensioner (se også konklusion 6, 7 og 8 om vejledningsforsøgene).

Konklusion 3 – Forestillinger om ungdomsuddannelserne

Flertallet af de unge orienterer sig mod stx, og en væsentlig begrundelse for dette er, at eleverne oplever, at uddannelsen åbner for mange muligheder. For de unge, som endnu ikke ved, hvad de vil, giver det længere betænkningstid i forhold til at træffe valg om mere specifikke karriereveje. Den dominerende opfattelse af erhvervsuddannelserne er forholdsvis positiv. De unge kan godt se fordelene ved en hurtig og målrettet vej til jobmarkedet og et anderledes undervisningsindhold. Men det ses også som væsentligt, at man kan 'se sig selv' i et af de specifikke erhverv, som uddannelserne giver adgang til, hvilket mange af de unge ikke kan. Derudover er det tiltrækkende for mange at være

en del af et ungdomsfællesskab, hvilket de unge primært associerer med de gymnasiale uddannelser.

De unge har en nuanceret opfattelse af ungdomsuddannelserne

Når de unge skal vælge uddannelse, fremhæver de i spørgeskemaundersøgelsen særligt tre faktorer som vigtige. Først og fremmest er det vigtigt, at de kan komme til at beskæftige sig med fag, som interesserer dem (om end, som vi nævnte tidligere, dette perspektiv synes at være under pres). Dernæst er det vigtigt, at den valgte ungdomsuddannelse giver muligheder for enten at holde dørene åbne til flest muligheder for videregående uddannelser eller for, at de kan få adgang til deres drømmejob. Den tredje faktor handler om, at de unge gerne vil være en del af et 'fedt' socialt miljø.

Prestige og godt ry synes ikke at spille en afgørende rolle for de unges valg af ungdomsuddannelse. De unge i undersøgelsen har ret nuancerede holdninger til de forskellige ungdomsuddannelser, og deres svar afviger således fra flere andre undersøgelser, der peger på, at elevernes uddannelsesvalg er præget af fordomme (særligt om erhvervsuddannelser). Mange elever fremhæver dog samtidig gymnasiet som den ungdomsuddannelse, der giver flest muligheder, og samlet set tegner undersøgelsen et billede af, at eleverne ikke vælger erhvervsuddannelser *fra*, men snarere at de ser ud til at vælge de gymnasiale uddannelser *til*, fordi de tænker, at disse giver flere muligheder – og fordi det giver dem længere betænkningstid i forhold til at træffe et karrierevalg. Interviews med elever fra forsøgsskolerne viser, at et 'overdrevent' fokus på erhvervsskoler næsten kan virke afskrækkende, da eleverne får en oplevelse af, at politikere og vejledere vil overtale og presse dem til at vælge en erhvervsuddannelse. Endeligt ændrer et øget fokus på eud ikke på de fordele, eleverne ser ved stx.

Erhvervsuddannelserne vælges af unge med interesse for et bestemt erhverv

De unge, som overvejer en erhvervsuddannelse, angiver tre hovedgrunde: 1) at de overvejer en bestemt erhvervsuddannelse/har et klart jobperspektiv 2) at de ser erhvervsuddannelsen som spændende og interessant og 3) at de ikke oplever sig selv som gode til/ikke er interesserede i 'det boglige'.

Samtidig angiver en del unge, som er interesserede i en bestemt erhvervsuddannelse, at de først vil tage en gymnasial uddannelse. Disse perspektiver vidner om, at interessen for erhvervsuddannelser er til stede, men at en del unge overvejer først at gennemføre en gymnasial uddannelse for derefter at starte på en erhvervsuddannelse. Nogle begrundes dette med et ønske om at holde mulighederne åbne lidt endnu, idet de ikke er helt afklarede med, hvilket erhverv de vil vælge, mens andre peger på, at de gerne vil være en del af det gymnasiale ungdomsmiljø. Undersøgelsen peger således på, at de unge ikke nødvendigvis fravælger en erhvervsuddannelse, men i højere grad udskyder denne uddannelsesmulighed.

Mange af de elever, som ikke vil vælge en erhvervsuddannelse, begrundes det enten med, at de ikke kan se, hvilket erhverv der eventuelt ville kunne passe til dem, eller at de ikke 'er gode med hænderne'.

Flere motiver for valg af de gymnasiale uddannelser

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at stx er den uddannelse langt størstedelen af de unge orienterer sig imod. Gennem interviewene kan der overordnet identificeres fire årsager til at vælge stx: 1) at stx opleves som det oplagte og selvfølgelig valg, 2) at stx åbner for flest mulige videregående uddannelser, 3) at valg af stx kan udskyde et endeligt valg af uddannelsesretning og 4) at stx ses som den mest oplagte vej til en bestemt videregående uddannelse.

De erhvervsgymnasiale uddannelser fremhæves i interviewene som uddannelser for særligt målrettede elever. Her forbindes hhx med ønsket om et liv som selvstændig erhvervsdrivende og htx for fagligt stærke elever med særlig interesse for de naturvidenskabelige fag.

Ikke mange elever overvejer hf, som af eleverne primært fremstilles som et nødtvungent valg, hvis man fx ikke kan komme ind på gymnasiet. Den lave interesse for hf hænger med al sandsynlighed sammen med, at man først kan vælge hf efter det tiende skoleår, og derfor er denne uddannelse ofte ikke noget, de unge endnu har forholdt sig konkret til.

Opmærksomhedspunkter

Mange unge har i starten af ottende klasse en forholdsvis begrænset viden om de forskellige muligheder for valg af ungdomsuddannelser og udtrykker åbenhed over for at modtage vejledning om forskellige uddannelsesveje. Dette kunne pege i retning af, at det i starten af ottende klasse fortsat er muligt at påvirke elevernes valg.

De unge fravælger ikke nødvendigvis en erhvervsuddannelse, men udskyder i højere grad beslutningen om et valg for at holde mulighederne åbne. Det understreger vigtigheden af, i vejledningen, fortsat at have fokus på, at erhvervsuddannelserne også åbner for adgang til videregående uddannelser. Ligeledes kan der i vejledningen være fokus på at vise de muligheder, som en eud eller eux giver.

En gruppe af unge vælger stx, fordi dette ses som det selvfølgelig og socialt acceptable valg. I forlængelse af dette (og ovenstående) er det således væsentligt, at man i vejledningen udfordrer og kvalificerer de unges valgovervejelser.

Flere unge giver udtryk for, at de mangler erfaringer med håndværk og andre praktiskmusiske fag, hvorfor de bl.a. ikke kan få øje

på, hvilken erhvervsuddannelse der potentielt kunne være en mulighed for dem. Denne faglige dimension kan åben skole, understøttende undervisning og 'Uddannelse og Job' give mulighed for at inddrage. Ligesom en større vægtning af de praktiskmusiske fag i folkeskolen må forventes at kunne brede elevernes uddannelsesvalg ud.

Konklusion 4 - Forældrenes indflydelse på valgprocessen

De unge og deres forældre er 'enige' om, at den unge selv skal træffe uddannelsesvalget. Dog har forældrenes mening en betydning for mange af de unge, hvor nogle ungegrupper oplever større påvirkning end andre. Generelt opfatter forældrene stx som det bedste valg, hvis man har potentialerne til at gennemføre uddannelsen. Dog er det i deres optik vigtigst ikke at få nederlag gennem uddannelse, og de mener derfor, at børnene primært skal vælge ungdomsuddannelse ud fra deres interesse, og hvad de kan 'klare'. Forældrene oplever selv at have for lidt viden om uddannelsessystemet og efterspørger deltagelse i vejledningsaktiviteter.

Det er de unges eget valg, men forældrenes mening har betydning

Mange unge vil gerne have uddannelsesvalget til at fremstå som deres eget valg, og derfor tillægger mange af de unge ikke andre personer den store betydning. Dog er en del eleverne også bevidste om, at andre har en form for indflydelse. Eleverne oplever primært, at det er forældrene, der har indflydelse på deres *valg* af uddannelse, men deres *viden* om uddannelse får de primært fra skolen, lærerne og vejlederne, mens vennerne af de unge selv ikke tilskrives stor betydning.

To ud af tre elever oplever, at forældrenes forventninger har nogen eller stor betydning for deres valg. Ser vi nærmere på hvilke grupper af unge, som oplever, at forældrenes forventninger har stor betydning, så har faktorer som *alder*, *etnicitet* og om forældrene *foretrækker bestemte* uddannelser betydning.

Elevernes *alder* har betydning på den måde, at jo ældre eleverne er, jo mindre betydning tillægger de forældrenes forventninger. I forhold til elevernes etniske ophav oplever elever, som har forældre, der er født i et andet land end Danmark, i langt højere grad, at forældrenes forventninger har betydning. Det gælder særligt unge, som har forældre, der kommer fra Asien og Mellemøsten, men også når forældrene stammer fra andre europæiske lande, er der en signifikant forskel. Kommer begge forældre fra et andet land, styrkes forskellen.

Blandt den gruppe af elever (omkring halvdelen af eleverne), som oplever, at *forældrene ønsker de tager en bestemt uddannelse*, er der markant flere elever, som oplever, at forældrenes mening har betydning. Det er ikke overraskende, at elever, hvis forældre *ikke* eksplicit giver udtryk for et bestemt ønske, oplever, at forældrenes forventninger betyder mindre. Men omvendt kan tallene vise, hvor stor betydning det rent faktisk har for de unge, at forældrene giver deres mening til kende.

Forældrenes rolle i dialogen med de unge

Mødre har ifølge de unge en marginal større indflydelse på den unges uddannelsesvalg end fædre. Dette kan skyldes, at mødre generelt er mere sammen med deres børn, da det fremhæves af de unge, at de primært taler med den forælder, som er mest til stede. Men også evne til at gå i *dialog* og *viden* om uddannelsessystemet har betydning for, hvem de unge taler mest med.

De unge vil helst tale med den forælder, som er mest forstående over for deres ønsker og drømme. Dog efterspørger de unge også voksne,

som bidrager med idéer, råd og sparring i relation til deres uddannelsesovervejelser. Det er dog væsentligt for de unge, at forældrene ikke presser dem eller fremstår belærende.

De unge vil gerne tale med nogen, som har viden om eller erfaring med den uddannelse, de er interesserede i - og kendskab til dem som personer. Her har den ene forælder ofte en større viden end den anden qua egen uddannelse og erhverv. Der fremgår ikke forskel på forældrenes køn i denne forbindelse.

Forældrene synes de ved for lidt om uddannelsessystemet

Generelt giver forældre udtryk for, at de ikke har den rette indsigt og viden om uddannelsessystemet og de forskellige valgmuligheder til at kunne vejlede de unge. De fremhæver, at det primært skyldes, at der er flere uddannelsesveje i dag end tidligere, og at uddannelsessystemet har ændret sig markant siden, de selv stod foran et uddannelsesvalg. Den manglende viden om uddannelsessystemet betyder, at forældrene ofte baserer deres vejledning på egne erfaringer og forestillinger om, hvad de forskellige uddannelsesudbud består af. Mange forældre kender fx meget lidt til hhx og htx.

Forældrene oplever i lighed med de unge, at det tager meget tid at søge informationer om de forskellige uddannelser, hvilket kan være en uoverskuelig opgave - særligt, hvis man ikke ved, hvad man skal lede efter. Samtidig oplever de, at informationsarrangementer, hvor vejlederen præsenterer uddannelsesveje i uddannelsessystemet, giver for ringe udbytte, særligt hvis det står alene. De efterlyser derfor mulighed for at kunne deltage i andre vejledningsaktiviteter, hvor de involveres mere aktivt i fx samtaler og diskussioner.

Forældrenes opfattelse af ungdomsuddannelserne

Knap halvdelen (46 %) af eleverne tror, at deres forældre er ligeglade med *hvilken* ungdomsuddannelse de vælger. Ud af de elever, som

tror, deres forældre ønsker, at de tager en bestemt ungdomsuddannelse, tror 61 % af eleverne, at deres forældre foretrækker, at de vælger stx. De fleste forældre giver selv udtryk for, at stx er den uddannelse, som åbner for flest videregående uddannelsesmuligheder. Flere forældre udtrykker, at det er for tidligt at 'lukke sine muligheder' i 15-års alderen, hvilket de mener, man i en eller anden grad gør ved at vælge både erhvervsgymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser. Mange nævner også stx som en god almen grunduddannelse, som både giver en bred fagligt ballast, men også som en uddannelse, man kan 'falde tilbage på'. Forældrene siger dog samtidig, at deres vurdering kan være et udtryk for, at de ved for lidt om uddannelsessystemet.

Forældre er generelt optagede af, at deres børn får en ungdomsuddannelse og har derfor fokus på, at deres børn ikke skal have nederlag i uddannelsessystemet. Derfor er mange forældre optagede af, at børnene vælger en uddannelse, som er 'realistisk' at gennemføre. Dog er det den generelle opfattelse, at en gymnasial uddannelse – og særligt stx – er det bedste valg, hvis man har potentialerne til at gennemføre.

Opmærksomhedspunkter

Forældre er generelt engagerede i deres børns uddannelsesvalg, dog føler de sig ikke altid klædt på til vejledningsopgaven. De efterspørger mere viden om uddannelsessystemet og mulighed for at deltage i vejledningsaktiviteter. Denne motivation kan udnyttes til at inddrage forældrene mere i vejledning. Ligesom det gælder for eleverne, får forældre heller ikke særlig meget ud af generelle introduktioner til uddannelsessystemet. Det kan anbefales, at der etableres nogle vejledningsaktiviteter, hvor forældrene får mulighed for at tale med hinanden (og en vejleder) om deres viden og forestillinger om uddannelserne samt eventuelle bekymringer eller tvivlsspørgsmål. Det kan også være relevant at inddrage forældrene i de vejledningsaktiviteter, som eleverne er involverede i, da det kan give et afsæt for, at forældre kan tale mere kvalificeret med deres børn om uddannelsesvalget.

Forældre, som er født i et andet land end Danmark, er særligt engagerede i deres børns uddannelsesvalg, da mange ser uddannelse som en mulighed for social mobilitet. Men denne gruppe forældre har generelt et mindre kendskab til det danske uddannelsessystem. Derfor bør der vejledningsmæssigt være ekstra fokus på at inddrage denne gruppe forældre i vejledningsaktiviteter.

Konklusion 5 - Unges forestillinger om job

Halvdelen af de unge har idéer om, hvilket job de kunne tænke sig i fremtiden, men deres forestillinger om et muligt arbejdsliv er ofte meget uklare. Unge er primært inspireret af personligt netværk og medierne. Deres konkrete ønsker er ofte let aflæselige professioner, men en gruppe af unge drømmer også om at blive iværksættere. De unge mener, at interesse ved erhvervsvalg er vigtigt, men flere andre faktorer, som fx løn og variation i jobbet, viser sig også at have betydning for de unges overvejelser om job.

De unges jobønsker

Cirka halvdelen af de unge har forestillinger og ønsker til et fremtidigt job og en fjerdedel mener, de måske har en idé. Men for mange er det uklart, hvad de forskellige jobs består af, hvordan de knytter sig til forskellige uddannelser, og hvilken betydning uddannelse har for fremtidige jobmuligheder. Blandt de 10 mest nævnte erhverv ses de klassiske akademiske professioner, som læge, jurist, psykolog og ingeniør. Blandt de mellemlange videregående uddannelser er det 'let aflæselige' professioner, som sygeplejerske, pædagog, journalist og politi.

En del af de unge orienterer sig også mod erhvervsuddannelser, dog ser det ud til at denne gruppe er svundet lidt ind, når vi sammenligner med tidligere undersøgelser om unges uddannelsesvalg. Samlet set

kan de unges jobdrømme siges at følge den generelle tendens: at flere unge orienterer sig mod en gymnasial uddannelse. Mange af de unge, som nævner en erhvervsuddannelse, klumper sig sammen omkring traditionelle fag som tømrer, frisør, fotograf og mekaniker samt nyere fag inden for IT og multimediedesign.

De unges ønsker er primært inspireret af familiemedlemmer og gennem medierne, hvor nogle unge bliver betagede af jobs, som virker spændende, fx krimi- eller advokatserier. Men de unge bliver gennem medierne også optagede af samfundsmæssige problemstillinger og får her igennem en interesse for jobs, hvor de kan gøre en samfundsmæssig forskel eller en forskel for enkelte mennesker.

Tendenser i unges jobønsker

Tre tendenser ved unges jobønsker er værd at bemærke.

Det *ene* er et ønske blandt en del unge om at starte som iværksætter, hvor de drømmer om at kunne åbne deres egen virksomhed, som enten begrundes ved det spændende i at udvikle og igangsætte nye projekter og produkter eller ved, at det kan være en vej til rigdom og succes.

En *anden* tendens er en orientering mod militær og politi. På drengenes top 10-liste er jobs inden for militær og politi på hhv. anden og tredje pladsen. Dette kan antages at være påvirket af Danmarks aktive del i krig og terror op igennem 2000'erne, men det kan også skyldes et øget fokus på krop og motion. Politi er også blevet et populært job blandt pigerne.

Den *tredje* tendens er, at mange drenge viser interesse for ingeniørfaget, hvor 9 % ser dette som en mulighed. Denne interesse for ingeniørfaget kan have sammenhæng med et øget fokus på de naturvidenskabelige fag, der har præget folkeskolen gennem de seneste år, samtidig med at der har været et stærkt fokus på

behovet for arbejdskraft indenfor dette fag. I et mere overordnet perspektiv kan drengenes orientering mod ingeniørfaget knytte an til tendenser i retning af en øget arbejdsmarkedsorientering i de unges uddannelsesvalg.

Interesse, løn, variation og balance mellem arbejds- og familieliv er vigtigt

Den vigtigste faktor ved et job er interesse, som entydigt bliver nævnt hos næsten alle unge, da det ses som en forudsætning for at kunne holde ud at gå på arbejde. Men på lige fod fortæller mange elever, at en god løn også er vigtigt. Der er dog en meget tydelig tendens til, at drenge er mere optagede af, om et job er vellønnet end piger. Denne forskelsmarkør oplever eleverne generelt også er til stede blandt deres forældre, hvor fædre går mere op i, om uddannelse fører til et vellønnet job end mødrene.

Samtidig er mange unge optagede af at få et job med udviklingsmuligheder, hvilket dels er ud fra en bekymring om, at det samme job kan blive for kedeligt i længden, og dels at et job uden udviklingsmuligheder vil kunne signalere, at man er en person, som ikke er kommet videre. De unge er samtidig optagede af, at et arbejde ikke må indeholde for meget rutine i det daglige. Det skal helst have karakter af afvekslende opgaver, hvor man ikke sidder for meget alene.

De unge er i høj grad optaget af vigtigheden af at skabe en balance mellem arbejdsliv og fritid. Denne adskillelse mellem arbejdsliv og fritid kan hænge sammen med, at unge spejler sig i forældrenes liv, men det kunne også være et tegn på, at unge i højere grad ser jobbet som et lønarbejde og ikke som en mulighed for selvudfoldelse/at dyrke interesser, hvilket fører tilbage til unges motiver for at vælge uddannelse og job, som i stigende grad er styret af økonomiske incitament. Det skal dog nævnes, at dette ikke er entydigt. De unge, som ønsker at være iværksættere, er et eksempel på det

modsatte; at de brænder for en idé eller et fag og forventer at skulle lægge meget tid i dette.

Opmærksomhedspunkter

Unge bliver inspirerede af rollemodeller enten fra medierne eller fra deres nærmiljø. Dette kan pege på, at mødet med konkrete fagpersoner kan hjælpe unge i deres valgproces. Denne mulighed åbner samarbejde med virksomheder blandt andet for.

Unge er orienterede mod fag de kender. Derfor kan undervisning i 'Uddannelse og Job', herunder samarbejde med virksomheder og arbejdspladser, antageligt være med til at brede paletten af muligheder ud.

En gruppe af elever har et ønske om at blive iværksættere. Disse perspektiver ligger i forlængelse af målsætningerne omkring innovation og entreprenørskab, som er en del af folkeskolereformen, og peger på et potentiale i relation til udvikling af undervisnings- og vejledningsforløb omkring entreprenørskab i samarbejde med fx virksomheder.

Karrierelæring og vejledningsaktiviteter

Som nævnt indledningsvist er vi inspireret af nye vejledningsteoretiske perspektiver om *karrierelæring*, der sætter fokus på gennem vejledning at styrke elevernes generelle valgkompetence og afprøvning af egne kompetencer og interesser.

I forlængelse af dette trækker vi på vejledningsforskerne Law og Watts' BOMS-model (Law & Watts 2003) der indkredser fire centrale karrierekompetencer i relation til unges uddannelsesvalg. Det drejer sig om *Beslutningskompetence*, *Overgangskompetence*, *Mulighedsbevidsthed* og *Selvindsigt* (for en yderligere udfoldelse af disse begreber, se slutrapporten).

En vigtig pointe hos Law og Watts er, at disse kompetencer kan læres og fremmes gennem konkrete vejledningsaktiviteter, og understreger hermed at unges individuelle valgprocesser ikke kan forstås isoleret fra de sammenhænge, de unge indgår i - såvel samfundsmæssigt som institutionelt. En væsentlig præmis i karrierelæringstænkningen er således, at vejledning og undervisning spiller tæt sammen og i vidt omfang også skal tænkes integreret.

Karrierelæring handler således om skolefaglighed i bred forstand. Det handler om at løfte de dimensioner af fagene frem, som åbner dem og får dem til at række ud i verden i mere generel forstand, såvel som mere konkret ind i ungdomsuddannelserne og i relation til erhverv og arbejdsliv. Perspektiverne kobler således også til intentionerne omkring åben skole, der netop sætter fokus på at åbne skolen mod det omgivende (lokal)samfund.

I det følgende opridser vi først en række tværgående opmærksomhedspunkter i relation til vejledningsforsøgene, hvorefter vi zoomer ind på de erfaringer, der tegner sig på baggrund af de enkelte

vejledningsforsøg med henholdsvis uddannelsessamarbejde, gruppevejledning og virksomhedsforløb.

Overordnede opmærksomhedspunkter til vejledningsaktiviteter

Kvalificerede vejledningsforløb er nødvendige, hvis eleverne skal have positive oplevelser i mødet med ungdomsuddannelser og virksomheder. Positive oplevelser er med til at udbrede gode historier om arbejdspladser/erhverv og uddannelsessteder (fx erhvervsuddannelser). Det kræver en klar didaktisk rammesætning omkring forløbet. Ligesom det understøtter elevernes oplevelse af sammenhæng og læring, hvis der skabes koblinger til folkeskolens almenfag. I et fremadrettet perspektiv vil en tydelighed omkring disse koblinger kunne understøtte en forankring af sådanne forløb på skolerne, da det har betydning for opbakningen til aktiviteter af denne art blandt øvrige lærerkolleger, at de kan se, at fagfaglige mål kan opfyldes som en del af forløbene.

Årsplanlægning på skoleplan er en fordel, hvis der skal laves kollektive sammenhængende vejledningsaktiviteter. Internt samarbejde kan ofte være en barriere, idet de kan karambolere med andre fagforløb. Derfor bør forløbene fastlægges i god tid. Her er ledelsesopbakning og skemaplanlægning en nødvendighed. I forbindelse med årsplanlægning kan det være en fordel at undersøge, hvordan fagenes curriculum kan indgå i vejledningsforløb.

Det kan være udfordrende og ressourcekrævende at etablere aftaler med virksomheder samt med ungdomsuddannelsesinstitutioner, der har stor søgning. Det at få en aftale i stand er generelt afhængigt af, om modparten kan se, at de kan få 'noget ud af' samarbejdet, samt hvorvidt de i forvejen har samarbejdsaftaler med andre skoler. Det kan være en god hjælp, at skolernes ledelse samt kommunale aktører støtter op om dette i form af støtte til at etablere aftaler med relevante institutioner og virksomheder i lokalmiljøet.

Det er en udfordring, at folkeskoler med fagligt svage elever har svært ved at få etableret aftaler med ungdomsuddannelser og virksomheder. Dette er paradoksalt, idet netop denne gruppe elever har særligt brug for at få både viden og erfaringer for at kunne træffe et uddannelsesvalg. Det er således et væsentligt opmærksomhedspunkt i arbejdet med at udbrede erfaringerne fra vejledningsforsøgene.

Konklusion 6 - Uddannelsessamarbejde

Vejledningsaktiviteter i form af uddannelsessamarbejde kan betegnes som det, vi kalder for *karriereuddannelse*. Det vil sige aktiviteter og forløb, der arbejder med bestemte læringsmål for øje. Forløb af denne art kan understøtte koblingen mellem vejledningsaktiviteter og de øvrige aktiviteter i skolen og kan i forlængelse heraf bidrage til at integrere faget 'Uddannelse og Job' i skolens almenundervisning, ligesom der er oplagte muligheder for at knytte uddannelsessamarbejdet til folkeskolereformens intentioner om åben skole.

Uddannelsessamarbejde skaber gode muligheder for at understøtte elevernes valgkompetencer, særligt karrierekompetenceperspektiverne: *mulighedsbevidsthed, overgangskompetence og selvindsigt* (jf. Law & Watts 2003). Desuden kan uddannelsessamarbejde bidrage til elevernes karrierelæring, i form af en fokusering af de unges valgovervejelser med afsæt i erfaringerne fra uddannelsesbesøg.

Elevernes udbytte - og oplevelse af relevans - af forløbene har dog tæt sammenhæng med forløbenes didaktiske rammesætning, og lærernes opmærksomhed på at uddannelsessamarbejdet har et klart læringsorienteret sigte, og at elevernes refleksioner før, under og efter forløbet understøttes.

Det viser sig i nogle af forløbene, at de unge (og til dels lærerne) primært er optagede af, om uddannelsessamarbejdet kan bruges til afklaring af, om en given uddannelse er en mulighed for dem i fremtiden.

Med andre ord er de (naturligt nok) meget optagede af det forestående valg. Men et entydigt og snævert fokus på om uddannelsessamarbejdet kan be- eller afkræfte konkrete valgovervejelser kan betyde, at nogle unge afskriver forløbene som irrelevante, hvis de omhandler ungdomsuddannelser eller erhverv, som de ikke selv umiddelbart er interesserede i. Hermed forsvinder det læringspotentiale, der ligger i at tænke vejledningsaktiviteterne som en del af bredere karrierelæringsprocesser, der knytter an til elevernes evne til at indsamle og behandle informationer, træffe karrierevalg og håndtere overgange - med andre ord: de kompetencer, der ligger til grund for valget.

Opmærksomhedspunkter i planlægningen af uddannelsessamarbejde

Det er væsentligt, at uddannelsessamarbejdet planlægges og gennemføres, så der skabes et samlet narrativ og en tydelig pædagogisk rammesætning af forløbet - på tværs af de involverede uddannelsesinstitutioner. Det skaber en tydelig ramme og retning for forløbet, og dermed understøttes oplevelsen af meningsfuldhed ved vejledningsaktiviteterne - for både elever, lærere og undervisere.

Det er væsentligt, at planlægningen og gennemførelsen af uddannelsessamarbejdet foregår i samarbejde mellem folkeskolelærerne og underviserne på ungdomsuddannelserne. Dette er med til at sikre kontinuitet og sammenhæng i forløbene, hvorved elevernes udbytte højnes. I forlængelse af dette er det væsentligt, at der afsættes tid og ressourcer fra ledelseshold på begge institutioner til dette arbejde.

Det er en fordel, hvis relevante faglærere deltager i forløbet. For at lærerressourcerne udnyttes bedst muligt, og for at understøtte elevernes oplevelse af sammenhæng, er det hensigtsmæssigt, hvis relevante faglærere fra folkeskolen deltager i forløbet på ungdomsuddannelsen.

Det er centralt, at underviserne er opmærksomme på at balancere

forskellige vejledningsfoci i uddannelsessamarbejdet. Karrierelæring flytter fokus fra afklaring og valg til bredere karrierelæringsprocesser, men det er væsentligt, at der også fortsat rettes opmærksomhed mod den aktuelle valgsituation, som eleverne står midt i.

Konklusion 7 – Gruppevejledning

Gruppevejledning er en vejledningsaktivitet, der kan betegnes som karrierevejledning. Her er der netop fokus på, at den enkelte forholder sig til sig selv og bliver i stand til at træffe valg og tilrettelægge egen tilværelse, og det er således en aktivitet, der ofte varetages af vejledere. I vejledningsforsøgene er gruppevejledningen dog blevet faciliteret af både vejledere og lærere (og flere steder i fællesskab). Der ligger klare potentialer i det tværfaglige samarbejde, men det er væsentligt, at lærerne klædes fagligt på til at varetage mere vejledningsfaglige opgaver som denne.

Gruppevejledning kan som vejledningsaktivitet bidrage til elevernes karrierelæring gennem en øget selvindsigt og refleksion over egne styrker, svagheder og interesser i relation til uddannelsesvalget. Samtidig kan gruppevejledningen skabe et trygt og fælles refleksionsrum, hvor de unge kan dele tvivl og usikkerhed knyttet til den aktuelle valgsituation. Dette kan både bidrage til en afdratisering af valget og bredere: til de unges evne til at håndtere den usikkerhed, der uvægerligt vil være en del af valgprocesser. På den måde kan gruppevejledningen potentielt fremme de unges overgangskompetencer.

Det er dog i denne forbindelse vigtigt at være opmærksom på, hvordan elevsammensætningen er i grupperne, da der kan være stor forskel på elevernes respektive behov – såvel faglige som personlige, hvilket kan have betydning for gruppens sociale dynamik og dermed også for gruppevejledningens succes.

Gruppevejledningen kan med fordel benyttes som ramme for arbejdet med studiemæssige strategier, at sætte sig mål mm. Der er imidlertid store forskelle i elevernes behov, hvorfor det er vigtigt, at det faglige indhold i gruppevejledningen tilpasses den valgte målgruppe, så eleverne oplever, at indholdet er vedkommende og meningsfyldt. Brug af WATCH-metoden rummer i den sammenhæng både styrker og svagheder, hvor det kan være en ulempe for nogle unge, at de ikke kan identificere sig med indholdet i nogle af vejledningens temasessioner. Metoden kan således være særligt relevant for elevgrupper, der kæmper med faglige udfordringer og/eller ikke-uddannelsesparate elever. Der er i forsøgsprojekterne efterfølgende arbejdet med andre gruppevejledningstilgange, men pga. følgeforskningens tidsramme har det dog ikke været muligt at inddrage disse perspektiver her. Men yderligere information om disse kan findes på projektets hjemmeside under <http://www.uu.kk.dk>

Opmærksomhedspunkter i planlægningen af gruppevejledningen

Der er en klar styrke i den tværfaglige tilgang, som er til stede, når vejledere, lærere og AKT-lærere samarbejder om gruppevejledning. Det er dog i forlængelse heraf væsentligt, at facilitatorerne klædes fagligt på til opgaven forud for vejledningsforløbet, ligesom det er væsentligt, at facilitatorerne undervejs i forløbet har mulighed for at videndele og udveksle erfaringer.

Det er vigtigt, at der kommunikeres tydelige (for)mål med gruppevejledningen til eleverne. Det er centralt, at eleverne er bevidste om, at vejledningsaktiviteten har et bredere formål end at skulle afklare deres uddannelsesvalg.

Kontinuitet er vigtigt i planlægningen og gennemførelsen af gruppevejledningsforløb. Det kan mindske oplevelse af sammenhæng i gruppevejledningen, hvis facilitatorerne skifter mellem grupperne. Samtidig er det vigtigt, at der ikke går for lang tid mellem vejlednings-sessionerne for at fastholde elevernes fokus omkring fx arbejdet med målsætning.

Elevsammensætningen har betydning for gruppens dynamik. Der tegner sig ikke noget entydigt billede af, om bestemte opdelinger, fx køn, fagligt ståsted eller trivsel, fungerer 'bedre' end andre. Det kan dog være en udfordring, hvis enkelte elever ikke ønsker at deltage i gruppevejledningen. Erfaringerne peger på vigtigheden af, at eleverne ikke 'tvinges' til at deltage i gruppevejledningen, idet det risikerer at underminere en åben og konstruktiv dialog i grupperne.

Der er vigtigt at overveje gruppevejledningsmetoden i relation til elevgruppen. Udviklede gruppevejledningsmetoder udgør et lettilgængeligt undervisningsmateriale til brug i gruppevejledning. Det er dog væsentligt at overveje, om den valgte metode og de tematikker, den kredser om, er relevante i relation til den konkrete elevgruppe. Samtidigt er det væsentligt, at metoden ikke 'overtages' ukritisk, idet der skabes risiko for, at vejledningen bliver instrumentel og fastlåst. Det er derfor væsentligt, at indhold og rammesætning tilpasses elevgruppen og de særlige forudsætninger og udfordringer, der præger dem.

Konklusion 8 - Virksomhedsforløb

Vejledningsaktiviteter som virksomhedsforløb falder, som uddannelsessamarbejde, under betegnelsen *karriereuddannelse*. Det vil sige forløb, der arbejder med bestemte læringsmål for øje.

En kobling mellem virksomhedsforløb og folkeskolens fag kan være med til at styrke elevernes oplevelse af, at det de bruger i skolen kan bruges fremadrettet i en arbejdsmæssig sammenhæng, ligesom eleverne får indblik i, hvad et arbejdsliv mere konkret indebærer, og kan således bidrage til at udfordre og kvalificere elevernes ofte vage og stereotype forestillinger om arbejdsmarked og arbejdsliv. Forløb af denne art kan således oplagt knytte an til folkeskolereformens intentioner om åben skole, ligesom det kan bidrage til at integrere faget 'Uddannelse og Job' i skolens almenundervisning.

I lighed med uddannelsessamarbejde skaber virksomhedsforløb gode muligheder for at understøtte elevernes karrierekompetencer i form af mulighedsbevidsthed, overgangskompetence og selvindsigt (jf. Law & Watts 2003). Desuden kan virksomhedsforløb øge elevernes karrierelæring gennem at udfordre og kvalificere de unges viden om mulige arbejdsmarkeds- og jobperspektiver, og dermed bidrage til en fokusering af de unges valgovervejelser.

Samtidig bidrager de individuelle medarbejderfortællinger, der udgør en central del af forløbene, til en nuancering af de unges forståelse af livs- og karriereforløb som lineære, i form af en understregning af, at det er muligt (eller nødvendigt) at skifte kurs undervejs. På den måde kan man styrke elevernes evne til at kunne navigere i et (arbejds)liv præget af forandring, uforudsigelighed og overgange (overgangskompetencer).

Opmærksomhedspunkter i planlægningen af virksomhedsforløb

Det er væsentligt, at planlægningen sker i et samarbejde mellem virksomheden og skolen, så lærerne har mulighed for at give eleverne den nødvendige forforståelse, og at virksomheden kender elevernes forudsætninger, samt formålet med forløbet. Dette fremmer elevernes oplevelse af sammenhæng og oplevelse af relevans.

Det er væsentligt med en klar pædagogisk rammesætning af forløbet. Det er helt centralt, at der arbejdes med en for – og efterbearbejdning af besøget, hvor elevernes refleksioner over besøget understøttes. Gruppefremlæggelser i klasseregi viser sig at øge elevernes kendskab til forskellige jobfunktioner og uddannelsesveje og skaber basis for relevante diskussioner på klasseplan. Enkelte skoler har ligeledes haft succes med at invitere forældrene med til fremlæggelser.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at små og store virksomheder kan bidrage til forskellige undervisningsmål. I små virksomheder

får eleverne ikke mulighed for at møde mange forskellige jobfunktioner/uddannelsesveje på samme måde som i større virksomheder, men her kan der lægges vægt på at knytte virksomhedens funktion til det fagfaglige indhold i forløbet.

Det er væsentligt ved etablering af samarbejdet, at skolens information til virksomheden er konkret og simpel. Virksomheder vil typisk være optaget af, hvad et samarbejde kræver af virksomheden, og hvad de evt. kan 'få ud af det'. I forlængelse heraf kan det være en fordel at præsentere en konkret plan for forløbets indhold for virksomheden, ligesom opfølgning på forløbet fra lærere og elever kan være givtigt i relation til virksomhedens oplevelse af samarbejdets relevans.

Det er oplagt at inddrage forældrene i virksomhedsforløb. Enten ved at forældrenes arbejdspladser deltager, eller ved at forældrene inviteres med til fremlæggelser eller lignende. Det er dog her vigtigt at være opmærksom på, at der kan være stor forskel på det arbejdsmarkedsnetværk, som forældre på forskellige skoler har adgang til. Nogle steder vil det således være nødvendigt at arbejde med andre måder at få adgang til virksomheder på.

Litteratur

Frønes, I. & Brusdal, R. (2000). *På sporet av den nye tid. Kulturelle varsler for en nær fremtid*. Bergen: Fakkbokforlaget

Hutters, C. & Lundby, A. (2014). *Notat: Redskab til vurdering og evaluering af gymnasieelevers progression i forhold til karrierekompetencer*, Center for Ungdomsforskning, AAU, <http://www.cefu.dk/media/430290/prototyperedskab2014.pdf>

Illeris, K., Katznelson, N., Nielsen J. C., Simonsen B. & Sørensen N. U. (2009). *Ungdomsliv: mellem individualisering og standardisering*, Frederiksberg: Samfundslitteratur

Juul, T. M. & Pless, M. (2015). *Unge uddannelsesvalg i tal*. København: Center for Ungdomsforskning

Katznelson, N. & Lundby, A. (2015). "Det gav mig en idé om, at min fremtid ikke står skrevet i sten". *Midtvejsevaluering af forsøg med karrierelæring i gymnasiet*. Aalborg Universitetsforlag, http://vbn.aau.dk/files/223814951/Midtvejsevaluering_OA.pdf

Law, B. & Watts, A.G. (2003). *The DOTS analysis—original version*. Cambridge: The Career Learning Network

Ministeriet for børn, undervisning og ligestilling (2016). *Kommisorium for ekspertgruppe om bedre veje til en ungdomsuddannelse*, <http://www.uvm.dk/Aktuelt/~UVM-DK/Content/News/Udd/Folke/2016/Jan/160122-Nyt-udvalg-skal-sikre-bedre-veje-til-en-ungdomsuddannelse>

Pless, M., Juul, T.M. & Katznelson, N. (2016). *Uddannelsesvalg, vejledning og karrierelæring i et ungeperspektiv*, Aalborg Universitetsforlag

Pless, M. (2009). *Udsatte unge på vej i uddannelsessystemet*. Phd-afhandling, København: Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet

Pless, M. & Katznelson, N. (2007). *Unge veje mod ungdomsuddannelserne: tredje rapport om unges uddannelsesvalg og overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse og arbejde* (2. udg.). København: Learning Lab Denmark, Center for Ungdomsforskning

Pless, M. & Katznelson N. (2005) *Niende klasse og hvad så?: en midtvejsrapport om unges uddannelsesvalg og overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse og arbejde*. København: Center for Ungdomsforskning

PLUSS Leadership, Epinion & Center for Ungdomsforskning (2013). "Alle unge vil gerne have et godt liv". Sammenfatning af hovedanalyse om unge uden job og uddannelse i hovedstadsregionen, Region Hovedstaden, http://www.cefu.dk/media/369383/sammendrag_analyse_af_unge_uden_job_og_uddannelse.pdf

Runfors, A., (2008). In Dialogue with Devaluation: Young People's Life Choices as Social Positioning Practices, in Olsson, Annika (ed.): *Thinking with Beverly Skeggs*, Stockholm: Centrum för Genusstudier, Stockholm Universitet

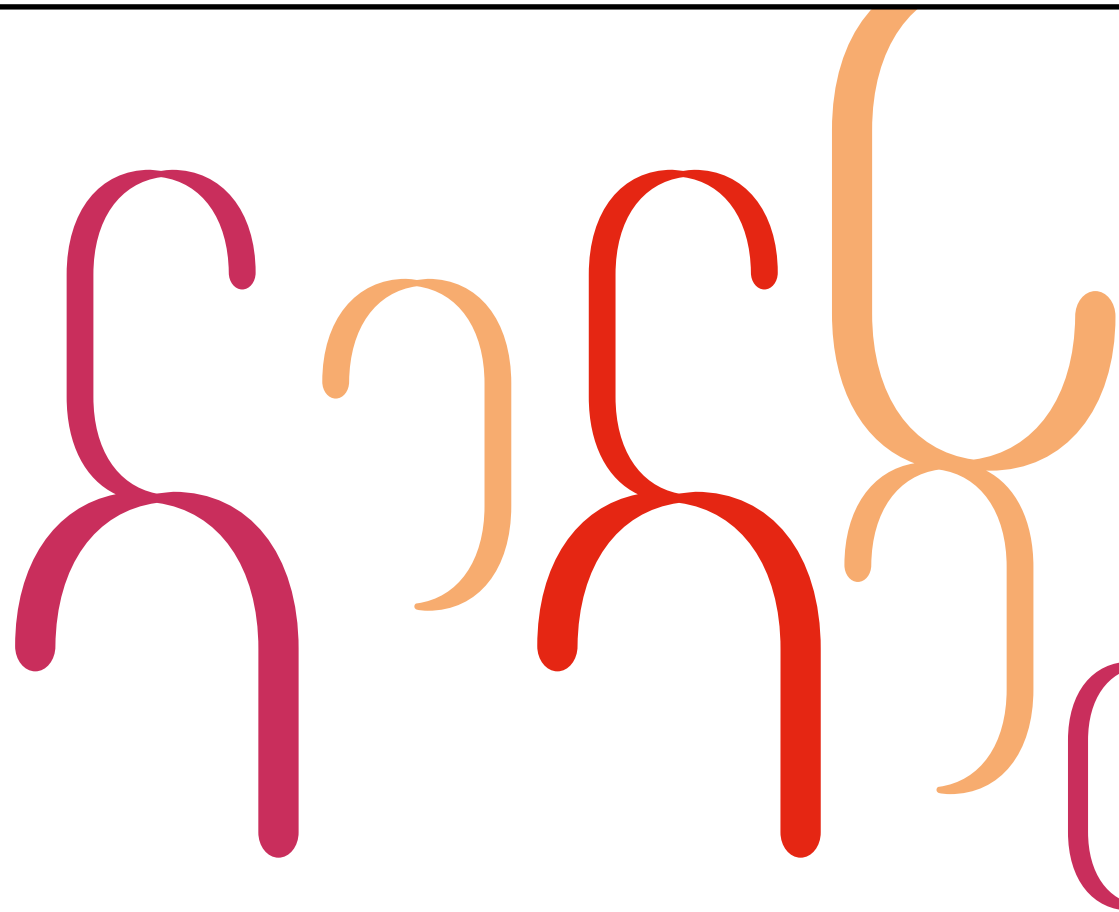
Savickas, M.L. (2012). Life Design: A Paradigm for Career Intervention in the 21st Century, *I Journal of Counselling & Development*, vol.90, 13-19

Stokes, H., & Wyn, J. (2007). Constructing identities and making careers: Young people's perspectives on work and learning. *I International Journal of Lifelong Education*, 26(5), 495-511

Thomsen, R. & Skovhus, R. B. (2016). Karrierekompetence i skolen. I Lingås, L.g. & Høsøien, U. (red.): *Utdanningsvalg - identitet og dannning*. Oslo: Gyldendal akademisk, 37-56

Uddannelses- og forskningsministeriet. (2013). Om 'studiefremdriftsreform'. <http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/politiske-indsatsomrader/politiske-indsatser-pa-uddannelsesområdet>

Walther, A. et al. (2006). Learning, Motivation and Participation in Youth Transitions: theoretical perspectives, I Walther, Andreas, Manuela du Bois-Reymond & Andy Biggart (eds.): *Participation in Transition. Motivation of Young Adults in Europe for Learning and Working*, New York: Peter Lang

Evaluering af Fremtidens valg og vejledning

Notat i forbindelse med slutevaluering udarbejdet for
Region Hovedstaden og UU København, maj 2016

Slutevaluering af Fremtidens valg og vejledning

Maj 2016

Om Oxford Research Knowledge for a better society

Oxford Research er en specialiseret videnvirksomhed med fokus på velfærdsområderne og erhvervs- og regionaludvikling.

Oxford Research gennemfører skræddersyede analyser, implementeringsevalueringer og effektevalueringer for offentlige myndigheder, fonde og organisationer i civilsamfundet. Vi rådgiver også om strategiudvikling, faciliterer udviklingsprocesser og formidler vores viden på undervisningsforløb og seminarer. Vi kombinerer akademisk fordybelse, strategisk forståelse og god kommunikation – på den måde skaber vi anvendelsesorienteret viden, der kan gøre en forskel.

Oxford Research er grundlagt i 1995 og har selskaber i Danmark, Norge, Sverige og Finland. Oxford Research er en del af Oxford Gruppen.

Oxford Research A/S
Falkoner Alle 20, 4.
2000 Frederiksberg C
Danmark
(+45) 33 69 13 69
office@oxfordresearch.dk
www.oxfordresearch.dk

Indhold

1.	Indledning	1
1.1	Læsevejledning	2
2.	Overordnet vurdering af projektet	3
3.	Resultaterne af de tre typer af forsøg	6
3.1	Gennemførte forsøg	6
3.2	Udbytte på tværs af de tre forsøg	8
3.2.1	Bedre indsigt og samarbejde på tværs af faggrupper	8
3.2.2	Synergi mellem de tre forsøg	9
3.2.3	Blod på tanden til nye samarbejder	9
3.3	Udbytte af gruppevejledning	10
3.3.1	Elever, der tager ansvar og forstår egen rolle	10
3.3.2	Øget trivsel i klassen – ”der er andre, der har det ligesom mig”	11
3.4	Udbytte af samarbejde med ungdomsuddannelser	12
3.4.1	Elever med et bedre fagligt indblik i de erhvervsrettede uddannelser	12
3.4.2	Styrket praksis blandt lærerne og vejlederne	14
3.5	Udbytte af virksomhedssamarbejde	15
3.5.1	Elever med øget indsigt både i virksomheders opgaver og medarbejdertyper	16
3.5.2	Virksomhedssamarbejdet den sværeste del	17
4.	Projektets demonstrationsværdi	18
4.1	Forankring af vejledningsmetoderne	18
4.1.1	Evaluators anbefalinger i forbindelse med forankring af vejledningsaktiviteterne	20
4.2	Spredning af vejledningsmetoderne	20
4.2.1	Deltagernes input til spredning	20
4.2.2	Evaluators anbefalinger i forbindelse med spredning af vejledningsaktiviteterne	22
5.	Metode	24

1. Indledning

Region Hovedstaden har i samarbejde med UU København, UU Tårnby og UU Øresund været initiativtager til udviklingsprojektet *Fremtidens Valg og Vejledning*, der været i gang fra sommeren 2013 til sommeren 2016. Projektet er blevet støttet med 7,5 mio. kr. af Region Hovedstaden, mens de deltagende UU-centre, folkeskoler og ungdomsuddannelser har bidraget med 3,5 mio. kr. i medfinansiering.

Regionen Hovedstadens Udvalg for fremtidens uddannelse og forskning gav i foråret 2013 en del af baggrunden for projektets tilblivelse i følgende udtalelse: ”*Det er ... nødvendigt at skabe et fornyet fokus i hele vejledningsindsatsen i grundskolen, som fremover også bør være en integreret del af undervisningen. Vi skal målrettet styrke de unges valgkompetence og skabe en helt ny forståelse af, hvordan vi bedre kan styrke de unges fremtidige uddannelsesvalg*”.

Formålet med projektet har været at *udvikle og afprøve nye og bedre vejledningsmetoder*, der for det første skal *styrke de unges valgkompetencer*, så eleverne i grundskolen får et bedre grundlag for at træffe et uddannelsesvalg, som både modsvarer deres egne drømme og ønsker og samfundets behov. For det andet medvirke til at *flere unge får øjnene op for de muligheder, som erhvervsuddannelserne byder på*. Dette skal dels resultere i færre omvalg og mindre frafald, dels i at flere får en ungdomsuddannelse, de realiteten kan bruge til noget.

Projektet har bl.a. haft til hensigt at styrke vejledningen gennem øget samarbejde mellem folkeskoler, UU centre, ungdomsuddannelser og erhvervslivet i regionen. Konkret har projektet haft tre forskellige spor, hvori der er blevet udviklet og afprøvet nye former for vejledning:

- **Gruppevejledning:** Lærere og UU-vejledere har samarbejdet om at afvikle strukturerede forløb med gruppevejledning med det formål at styrke de unges grundlag for at træffe et uddannelsesvalg.
- **Samarbejde med ungdomsuddannelser:** Lærere, UU-vejledere og medarbejder på ungdomsuddannelser har arbejdet sammen om integrerede undervisningsforløb, der skal give udskolings eleverne et bedre og mere dybdegående indtryk af de forskellige ungdomsuddannelser.
- **Samarbejde med virksomheder:** Lærere, UU-vejledere og virksomheder har arbejdet sammen om undervisningsforløb med afsæt i konkrete virksomheder, der skal give udskolings eleverne et bedre og mere dybdegående indtryk af de erhvervsrettede ungdomsuddannelser og hvad disse kan bruges til i erhvervslivet.

Oxford Research gennemførte i 2014 en midtvejsevaluering af projektet, som havde et formativt sigte og dermed fokus på organiseringen af projektet, samarbejdsrelationerne og foreløbige udfordringer i projektet med mulighed for justering undervejs i projektfasen.¹

Vejledningsforsøgene er desuden blevet fulgt af forskere fra Center for Ungdomsforskning (CEFU), der bl.a. har afdækket, hvilke valgrationaler der betinger unges valg af ungdomsuddannelse², og som aktuelt er i gang med at udarbejde en afslutningsrapport om projektet, der bl.a. skal undersøge, hvordan uddannelsesvalg opleves og håndteres af forskellige elevgrupper.

---

¹ Oxford Research (2015): *Evaluering af Fremtidens valg og vejledning. Notat i forbindelse med midtvejsevaluering udarbejdet for Region Hovedstaden og UU-København*, januar 2015

² CEFU (2015): *Unge uddannelsesvalg i tal – Midtvejsrapport i forsøgs- og udviklingsprojektet 'Fremtidens valg og vejledning'*, af Tilde Mette Juul og Mette Pless

Denne slutevaluering har et summativt sigte, hvilket vil sige, at den har fokus på, hvilke resultater, projektet har skabt, herunder hvad der har virket, hvordan og hvornår, samt de fremadrettede perspektiver og anbefalinger til, hvordan projektets erfaringer kan forankres og spredes til andre skoler i Region Hovedstaden. Dermed sætter vi i denne slutevaluering i mindre grad fokus på forhold som organisering og samarbejdsrelationer, om end denne del kort berøres som led i den samlede vurdering af projektet.

Slutevalueringen bygger på 12 kvalitative interviews med lærere, UU-vejledere/ledere, repræsentanter fra deltagende ungdomsuddannelsesinstitutioner og fra projektledelsen. Slutevalueringen fokuserer altovervejende på erfaringerne fra spredningsfasen i skoleåret 2015-16, men interviewpersonernes erfaringer fra de forudgående faser vil naturligvis også spille ind i deres vurderinger af projektets resultater *alt i alt*.

1.1 LÆSEVEJLEDNING

I **kapitel 2** giver vi en overordnet vurdering af projekt 'Fremtidens valg og vejledning'. I **kapitel 3** ser vi på, hvilket udbytte elever såvel som vejledere og lærere har fået af at deltage i projektet, både som helhed og i hver af de tre vejledningsforsøg. I **kapitel 4** sætter vi fokus på perspektiver og muligheder for forankring og spredning af de tre vejledningsmetoder og giver vores anbefalinger til dette arbejde. Endelig præsenteres evalueringens metoder og kilder kort i **kapitel 5**.

2. Overordnet vurdering af projektet

Formålet med 'Fremtidens valg og vejledning' har været at *udvikle og afprøve nye og bedre vejledningsmetoder*, der for det første skal *styrke de unges valgkompetencer* og for det andet medvirke til at *flere unge får øjnene op for de muligheder, som erhvervsuddannelserne byder på*. Dette skal dels resultere i færre omvalg og mindre frafald, dels i at flere får en ungdomsuddannelse, de realiteten kan bruge til noget.

Den helt overordnede vurdering af 'Fremtidens valg og vejledning' er yderst positiv. Samtlige interviewede til evalueringen udtrykker stor tilfredshed med projektets fokus på at udvikle og afprøve nye og bedre vejledningsmetoder, hvilket de finder har været både relevant og vigtigt. Som evalueringen viser, er projektet lykkedes rigtig godt med denne metodeudviklingsdel: Gennem projektet er skabt en række vejledningsværktøjer og –metodikker, som dels har vist sig brugbare for de deltagende lærere og vejledere, dels vurderes at være intuitive og dermed også nemme at gå til for andre.

Projektets relevans afspejler sig desuden ved, at opbakningen til projektet gennemgående har været høj på de deltagende skoler og UU-vejledninger, og ved at der har været voksende lokal interesse i at være med i projektet hen over de tre faser. Efter den seneste spredningsfase i skoleåret 2015/16 havde i alt 19 folkeskoler deltaget i projektet.

Det er endnu for tidligt at sige noget om, hvilke efterfølgende effekter projektet har skabt ift. elevernes valg af uddannelse, efterfølgende omvalg etc. Dette har vi ikke et tilstrækkeligt solidt datagrundlag til at vurdere, fordi vi på dataindsamlingsstidspunktet i foråret 2016 hverken kender elevernes endelige uddannelsesvalg eller efterfølgende 'track record', hvad angår gennemførelse og frafald. Der er imidlertid enighed blandt de interviewede om, at projektet har *fremmet et mere kvalificeret uddannelsesvalg* blandt eleverne. Herudover har vi fået enkelte tilkendegivelser om, at der har været en højere søgning end normalt fra de 9. klasse elever, der har deltaget i forsøgene, til flere af de ungdomsuddannelser, som de har samarbejdet med i projektet.

Herudover fremhæver projektdeltagerne en række andre gode resultater, der er kommet ud af projektet, hvoraf en større trivsel og gensidig forståelse blandt eleverne er et centralt udbytte for de klasser, der deltog i gruppevejledningen. Et andet centralt udbytte af gruppevejledningen har været, at eleverne har fået en meget bedre forståelse af, hvad uddannelsesparathed vil sige, hvilket forbereder og styrker dem forud for uddannelsesparathedsvurderingen, som de får midtvejs i 8. klasse.

Andre centrale resultater af de tre forsøg er endvidere et stærkere samarbejde mellem UU-vejledere, lærere i folkeskolen og lærere på ungdomsuddannelserne, et stærkere virksomhedsnetværk at trække på samt en større gensidig forståelse mellem de forskellige fagligheder, som har deltaget i projektet, og dermed også af mulighederne for at skabe en bedre rød tråd og gode overgange mellem folkeskole og ungdomsuddannelser.

Det er set fra evaluators perspektiv *både* skolernes og UU-vejledningernes *og* projektledelsens fortjeneste, at projektet i så høj grad er lykkedes, og at interessen for at forankre forsøgene efter projektets afslutning er stor blandt deltagerne. Vi vil særligt fremhæve to forhold i den forbindelse:

For det første har den gode ledelsesmæssige forankring af projektet på hovedparten af de deltagende skoler været vigtig, da den vurderes at have haft en positivt afsmittende effekt på de lærere og vejledere, som har arbejdet med projektet i det daglige. Såvel implementeringsteori som teori om forandringsledelse peger på, at ledelsen er en central aktør, når en ny indsats skal udrulles i en institution, og det er vores klare vurdering, at den ledelsesmæssige opbakning til dette projekt, både på skoler og UU-vejledninger, har øget gejsten og

engagementet omkring på projektet. Herudover er det også centralt, at ledelserne har forankret projektet hos en række ildsjæle i form af erfarne og engagerede lærere og vejledere, som har kastet mange kræfter i projektet og sikret fremdrift og faglig tyngde.

For det andet vurderer evaluatoren, at det har været centralt for projektets vellykkede gennemførelse, at projektledelsen i hhv. Region Hovedstaden og UU København har været bevidst om, at 'Fremtidens valg og vejledning' skulle være rammesættende for skolernes lokale projekter, og ikke detailstyrende. Der er i den sammenhæng flere deltagere, der roser Region Hovedstaden for at støtte et projekt, der har haft en så høj grad af lokal styring og plads til, at mange forskellige parter undervejs har haft indflydelse på projektets udvikling. På den måde har projektet i høj grad haft karakter af et samarbejdsprojekt med en passende balance mellem styring og åbenhed.

De deltagende skoler har således fået tildelt en høj grad af autonomi og selv kunnet udfylde de overordnede rammer, eksempelvis i forhold til typen og antallet af samarbejdspartnere, forløbets placering, antallet af forsøg på hver skole mv. Herudover har skolerne kunnet tilrettelægge forsøgene alt efter de elevtyper, de har, såvel som efter det lokale arbejdsmarked og uddannelsesmiljø, som de har kunnet indgå individuelle samarbejdsaftaler med. Nogle skoler havde allerede nogle samarbejdspartnere, som de kunne køre videre med. Andre skulle starte det op for første gang. Denne fleksibilitet, der styrker det lokale ejerskab, vurderes alt andet lige også at øge sandsynligheden for, at forsøgene vil blive udbredt til andre grundskoler i Region Hovedstaden.

'Fremtidens valg og vejledning' er afviklet og afprøvet i en tid præget af reformer af uddannelsesområdet, såvel vejledningsreformen som folkeskolereformen og erhvervsskolereformen, hvilket er omstændigheder, der naturligt har spillet ind på projektet. Ikke desto mindre synes timingen at have været god ift. reformerne, da projektet indholdsmæssigt har spillet godt sammen med reformernes indhold og har givet svar på nogle af de forhold, som reformerne adresserer, herunder åben skole og understøttende undervisning i folkeskolereformen, samt øget brug af gruppevejledning og en større rolle for lærerne og vejlederne ift. at udfordre elevernes valg af uddannelse i vejledningsreformen. Dette har uden tvivl medvirket til at gøre projektet relevant for de deltagende parter.

Selv om de tre forsøg har spillet godt sammen med reformerne, betyder reformerne også, at særligt lærerne på ungdomsuddannelser og i folkeskolen har været tidsmæssigt pressede, hvilket har været den primære barriere for gennemførelsen af alle tre forsøg, som alle deltagerne peger samstemmende på. Både vejledere og lærere giver udtryk for, at lærerne i folkeskolen har mindre disponibel tid til rådighed, fordi de efter skolereformen underviser mere, og at det derfor er blevet vanskeligere at koordinere og prioritere møder og andet samarbejde omkring projekterne.

Der er på den baggrund også projektdeltagere, som trods stor opbakning til projektet, udtrykker usikkerhed om projektets bæredygtighed, når der ikke længere er afsat projektmidler til aflønning af deltagerne, særligt på ungdomsuddannelserne. Udfordringerne består særligt i, hvordan man får prioriteret og forankret forsøgene i en travl hverdag.

Blandt anbefalingerne er i den forbindelse først og fremmest langsigtet planlægning – allerede i folkeskolernes årsplanlægning, samt indtænkning af forsøgene i igangværende indsatser og samarbejdsprojekter på skolerne. Hertil kommer naturligvis den forømtalte ledelsesmæssige opbakning, både fra skoleledelsens og fra skoleforvaltningens side, som er afgørende for at løfte projekterne over i driften på skolerne og i vejledningerne.

Når det kommer til spredning af projektets erfaringer, vurderer vi, at det er centralt at sikre bredde og flerstemthed i spredningsaktiviteterne, der både bør være mundtlige og skriftlige. Et ambassadørkorps kan i den første

tid fungere som katalysator for denne spredning, suppleret med offentlig omtale og præsentation i de eksisterende fora, som projektdeltagerne indgår i. Den mundtlige formidling suppleres af korte, faste skriftlige koncepter, som ledere, lærere og vejledere let kan hente ned fra en relevant placering på internettet.

I formidlingen er det vigtigt at betone, at vejledningsaktiviteterne skal betragtes som en integreret del af undervisningen, der kan opfylde faglige mål. Herudover er det vigtigt at betone fleksibilitet og mulighederne for at skalere op og ned, så det passer ind i den enkelte kommunes eller skoles dagsorden og eksisterende tiltag og samarbejder på området, og herunder også i det obligatoriske emne Uddannelse & Job.

Grundlaget for ovenstående vurdering vil blive uddybet i de kommende kapitler.

3. Resultaterne af de tre typer af forsøg

I dette kapitel giver vi en vurdering af, hvilke resultater der er opnået med projektet, herunder hvad der har virket, hvordan og hvornår. Indledningsvis gives en oversigt over, hvilke forsøg der er gennemført. Herefter vurderer vi de resultater, der er sket på tværs af de tre forsøg. Til sidst følger en beskrivelse af det udbytte, som dels elever, dels skoler og UU-vejledninger har fået ud af at være med i de tre forsøg: gruppevejledning, samarbejde med uddannelsesinstitutioner og virksomhedssamarbejde.

Når vi i evalueringen giver en vurdering af det udbytte, som eleverne har fået, er der tale om det udbytte, som henholdsvis UU-vejledere, lærere og samarbejdspartnere har *observeret* blandt eleverne, der har deltaget i de tre forsøg.

3.1 GENNEMFØRTE FORSØG

Projektet har indeholdt en testfase i foråret 2014, en forsøgsfase i skoleåret 2014/15 og en spredningsfase i skoleåret 2015/16, hvilket har betydet, at kredsen af skoler og samarbejdspartnere løbende er blevet udvidet.

I tabel 3.1-3.3. gives en oversigt over antallet af gennemførte forsøg i de tre perioder:

Tabel 3.1. Testfase foråret 2014				
Samlet antal gennemførte vejledningsforsøg	Gruppevejledning, antal	Virksomhedssamarbejde, antal	Samarbejde med ungdomsuddannelser, antal	I alt
UU København	0	2	4	6
UU Tårnby	1	0	3	4
UU Øresund	2	0	1	3
I alt	3	2	8	13

Tabel 3.2. Forsøgsfase skoleåret 2014/15				
Samlet antal gennemførte vejledningsforsøg	Gruppevejledning, antal	Virksomhedssamarbejde, antal	Samarbejde med ungdomsuddannelser, antal	I alt
UU København	1	3	5	9
UU Tårnby	2	3	3	8
UU Øresund	3	1	2	6
I alt	6	7	10	23

Tabel 3.3. Spredningsfase skoleåret 2015/16				
Samlet antal gennemførte vejledningsforsøg	Gruppevejledning, antal	Virksomhedssamarbejde, antal	Samarbejde med ungdomsuddannelser, antal	I alt
UU Frederiksberg	1	3	1	5

UU København	7	3	1	11
UU Tårnby	10	1	7	18
UU Øresund	2	0	1	3
I alt	20	7	10	37

Som det ses, er alle tre typer af forsøg blevet forholdsvis ligeligt gennemført i alle tre perioder, dog med en tendens til, at der i spredningsfasen har været flere gruppevejledningsforsøg. Dette skyldes især, at UU Tårnby afprøvede dette forsøg i forholdsvis mange klasser i spredningsfasen.

Da et forsøg typisk dækker over en klasse med omkring 25 elever, anslås det, at projektet i hele projektperioden er nået ud til omkring 1.800 elever fra 8. klasse fordelt på 19 forskellige skoler.

I boksen nedenfor er de tre forsøg beskrevet kortfattet med udgangspunkt i projektets hjemmeside og interviewpersonernes beskrivelse af projektaktiviteter og indhold.

Gruppevejledning

Gruppevejledning giver mulighed for at skabe et fælles refleksionsrum, hvor den enkelte unges individuelle valgprocesser kan spejle sig i – og få næring og inspiration fra – andres overvejelser og tanker omkring uddannelses- og erhvervsvalg. Rent praktisk er det 2-3 lærere og en UU-vejleder, der i fællesskab planlægger og gennemfører forløbet. Klassen deles op i grupper med gerne 6-7 elever i hver, hvorunder gruppedannelsen er en vigtig faktor, da tryghed har stor betydning for elevernes refleksion og dynamikken i gruppen.

Der er metodefrihed i forhold til, hvordan gruppevejledningen afvikles, men der har fra projektets side været stillet krav om antal vejledninger, varighed, fysiske rammer og forberedelse. Mange skoler har gjort brug af det islandske koncept. 'Watch', som hen ad vejen er blevet forfinet og tilpasset til de enkelte skoler, bl.a. med øget fokus på uddannelsesparathed. I dette koncept indgår bl.a. refleksionskort og øvelser med cases eller rollespil.

Virksomhedssamarbejde

Virksomhedssamarbejdet i projektet adskiller sig fra 'traditionelt' virksomhedssamarbejde via en tæt dialog i planlægningsfasen mellem virksomhed og lærere for at etablere gode læringsrum for eleverne. Hermed adskiller virksomhedssamarbejdet sig fra et traditionelt 'virksomhedsbesøg'. Målet er, at eleverne både ser en virksomhed og får forståelse af dens funktion i samfundet, hører medarbejderes fortællinger og sætter deres viden i spil i forhold til en opgave, der er relevant for deres læring og for virksomheden. Dette kan f.eks. være en udfordring, som virksomheden gerne vil høre elevernes bud på løsning af.

Der har fra projektets side været stillet krav til arbejdet med elevernes forforståelser før virksomhedsbesøg/praktik, til læreres og vejlederes forudgående dialog/besøg med virksomheden og planlægning af en konkret opgave, som eleverne skal løse, indtænkning af (2-3) skoledage i forløbet samt besøg på virksomheden.

Blandt de afviklede virksomhedssamarbejder er bl.a. med HOFOR, hvor eleverne har arbejdet med Københavns Kommunes målsætning om at være en CO₂-neutral by; med Coop, hvor eleverne bl.a. blev involveret i forsøg med en app, som virksomheden havde udviklet for at rekruttere elever; eller med entreprenørvirksomheden CB Jensen der satte fokus på forskellige arbejdsfunktioner på hovedkontoret og på byggepladsen.

Samarbejde med ungdomsuddannelser

Målet med samarbejdet er at styrke de unges indsigt i ungdomsuddannelserne ved at se dem i funktion. Forløbet består derfor af deciderede undervisningsforløb for grundskoleeleverne, der har til formål både at skabe et kendskab og en fortrolighed med erhvervsskoler og gymnasier og at give eleverne indblik i, hvordan fagligheder inden for de forskellige ungdomsuddannelser kan spille sammen og kan være hinandens forudsætninger. Det er endvidere centralt, at eleverne kan se sammenhængen mellem det, de lærer i grundskolen, og den viden de skal anvende videre i deres uddannelsesforløb på ungdomsuddannelserne.

Det planlagte samarbejde består derfor i et læringsforløb, som UU-vejleder og lærere fra henholdsvis grundskole og ungdomsuddannelse planlægger i fællesskab, og som både giver mening på ungdomsuddannelsen og er relevant for den undervisning, der foregår i grundskolen. Det kan f.eks. være emner som bæredygtighed eller innovation.

Der har fra projektets side været stillet krav til forsøgenes varighed og antallet af besøg på ungdomsuddannelserne, ungdomsuddannelseselevernes inddragelse i undervisningen, forberedelsen af forsøgene og brugen af læreres og vejlederes forskellige fagligheder.

I projektet har skolerne fx både samarbejdet med erhvervsskolelinjen 'Mad til mennesker' om kost og kulhydratindtag; med HHX om SWOT analyser og AIDA modeller; og med HTX om vandraketforsøg.

Til projektet har været tilknyttet en styregruppe og en udviklingsgruppe. **Styregruppen**, der har bestået af skole-, UU- og ungdomsuddannelsesledere samt repræsentanter fra Region Hovedstaden, har haft det formelle ansvar for projektets gennemførelse. **Udviklingsgruppen** har været projektets innovative omdrejningspunkt og haft til opgave at opsamle og videreudvikle konkrete ideer, afvikle seminarer og udvikle materiale til spredningsindsatsen. Udviklingsgruppen har bestået af praktikere, dvs. vejledere og lærere fra de involverede skoler.

Projektet har endvidere været kendetegnet af, at der har været mange erfarne og engagerede lærere og vejledere koblet på projektet, som har kastet mange kræfter i projektet og sikret både fremdrift og givet projektet faglig tyngde.

3.2 UDBYTTET PÅ TVÆRS AF DE TRE FORSØG

Fælles for alle tre forsøg er, at de med forskelligt fokus har gjort vejledningsindsatsen i grundskolen til en mere integreret del af undervisningen: Både samarbejde med virksomheder og med uddannelsesinstitutioner har haft et klart fagligt sigte, idet det har været vigtigt, at samarbejdet har understøttet den undervisning, som eleverne har på skolen. Også gruppevejledningen har haft et fagligt sigte, men det har været mere indirekte, idet de personlige samtaler, som denne vejledning har afstedkommet, dels har haft til formål at løfte den enkeltes ansvarlighed for egen læring og egne mål, dels at højne trivslen i klassen og i sidste ende derfor også læringsfællesskabet.

Fælles for alle tre forsøg har endvidere været, at de har skabt en anderledes skoledag, hvilket har virket motiverende for eleverne. Dette er bl.a. skinnet igennem via elevernes engagement i alle tre forsøg.

Flere interviewpersoner fremhæver, at gruppevejledningen har været det mest innovative af de tre forsøg, da der i forvejen eksisterer en række samarbejder med både virksomheder og ungdomsuddannelser – om end langt fra altid så sammenhængende og fagligt orienterede som de gennemførte i dette projekt. Samtidig er det centralt, at målet med forsøgene bl.a. har været at skabe et *fornyet fokus* i hele vejledningsindsatsen i grundskolen og gøre den til en mere *integreret del af undervisningen*. Det giver derfor god mening at se de to samarbejdsforsøg som videreudvikling af eksisterende forløb med henblik på at koble dem tættere på selve undervisningen i folkeskolen.

3.2.1 Bedre indsigt og samarbejde på tværs af faggrupper

Alle tre forsøg indebærer samarbejde mellem professionelle faggrupper, som ikke nødvendigvis er vant til at arbejde så tæt sammen. Hvor vejlederen er vant til primært at tænke i uddannelsesveje og de jobfunktioner de leder til, har lærerne overvejende fokus på fagene. Det har været en gennemgående tilbagemelding fra lærere og vejledere, at de har fået meget ud af at samarbejde og koble de to fokuspunkter.

Herudover er følelsen af at få noget op at stå sammen i fællesskab givende, og det har styrket netværket og incitamentet til ”at tage telefonen og ringe” til hinanden ved senere lejligheder – det gør i sidste ende hverdagen lettere. Alt i alt ser lærere og vejledere i højere grad sig selv som et team. Flere forventer også, at de fremover vil blive bedre til at integrere vejledningen i deres timer og opprioritere undervisningen i de timeløse fag.

3.2.2 Synergi mellem de tre forsøg

Nogle skoler har alene gennemført et enkelt af de tre forsøg, mens andre har gennemført to eller alle tre. Der kan hentes en vis synergi mellem de tre forsøg, men forsøgene kan også fint stå alene, alt efter ambitionsniveau.

Nogle af UU-vejlederne fremhæver eksempelvis, at det har været en fordel i den parallelle eller efterfølgende gruppevejledning, at de har været med ude på virksomhedsbesøg eller besøg på ungdomsuddannelserne, både fordi de lærer eleverne at kende undervejs, når de er afsted sammen, og fordi de via observationer af eleverne undervejs får et godt indtryk af elevernes styrker, svagheder, reaktioner mv.

”Jeg har set dem, når de har været ude, hvordan de reagerer, og hvor aktive de er. Det billede, jeg får af dem, er bedre, ift. den vejledning, jeg skal give den enkelte. Vi får en fælles ramme at tale ud fra, og jeg kan referere til nogle af de mål og værktøjer, som de har lært”. (UU-vejleder)

Dette indtryk er med til at konkretisere den efterfølgende vejledning og snakke om det for mange elever lidt diffuse begreb ”uddannelsesparathed”.

3.2.3 Blod på tanden til nye samarbejder

Et interessant fund er, at deltagelsen i projektet på flere skoler har affødt ideer til nye samarbejder mv., hvilket er foranlediget af de gode erfaringer med at samarbejde med andre. På Tagensbo Skole har man fx planer om fra næste skoleår at samarbejde med en række ungdomsuddannelser om valgfag i udskolingen. På Højdevangen Skole gav samarbejdet med HTX Sukkertoppen anledning til, at Højdevangen Skole fremover har fået mulighed for at låne skolens laboratorier, bl.a. til 9. klasse-elevernes OSO-opgaver (obligatoriske selvvalgte opgave).

”Samarbejdet med virksomheden udviklede sig hele tiden, fordi læreren fik nye ideer til, hvad vi kunne, fx sende elever i praktik, skrive en artikel til deres blad, koble samarbejdet til en projektuge på skolen osv. Der kom mere og mere på, og skolen har fastholdt forbindelsen til virksomheden”. (UU-vejleder)

Der er også tanker hos nogle om, at lærere fra hhv. ungdomsuddannelser og folkeskoler kommer i praktik hos hinanden for at få en bedre fornemmelse for, hvor eleverne er fagligt og socialt, hvad eleverne skal lære, hvilke pædagogiske redskaber der anvendes osv. En sådan udveksling er naturligvis tidskrævende, men kan skærpe det gensidige arbejde med at skabe gode overgange mellem folkeskole og ungdomsuddannelse.

Under alle omstændigheder kan evaluator konkludere, at skolernes medvirken i projektet betyder, at skolerne har udviklet sig og fået blod på tanden i forhold til at samarbejde med omverdenen. Dette kan betragtes som en afledt effekt af projektet, der stemmer godt overens med ’den åbne skole’ og øvrige tendenser i tiden til at tænke i partnerskaber og ’collective impact’ for at løse større samfundsmæssige udfordringer (såsom at få flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse mv.)

Fremadrettet vil det obligatoriske emne Uddannelse & Job være en oplagt ramme for at fastholde og udvikle alle tre spor fra projektet, samtidig med at samarbejdet med ungdomsuddannelser og virksomheder kan tænkes ind i og udnyttes i de almindelige skolefag.

3.3 UDBYTTE AF GRUPPEVEJLEDNING

Gruppevejledningsforsøget har været tilrettelagt således, at hele klassen har været omfattet – typisk inddelt i tre mindre grupper af 6-7 personer. Gruppevejledning har derfor også været et tilbud til den gruppe af unge, der ikke i dag er omfattet af den individuelle vejledning, fordi de vurderes at være uddannelsesparate. På den måde er gruppevejledningen en mulighed for at tilbyde vejledning til den midtergruppe af elever (bestående af elever med middelkarakterer), som efterspørger individuel vejledning, men ikke vil få den tilbudt fremover, jf. CEFU's midtvejsevaluering.³

Gruppevejledningsværktøjet har med andre ord gjort det muligt at vejlede hele elevgruppen, og en klar fordel ved dette er ifølge både UU-vejledere og lærere, at de er blevet opmærksomme på nogle problematikker i klassen og blandt elever, som de ikke nødvendigvis havde fanget og haft mulighed for at håndtere/forebygge uden disse gruppevejledninger. Det drejer sig i særligt grad om begyndende mistrivsel/præstationsangst/stress blandt 'de dygtige elever/stille piger'.

Evalueringen viser overordnet set, at gruppevejledningen er et rigtigt godt værktøj for 8. klasserne som helhed, fordi den formår at give et udbytte til alle elever, uanset deres uddannelsesparathed. For *de ikke-uddannelsesparate* virker gruppevejledningen afklarende og understøttende i forhold til de refleksioner, som disse elever går med, og vejledere og lærere har oplevet en progression undervejs i forløbet for eleverne fra denne gruppe. Dette skyldes ikke mindst, at de uddannelsesparate har været med i aktiviteten, hvilket både har skabt en positiv energi i sig selv og givet et godt samspil undervejs mellem de forskellige typer af elever.

For *klassen som helhed* er gruppevejledningen dels med til at skabe en indsigt i egen personlig udvikling og forståelse for egen rolle, når det kommer til læring i skolen, præstationer og efterfølgende valg af uddannelse, dels med til at skabe en større åbenhed og ærlighed mellem eleverne – og i sidste ende en større trivsel i klassen.

3.3.1 Elever, der tager ansvar og forstår egen rolle

Det har således været et centralt resultat ved gruppevejledningsforsøget, at de unge via helt konkrete værktøjer i vejledningsseancerne har opnået en øget ansvarlighed og fået en større forståelse for deres egen rolle i forbindelse med læring i skolen og uddannelsesparathed. De er bl.a. blevet trænet i at opsætte nogle mål for sig selv og nå disse om alt fra lektievaner og motion til (morgen)måltider og sengetider.

"De skulle sætte mål op, og det kunne fx godt handle om at få en bedre søvn, om at møde til tiden, om fritidslivet og hen til skolelivet. Det kunne UU-vejlederen også drage fordel af i de møder om uddannelsesparathed, som hun senere havde, hvor hun kunne sætte ind osv." (Lærer)

"For mig handler det om, at eleverne helt ned i detaljer bliver bevidste om, hvad der skal til, for at de bliver klar til uddannelse. Hvis jeg skal blive bedre til engelsk – skal jeg så række hånden mere op, tage underteksterne væk fra Netflix, eller melde mig til et kursus i engelsk på ungdomsskolen? Næste gang fulgte vi op på, hvad de havde gjort". (UU-vejleder)

³ CEFU (2015): *Unge uddannelsesvalg i tal – Midtvejsrapport i forsøgs- og udviklingsprojektet 'Fremtidens valg og vejledning'*, af Tilde Mette Juul og Mette Pless

Gruppevejledningen har derfor naturligt født ind til den uddannelsesparathedsvurdering, som eleverne har fået i januar måned. Gennem samtalerne i gruppevejledningen i efteråret har eleverne fået lejlighed til at konkretisere, snakke om, lave øvelser, give hinanden gode råd osv. om forhold, der vedrører dét at være uddannelsesparat.

Eleverne har samtidig også arbejdet med at sætte ord på interesser, hvilket er svært for mange, men en vigtig del af elevernes identitetsdannelse og for det senere uddannelsesvalg.

3.3.2 Øget trivsel i klassen – ”der er andre, der har det ligesom mig”

Gruppevejledningen har desuden hjulpet eleverne til at sætte sig ud over forskellige typer af flertalsmisforståelser og positionering over for hinanden, og på den måde har den medvirket til, at flere af klasserne efterfølgende har fungeret bedre både socialt og fagligt.

”Eleverne var rigtig glade for gruppevejledningen. Det mindede ikke om undervisning, men gav de unge rigtig meget på det personlige plan. De får en større selvindsigt og forståelse for, hvorfor de handler, som de gør, og hvilken betydning deres præstationer har på længere sigt. De lytter til hinanden og de ting, som de hver især går rundt med, og som jo ofte er de samme ting”. (UU-vejleder)

Nogle elever fik åbnet op for og fortalt om svære emner som ensomhed og stress, hvilket var en øjenåbner for kammeraterne. Da eleverne fandt ud af, at andre havde det på samme måde, slappede de mere af.

”Jeg kunne se nogle gode ting i det her ift. gruppen særligt af piger med præstationsangst – dem, der får det svært mundtligt, så snart der kommer karakterer ind i billeder”. (Lærer)

”Vi havde eksempelvis en elev, som havde hængt lidt, men som lavede gevaldigt op efter de her sessioner. Hun havde gået og troet, at det kun var hende, der havde det svært. Herefter gjorde hun nærmest kometkarriere. Det var det hele værd. En anden elev, der er elitesportsudøver, fik sat ord på, at hun var ret stresset, og vi fik givet hende nogle redskaber til at håndtere dette”. (Lærer)

Men sessionerne var også i nogle tilfælde en øjenåbner for lærere og vejledere, der fandt ud af, at deres elever faktisk var ret pressede som følge af komprimerede ugeskemaer. Samtalerne i gruppevejledningen affødte derfor nogle steder en ændret tilrettelæggelse og koordinering af lektier og afleveringer.

Med gruppevejledning bliver det kvalificerede uddannelsesvalg et fælles anliggende inden for hele klassen – frem for et anliggende mellem den enkelte elev og vejlederen. Derfor er det centralt, at læreren eller vejlederen alene har en faciliterende rolle i gruppevejledningen.

”Det stod bøjet i neon, at de lytter mere til hinanden end til mig”. (Lærer)

Gruppevejledningen i 8. klasse har dermed ikke som udgangspunkt bidraget med en konkret afklaring i forhold til uddannelsesvalg, men den har givet eleverne større indsigt i egne (og andres) styrker og svagheder og i hvilke konkrete mål de skal opsætte for at blive mere uddannelsesparate og i sidste ende kompetente til at træffe et uddannelsesvalg.

”Når man snakker uddannelsesønsker i 8. i stedet for i 9. klasse, er eleverne meget prægede af, hvad deres forældre synes, at de skal. De er ikke modne nok. Den kommer mere i 9. klasse, hvor vi kan tage den dybdegående samtale. Men det, der er godt her i 8., er at sætte nogle mål fra uge til uge”. (Lærer)

Koblingen mellem faglighed og personlighed, som sker i gruppevejledningen, er efter evaluators vurdering central, ikke mindst i en tid, hvor flere og flere kompetenceanalyser understreger, at virksomhederne i stigende grad tillægger de personlige kompetencer vigtighed, når de skal ansætte medarbejdere. Og det er vel at mærke ofte kompetencer såsom at møde til tiden, have en positiv indstilling, sætte sig i kundens sted etc., som virksomhederne oplever udfordringer med at kunne finde blandt ansøgerne til ledige stillinger.

Flere lærere og vejledere taler om gruppevejledningen som en rigtig god investering, som gerne skulle mindske vejledningsindsatsen senere hen, fordi eleverne får truffet et mere kvalificeret uddannelsesvalg. Det er imidlertid centralt at være bevidst om, at det netop er en *investering*, da der både ligger en væsentlig logistikopgave heri, og det er ressourcekrævende at sætte to-tre lærere af til opgaven.

3.4 UDBYTTET AF SAMARBEJDE MED UNGDOMSUDDANNELSER

Et af målene med projektet har været, at flere unge får øjnene op for de muligheder, som erhvervsuddannelserne byder på, og samarbejdet med både erhvervsskoler, HHX og HTX har bl.a. skullet give eleverne en dybere indsigt i disse ungdomsuddannelser, end det typisk er muligt i forbindelse med de almindelige introduktionskurser og brobygningsforløb. Forløbene med deciderede undervisningsforløb har været med til at sikre dette.

Lærere og vejledere vurderer overordnet set, at eleverne har fået meget ud af at være involveret i undervisningsforløb på udvalgte ungdomsuddannelser. Samarbejdet har – med en faglig vinkel – styrket deres indblik i, hvilke rammer HHX, HTX og erhvervsskolerne kan tilbyde dem efter folkeskolen.

Det har imidlertid været af central betydning for eleverne, at samarbejdet har haft et *fagligt sigte*. Ikke alle steder forventes samarbejdet at fortsætte, efter at projektperioden stopper, da ungdomsuddannelserne i nogle tilfælde foretrækker at etablere nogle bredere tilbud til grundskolerne i deres opland. Omvendt har samarbejdet i flere tilfælde givet skolerne mod på at tænke i nye måder at samarbejde på fremover.

3.4.1 Elever med et bedre fagligt indblik i de erhvervsrettede uddannelser

Samarbejdet med ungdomsuddannelserne har været givende for eleverne og givet dem et kvalificeret grundlag for at vælge ungdomsuddannelse efter 9. klasse. Lærere og vejledere fortæller, at mange af deres elever er 'STX-mindede', men har haft gavn af at få et nuanceret syn på, hvad de forskellige uddannelser kan tilbyde.

Det var bl.a. en positiv oplevelse for en 8. klasse fra Helsingør Kommune, at de fik en hel teoridag på Erhvervsskolen Nordsjælland på samme faglige niveau som skolens elever. Herefter fik eleverne en konkret opgave, som de skulle løse inden næste besøg. Forløbet tydeliggjorde for eleverne, hvad man kan forvente, hvis man starter på en erhvervsskole, og det var med til at 'løfte' elevernes indtryk af erhvervsskolens faglige og teoretiske niveau og efterfølgende også den måde, som de taler om og betragter erhvervsuddannelserne på.

En klasse fra Tårnby Kommune har haft stor gavn af det, de lærte på Niels Brock (EUD – Kontor, handel og forretningsservice), og det har givet dem selvtilid i forhold til faglige evner, at de kunne 'følge med' på det faglige niveau, som undervisningen var tilrettelagt på:

"Eleverne bruger meget af det, de har lært på Niels Brock – AIDA modeller, SWOT analyser mv. De har lært at omsætte teori til praksis, hvilket er en stor fordel, hvis de senere vælger at gå denne retning. Det giver en trykthed fra starten at kunne noget af det faglige stof. Vi kunne også se, at når underviserne på ungdomsuddannelsen siger, at eleverne er dygtige, så giver det selvtilid til egne kompetencer". (Lærer)

"På erhvervsskolen fik eleverne stillet en case med Toyota. De skulle arbejde med markedsføring, afsætning, segmentanalyse, udarbejde brochurer, plancher, etablerings- og driftsbudgetter osv. Det syntes de var spændende. De har fået nogle ret konkrete ting med sig. Læreren fik dermed klaret sin reklameundervisning – de har fået basisviden gennem dette samarbejde". (UU-vejleder)

I den sammenhæng har det været motiverende for eleverne, at de har skullet løse en konkret og håndgribelig opgave/case med brug af kendte beregninger, modeller, værktøjer mv.

"Nogle af vores elever var på HTX Sukkertoppen, hvor de fik til opgave at lave vandraketter sammen med nogle af Sukkertoppens elever. Det var et meget vellykket forløb. Nogle havde udviklet et program, hvormed man kunne udregne raketternes hastighed, og så blev projektet afviklet som en konkurrence. Deres elever var virkelig dygtige, og over de tre dage fik folkeskoleeleverne et rigtig godt indtryk af stemningen på en ungdomsuddannelse". (Lærer)

Det har herudover været vigtigt, at eleverne har kunnet se den røde tråd mellem folkeskole og ungdomsuddannelse.

"Dét, eleverne har fået ud af projektet, er, at man kan bygge oven på det, man kan, når man er færdig med folkeskolen. De får en forståelse af, hvorfor det er godt at blive god i folkeskolen". (Studievejleder, HTX)

Det har været vigtigt for elevernes udbytte, at de har været forberedt hjemmefra, da det har styrket deres motivation for samarbejdet. I den sammenhæng er det et centralt opmærksomhedspunkt, at både en lærer og vejleder uafhængig af hinanden peger på, at de har oplevet en 'metaltræthed' blandt deres elever, som har tilkendegivet, at *"nu ved de godt, hvad er erhvervsuddannelse er"*, og at de synes, at der har været vel rigeligt besøg på erhvervsskolerne – fx både til Skills, introduktionskurser, brobygning og i forbindelse med andre projekter, der skal få flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse. Derfor har det faglige indhold og konkrete læringsmål været helt centralt i dette projekt og medvirket til, at samarbejdet set med elevernes øjne har givet god mening.

Det fremhæves endvidere som et vigtigt greb, at eleverne har besøgt ungdomsuddannelserne flere gange i forbindelse med samarbejdet. Denne tilbagevendende er med til at gøre eleverne trygge – de tør færdes i kantinen, og får et dybere indblik i kulturen, omgangstonen osv. på uddannelsesinstitutionen.

"Jeg kan se, at der skal noget til, hvis man skal trække eleverne mere over på erhvervsuddannelserne. Det er for diffust for dem kun at være der én dag. Dette tættere samarbejde og det bedre indblik er helt centralt. Man skal mødes med dem i fagligheden". (UU-vejleder)

I forlængelse heraf har det også været godt for elevernes udbytte, at de har lavet noget sammen med eleverne på uddannelsen. Denne elev-elev undervisning har ifølge lærere og vejledere fungeret godt, idet ungdomsuddannelsens elever har fungeret som positive rollemodeller for eleverne, hvilket både kan skabe noget motivation og medvirke til at afmystificere de elever, som går på uddannelserne. Her betyder det igen også noget, at eleverne har besøgt skolerne flere gange.

Flere lærere og vejledere påpeger endvidere, at det er vigtigt for eleverne at komme ud fra skolen og blive undervist af andre end de normale lærere.

"Nogle af vores elever har brug for en afformidling af lærerrollen. Lærerne er dygtige, men det er matematikken og ikke læreren, der er vigtig. Eleverne skal også lære at begå sig i andre faglige fællesskaber". (Lærer)

Det har da også været motiverende for mange af eleverne, at de er blevet undervist af andre undervisere end dem, de kender, og at underviserne i nogle tilfælde har været med til at bedømme deres efterfølgende fremlæggelser og præsentationer af opgaver. Det har gjort, at de har 'oppet sig' lidt ekstra for at leve op til deres krav og forventninger.

Herudover peger nogle lærere og vejledere på, at der også sker noget interessant med klassehierarkiet, når eleverne kommer ud på ungdomsuddannelserne. Der er bl.a. elever, der viser sig at kunne noget andet end det, lærer og vejleder normalt har set, når de har været i de vante rammer i folkeskolen. Måske er de mere praktisk anlagte og gode til at bruge deres hænder. Dette er brugbar viden for den efterfølgende vejledning af eleven.

Fra interviewene har vi fået en indikation af, at der på nogle af de ungdomsuddannelser, der har deltaget i forsøgene, har været en højere elevsøgning fra de skoler, der har deltaget i forsøgene fra 2014 og frem. Vi har imidlertid ikke et datagrundlag, der gør det muligt at slutte, at dette er projektets fortjeneste. Der er imidlertid ingen tvivl om, at denne søgning er fremmede for ungdomsuddannelsernes lyst til også fremadrettet at indgå lignende samarbejder med folkeskoler i deres opland.

3.4.2 Styrket praksis blandt lærerne og vejlederne

Samarbejdet med ungdomsuddannelserne – som både tæller erhvervsskoler, HHX, HTX og STX – har været givende for lærere og vejlederes perspektiver på egen undervisning og vejledning.

Først og fremmest har det været centralt, at der i samarbejdet har været afholdt formøder mellem lærere fra folkeskole og fra ungdomsuddannelserne. Disse formøder har sikret, at lærerne fra folkeskolen har haft indflydelse på, hvad der skulle ske, når de besøgte ungdomsuddannelserne, så det ikke 'bare' var færdigt tilrettelagte forløb, man deltog i, men derimod undervisning tilpasset de fag og emner, som eleverne arbejdede med hjemme på egen skole.

"Det har været godt for os lærere i forløbet, at vi har været "lige" med lærerne fra ungdomsuddannelses og haft ligeværdig indflydelse på forløbet". (Lærer)

Forarbejde har samtidig medvirket til, at lærerne har kunnet tilrettelægge den hjemlige og 'eksterne' undervisning, så den levede op til skolens kompetencemål, ligesom de har kunnet klæde eleverne fagligt på inden besøget og dermed skabe en klar rød tråd i forløbet.

I den sammenhæng fremhæver nogle interviewpersoner, at det har været vigtigt, at lærerne også har haft en 'hjælpelærerrolle', når de har været ude på ungdomsuddannelserne, og ikke bare har stået passivt i et hjørne og kigget på. Lærerne indgår således også i en læringsituation, bidrager med deres input og praksis, men det er også i orden at signalere egen uformåenhed over for eleverne, når man er på udebane.

Herudover har samarbejdet med ungdomsuddannelserne givet både lærere og vejledere et klarere indtryk af, hvilke rammer, der venter deres elever efter folkeskolen, både hvad angår progression, kultur, miljø, fag og undervisningsformer. Samarbejdet styrker dermed på flere fronter lærernes og vejledernes praksis.

"Det giver os en dybere forståelse af, hvad en erhvervsuddannelse er – vi kan give mere specifikke eksempler, cases osv. Det giver også en forståelse af, hvad det egentlig er for en hverdag, de har. Hvordan de organiserer uddannelsen. Lærerne fra ungdomsuddannelserne har omvendt glæde af at tale med lærerne om eksempelvis at rumme elever med forskelligt niveau osv. Vi er kommet på samme hold. Det er ikke længere et 'dem og vi'". (UU-vejleder)

Ungdomsuddannelserne har set projektet som et kvalificeret indspil til deres igangværende arbejde med at sikre, at introduktionskurserne og i det hele taget overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse får en klarere rød tråd.

"En af de store udfordringer i dag er, at eleverne kommer ud klassevis. Mange elever har valgt, at de vil på STX, og de møder bare op og får noget undervisning uden en rød tråd. I dette projekt har de været forberedt på, hvad de skal, og man er nu engang mere motiveret, når man kommer og er forberedt". (Studievejleder på HTX)

Dermed kan samarbejdet i dette projekt bruges mere proaktivt af ungdomsuddannelserne til at vise eksempelvis samspillet mellem teori og praksis, vise faciliteterne/værkstederne frem samt involvere eleverne fra ungdomsuddannelserne for at sætte tydeligere 'ansigt' på, hvem man kan møde på stedet.

Alternativt kan forsøgene også kobles med de eksisterende introduktionskurser, som en form for 'udvidede introduktionskurser', hvor den tid, der allerede er afsat hertil, bringes i spil. Dette er ikke mindst centralt, idet tiden til at planlægge og gennemføre aktiviteterne er alle deltagernes største udfordring.

På folkeskolerne vil den orienterende del af samarbejdet med ungdomsuddannelserne med fordel kunne implementeres inden for rammerne af Uddannelse & Job.

Selv om de gennemførte forsøg har været givtige, har der også været samarbejder med ungdomsuddannelser, som ikke videreføres, da nogle erhvervsskoler efter introduktionen af folkeskolereformens 'åbne skole' eksempelvis prioriterer at køre nogle større samlede forløb for flere folkeskoler ad gangen. Dette ærgrer lærere og vejledere, som har været glade for samarbejdet, men de vurderer samtidig, at det netop er udtryk for, at særligt erhvervsskolerne er pressede fra mange sider i øjeblikket og har svært ved at afse ressourcer til 'små samarbejder'.

3.5 UDBYTTET AF VIRKSOMHEDSSAMARBEJDE

Det, der adskiller virksomhedssamarbejdet i 'Fremtidens valg og vejledning' fra det mere traditionelle virksomhedssamarbejde, er, at forløbet typisk har haft to parallelle spor: Et fagligt (fx naturvidenskabeligt) og et uddannelses- og jobperspektiv. Mange mere traditionelle virksomhedssamarbejder – eller virksomhedsbesøg – har typisk uddannelses- og jobperspektivet som sit primære mål.

Herudover har der (også) i samarbejdet med virksomhederne været afholdt formøder mellem lærere fra folkeskole og med medarbejdere fra virksomhederne for at sikre, at lærerne fra folkeskolen har haft indflydelse på forløbet og kunnet få det til at spille sammen med de faglige mål i udvalgte fag.

Lærere og vejledere vurderer overordnet set, at eleverne har fået meget ud af at være på besøg i virksomheder. Besøgene har styrket og nuanceret deres indblik i forskellige jobfunktioner og i, hvad de kan bruge dét, de lærer i skolen til. Det har også givet dem en forståelse af, at karrierevalg og karriereveje kan være mange ting og ikke er endegyldige.

Samtidig viser evalueringen, at virksomhedssamarbejdet er dét af de tre forsøg, som lærere og vejledere syntes har været vanskeligst både at løbe i gang og tilrettelægge. De steder, hvor samarbejdet har fungeret bedst, er dér, hvor samarbejdet har været solidt forankret hos både skole og virksomhed og har haft tid til at udvikle sig fra år til år.

3.5.1 Elever med øget indsigt både i virksomheders opgaver og medarbejdertyper

Det har *for det første* været vigtigt for elevernes udbytte af virksomhedsbesøgene, at de har været forberedt hjemmefra, inden de tog afsted. Forberedelsen har eksempelvis bestået i, at eleverne hjemme på skolen har fundet oplysninger om virksomheden på internettet, forberedt spørgsmål til medarbejderne eller haft besøg af en medarbejder, der har fortalt dem om virksomheden og forberedt dem på, hvad der skulle ske under besøget. Ligesom ved samarbejdet med uddannelsesinstitutionerne er forberedelse såvel som efterbehandling af central betydning for at sikre et optimalt og blivende udbytte for eleverne. I flere tilfælde har efterbehandlingen bestået af en fremlæggelse af cases og projektidéer for forældre, lærere og medarbejdere fra virksomheden.

For det andet har det faglige perspektiv også i denne type af samarbejde været vigtigt for eleverne, og fagligheden har typisk bestået af undervisning inden for det emnefelt, som virksomheden har arbejdet med, fx emner som bæredygtighed eller konstruktion:

"Samarbejdet med Frederiksberg Forsyning har både haft en arbejdsmarkedsdel, hvor eleverne har interviewet de ansatte, og en mere faglig del med fokus på spildevand. Eleverne blev ikke bare fodret med informationer, men havde forberedt spørgsmål hjemmefra. Det fungerede rigtig godt og skærpede elevernes lydhørhed". (UU-vejleder)

Herudover har interaktionen med forskellige typer af medarbejdere på virksomheden været central. Medarbejdernes historier om deres arbejdsliv og karriereveje virker inspirerende for de unge. De ser, at det valg, som disse mennesker har truffet, ikke nødvendigvis er 'endegyldigt', og får måske vendt op og ned på nogle af deres forestillinger om, hvem der arbejder med hvad.

"Vi besøgte byggepladsen ved Ringsted-banen, og det var interessant, fordi mange elever har en diffus oplevelse af, hvad det vil sige at gå på arbejde og tjene penge. De får et indblik i, hvad der sker på en arbejdsplads, om roller og hierarkier. På byggepladsen hilste vi på forskellige medarbejdere, bl.a. én som var ordblind, men havde vundet sølv i skills, og en kvindelig ingeniør, som også havde arbejdstøj på. Disse indtryk er vigtige ift. den entydige oplevelse af, at alle sidder og ser ind i en computer i løbet af en arbejdsdag". (Lærer)

Virksomhedsbesøgene har vist sig også at være givende for både vejledere og lærere i deres efterfølgende dialog med eleverne. Fx når samtalerne med eleverne har handlet om vigtigheden af at møde til tiden, have respekt for sine kolleger etc. For medarbejderne på virksomhederne giver det endvidere en stolthed at fortælle om sit job, og denne stolthed og begejstring smitter ofte af på eleverne.

Herudover har det været centralt, at virksomhedsbesøgene har givet eleverne et indtryk af, hvad de kan bruge fagene i folkeskolen til i praksis.

"Eleverne får set nogle levende mennesker som arbejder med noget – og noget andet end deres forældre. De får spurgt ind til nogle ting, og det sætter tanker i gang. De kan også se, at det man lærer i fysik, kemi osv. kan bruges ude i virkeligheden". (UU-vejleder)

Det er imidlertid evaluators indtryk, at det i nogle tilfælde er muligt at styrke det faglige element af virksomhedsbesøgene mere på bekostning af uddannelses- og jobdelen. Konkret kunne et case-element ('en konkret udfordring') i nogle tilfælde have været anvendt mere aktivt til at forberede eller efterbehandle virksomhedsbesøget. Det kunne eksempelvis handle om at bede eleverne om at arbejde innovativt og problembaseret med at løse en konkret problemstilling, som virksomheden står overfor, fx ved brug af matematiske formler eller udarbejdelse af film målrettet unge ansøgere. Mange virksomheder har i forvejen sådanne 'cases' på lager, som

elever kan undersøge og forsøge at løse. Dette kunne styrke relevansen af virksomhedsbesøgene endnu mere og indarbejde flere faglige mål fra undervisningen.

3.5.2 Virksomhedssamarbejdet den sværeste del

Flere interviewpersoner vurderer, at samarbejdet med virksomhederne har været det vanskeligste af de tre forsøg, især fordi flere har haft svært ved at få aftaler på plads med virksomhederne.

"Her er vejlederne på fremmed grund, og der er nogle helt andre dagsordener" (UU-leder)

Erfaringen er, at man skal være ude i rigtigt god tid, og at man skal have en meget klar idé om, hvad man vil have ud af besøget, inden man kontakter virksomheden. Nogle UU-vejledere og lærere har haft god gavn af at trække på eget eller på forældrenes netværk i den forbindelse.

En vigtig forudsætning for, at virksomhedssamarbejdet lykkes, er under alle omstændigheder – igen – god forberedelse og efterbehandling. Så er det mindre vigtigt, hvor længe eleverne kommer ud på virksomheden. Det er samtidig også en af de deltagende skolars erfaring, at virksomhedsforløb kan blive for lange. Deres forløb strakte sig fra sommerferien og frem til jul, og det var lige længe nok til at holde gryden i kog. En anbefaling fra denne skole er at lade lignende samarbejder køre fra sommerferien indtil efterårsferien.

Det er en klar fordel for skolerne, hvis samarbejdet mellem skole og virksomhed kan videreføres fra år til år. Der er i evalueringen eksempler på, at de eksisterende virksomhedssamarbejder er blevet forfinet og styrket år for år, eksempelvis samarbejdet med HOFOR, som Tagensbo Skole har haft gennem tre år. Samarbejdet blev eksempelvis udvidet det seneste skoleår til også at rumme en interviewdel med medarbejderne, som var interessante for eleverne, fordi det bl.a. gav dem nuancerne om medarbejdernes karriereveje, løn, glæde ved jobbet etc., som de forinden ikke havde anset for at være interessante.

"Der er sket lidt i samarbejdet hvert år, og vi har drejet på knapperne. Formen er rigtig god nu, og det samme er rammen". (Skoleleder)

Det er således både krævende – og i nogle tilfælde grænseoverskridende – for vejledere eller lærere at skulle kontakte og starte nye virksomhedssamarbejder op hvert år, hvis tidligere samarbejdspartnere falder fra i svinget. Nogle vejledere har fortalt, at de i den kommende tid vil forsøge at etablere et panel af virksomheder, som kan involveres i forskellige 'åben skole' sammenhænge i udskolingen for at institutionalisere dette arbejde mere.

Det er i den sammenhæng klart en fremmede faktor, når ledelseslaget, enten fra skolen eller UU-vejledningen, engagerer sig i kontakten med virksomhederne. På Tagensbo Skole er det eksempelvis souschefen, der har haft kontakten med HOFOR for at markere, at samarbejdet er vigtigt.

Desuden peger deltagere på, at en mere systematisk organisering af emnet Uddannelse & Job med fordel kan udgøre rammen om at udvikle konkrete samarbejder med lokale virksomheder.

4. Projektets demonstrationsværdi

I dette kapitel sætter vi fokus på de perspektiver og muligheder, som parterne i 'Fremtidens valg og vejledning' og vi ser i forhold til dels at forankre forsøgene på de deltagende skoler fremadrettet efter projektperioden, dels at udbrede projektets erfaringer og tilgange til andre grundskoler i regionen.

4.1 FORANKRING AF VEJLEDNINGSMETODERNE

'Fremtidens valg og vejledning' er afviklet og afprøvet i en tid præget af reformer af uddannelsesområdet, såvel vejledningsreformen som folkeskolereformen og erhvervsskolereformen. Dette er omstændigheder, der naturligvis har spillet ind på projektet. Ikke desto mindre synes timingen at have været god ift. reformerne, da projektet rent indholdsmæssigt har spillet godt sammen med reformernes indhold og har givet svar på nogle af de forhold, som reformerne adresserer, herunder åben skole og understøttende undervisning i folkeskolereformen samt øget brug af gruppevejledning og en større rolle for lærerne ift. at udfordre elevernes valg af uddannelse i vejledningsreformen.

"Man kan se projektet som et kvalificeret bidrag til noget, som er i gang". (UU-vejleder)

Aktualiteten understreges ikke mindst af, at tre af de (syv) pejlemærker i ny rapport fra Undervisningsministeriet om styrkelse af undervisningen i udskolingen fra marts 2016, netop har de samme fokusområder og faktisk kan ses som en bekræftelse af, at projektet "rider på den rigtige bølge". De tre pejlemærker i rapporten er:

- Øget variation og anvendelsesorientering i udskolingens undervisning.
- Alle elever, også de uddannelsesparate, skal udfordres og vejledes i deres valg af ungdomsuddannelse og karrierevalg.
- Undervisernes kompetencer i forhold til undervisning af elever i udskolingen skal styrkes, og folkeskole og ungdomsuddannelser skal have bedre kendskab til hinanden.⁴

Evalueringen viser, at der blandt deltagerne i projektet er bred opbakning til at videreføre de gode erfaringer fra projektet, og der må således antages at være medvind til dette arbejde, såfremt pejlemærker og anbefalinger fra Undervisningsministeriet bliver omsat og implementeret i den kommende tid.

Hvor meget skoler og UU-vejledninger i sidste ende får ud af projektet afhænger dog naturligvis af, hvor parate de er til at gribe erfaringerne og institutionalisere dem, så de ikke bliver personbårne.

Det er ofte en udfordring at få forankret et udviklingsprojekt, men der spores som sagt en vilje til at få det til at lykkes qua projektets gode resultater. Det er dog også en vigtig pointe i den sammenhæng, at mange af de skoler, der har været involveret i projektet, netop betegner sig selv som skoler, hvis kultur gør, at de ofte involverer sig i forskellige udviklingsprojekter. Der er således et element af 'Tordenskjolds Soldater' over disse skoler, som gør, at de har prioriteret og set positivt på projektet, som de jo også har fået økonomisk støtte til.

---

⁴ Undervisningsministeriet (2016): *En styrket undervisning i udskolingen*, marts 2016, se http://danskeerhvervsskoler.dk/file-admin/2._Aktuelt/2._Nyhedsbreve/Lederne/201603/160330_-_En_styrket_undervisning_i_udskolingen_marts_2016_-_MHM.pdf

Udfordringen er at fastholde denne gejst, når udviklingsperioden slutter, og få forankret projektet i den daglige drift på skoler og i UU-vejledninger. Projektdeltagerne peger særligt på to forhold, som vil være fremmende for forankringen:

Det handler *for det første om* at videreføre den gode ledelsesmæssige opbakning til projektet, som hidtil har kendetegnet indsatsen på hovedparten af de deltagende skoler. Den ledelsesmæssige opbakning har skabt gejst og engagement omkring projektet og gjort det interessant for lærere og vejledere at kaste kræfter ind i arbejdet.

”Det er vigtigt, at lederne er med. Når de siger ok, så siver det nedad, og så er der opbakning og herefter skabes engagementet. Når det omvendt lykkes, så går det opad igen” (UU-leder)

”Vi skal blive bedre til at se muligheder frem for begrænsninger. [...] Det er mit ansvar som leder at sørge for, at der sker en videndeling til de nye lærere, og at der bliver afsat tid til arbejdet”. (Skoleleder)

Det handler *for det andet om* at få prioriteret og planlagt aktiviteterne i god tid – dvs. i løbet af foråret, når folkeskolerne lægger årsplanen for det kommende skoleår.

”Kodeordet er: Prioritér det – allerede her i foråret, når man laver årsplanen for næste skoleår. Læg de otte uger ind til gruppevejledning. Sæt en temauge af til samarbejde med ungdomsuddannelserne osv.” (Lærer)

Langtidsplanlægning er således et vigtigt element for at få forsøgene forankret på skolerne. En måde at gøre forsøgene både organisatorisk og økonomisk bæredygtige på, er i den forbindelse at tænke dem sammen med eksisterende tiltag/projekter/’lejligheder’ mv. Blandt eksemplerne på disse tiltag er følgende:

- UU Øresund: Overvejer at gennemføre gruppevejledning i valgfag (’tvunget vejledning’ – særligt for karaktermellemlgruppen, som vurderes at have behov for det) via det obligatoriske emne Uddannelse & Job
- UU Frederiksberg: Har en uge om året på kommunens folkeskoler, der er dedikeret til arbejdsmarkedsundervisning i udskolingen
- UU Tårnby: Laver en uddannelsesdag i huset for alle vejledere, hvor alle erfaringer præsenteres
- Højdevangen Skole: Bliver frem over profilskole for udskolingen i Københavns Kommune
- Pilegårdsskolen, Tårnby: Har profillinjer med ugentlige profildage, hvor forsøgsaktiviteterne kan skemalægges som en del af den understøttende undervisning

Andre skoler fortæller, at de vil anvende såkaldt ’læsetid’ til at videreføre de aktiviteter og erfaringer, der er indhøstet i projektet, andre eksisterende UU-timer/ det obligatoriske emne Uddannelse & Job og nogle påtænker at tænke inklusionsvejledere ind i opgaven.

Der er også en af de involverede skoler, der giver udtryk for, at de er i en proces med at omlægge sig fra grundtil overbygningsskole og forventer, at holddelingen på den nye overbygningsskole – og dermed tilrettelæggelsen af gruppevejledningen – vil blive lettere, fordi skolen får flere spor samt et ressourcecenter målrettet udskolingen.

Endelig er en mulighed at videreføre aktiviteterne på kommuneniveau, hvilket forudsætter, at erfaringerne bringes videre til forvaltningsniveau i de involverede kommuner af de deltagende UU- og skoleledere.

4.1.1 Evaluators anbefalinger i forbindelse med forankring af vejledningsaktiviteterne

I tillæg til ovenstående anbefalinger om 1) at videreføre den gode ledelsesmæssige opbakning til projektet i forankringsfasen; 2) at lægge vejledningsaktiviteterne ind i årsplanen samt 3) at tænke de tre forsøg sammen med eksisterende tiltag, anbefaler Oxford Research følgende:

Dokumentér samarbejdsrelationer for at mindske personfølsomhed

Evalueringen viser, at 'Fremtidens valg og vejledning' har været drevet af ildsjæle, og at de personlige relationer imellem disse har været særdeles vigtige for at få projektet til at lykkes. Dette gør samtidig projektet sårbart i tilfælde af personudskiftninger. Evaluator er bekendt med, at udviklingsgruppen parallelt med denne evaluering er i gang med at udvikle en materialesamling, der skal inspirere andre til at gennemføre vejledningsaktiviteterne, hvilket er vigtigt for at få dokumenteret og 'afpersonificeret' erfaringer og resultater.

I tillæg til dette anbefaler vi, at skolerne og UU-vejledninger – i det omfang, det er muligt – arbejder med teams af kontaktpersoner, således at mere end én medarbejder fra hvert sted har kendskab til projektets indhold og dets samarbejdspartnere (virksomheder og ungdomsuddannelser). Herudover er det vigtigt at sikre, at projektets samarbejde er dokumenteret i en enkel og lettilgængelig form, fx indeholdende den samarbejdsaftale og forventningsafstemning, der er lavet i projektet, således at nye kontaktpersoner let kan 'overtage' projektet.

Vi er som nævnt også opmærksomme på, at flere af de etablerede virksomhedssamarbejder allerede er forankret på ledelsesniveau på de deltagende skoler med henblik på at institutionalisere disse.

Fortsat netværk i regi af udviklingsgruppen

For at holde gryden i kog og få nye kolleger med på vognen, anbefaler vi, at der fortsat opretholdes en kontakt og gerne afholdes møder i regi af den tidligere udviklingsgruppe i projektet. Gruppen kan med fordel omlægges til et netværk, fx i form af en gruppe på LinkedIn eller Facebook. Denne tilknytning til et netværk blandt nye og gamle deltagere giver mulighed for både at dele egne erfaringer og følge med i andre skolars og UU-vejledernes arbejde med at forankre og udvikle vejledningsmetoderne – til gensidig inspiration.

4.2 SPREDNING AF VEJLEDNINGSMETODERNE

Afslutningsvis sætter vi fokus på, hvordan projektets parter kan arbejde med at udbrede de gode erfaringer fra vejledningsforsøgene til andre skoler i Region Hovedstaden. Det er i den sammenhæng vigtigt at have for øje – som flere nævner – *"at skolerne bombarderes med tilbud om projekter, koncepter osv."* fra frivillige organisationer, brancheorganisationer, forvaltningen etc. Det er derfor vigtigt at sætte sig i modtagernes sted og lægge vægt på at gøre informationen så lettilgængelig og kortfattet som muligt.

4.2.1 Deltagernes input til spredning

De deltagende skoler og vejledninger har hver især nogle ideer til, hvordan man både mundtligt og skriftligt kan udbrede projektet til andre skoler i regionen. Disse ideer præsenteres i det følgende i punktform:

- Ambassadørkorps, der kan komme ud på skolerne vurderes at være den mest effektive måde. Spredning af engagementet på maks. en halv time, fx ved et eksisterende møde på skolen.

"Ingen går bare sådan videre ind på en hjemmeside om sådan et projekt her. Vi har en opgave i at støtte lærere på andre skoler. Måske har jeg også brug for noget viden i andre sammenhænge – vi har bl.a. haft glæde af at få besøg af en lærer, der fortalte om læseløft i indskolingen". (Skoleleder)

- Brug af eksisterende fora, som projektdeltagerne deltager i, fx UU Danmarks bestyrelse og vejledningskonferencer. Flere nævner, at det er vigtigt at være opmærksom på ledelsesdynamikken – at spredning fra leder til leder er effektiv. Derfor skal der fokus på at sprede de gode budskaber om projektet via styregruppemedlemmerne.
- Udarbejdelse af korte, faste koncepter, som ledere, lærere og vejledere – i supplement til den mundtlige formidling – kan hente ned fra projektets hjemmeside, som er lette at gå til og som tydeliggør, hvilke fagmål de forskellige aktiviteter kan opfylde – dette er ifølge flere forudsætningen for at nå lærerne.
- Offentlig omtale i pressen, i fagblade og på sociale medier

I det hele taget betones vigtigheden igen og igen af, at der skal lægges en faglig vinkel ind i samarbejdet – at vejledningsaktiviteterne opfylder faglige mål.

"Jeg kunne godt forestille mig, at der er nogle lærere, der er lidt tilbageholdende med at lukke virksomheder ind i undervisningen. Vi skal nå så meget, der er et fast pensum osv." (Lærer)

Her er det centralt at få overbevist skeptikerne om, at samarbejdet med virksomheder og ungdomsuddannelser netop skal tænkes som en del af pensum. Nogle dansklærere har brugt samarbejdet til at få interviewteknikker øvet, referattekunst, portræt-genren, reklameundervisning eller film, mens bl.a. matematik- eller fysiklærere har brugt samarbejdet med erhvervsskoler eller HTX til at få afprøvet bestemte beregninger og forsøg med nye materialer eller til at lære om regnskaber og SWOT-modeller.

Herudover er det også vigtigt at betone fleksibilitet og mulighed for at skalere op og ned, så det passer til den enkelte kommunes eller skoles skoledagsorden og eksisterende tiltag, herunder eksisterende samarbejder med virksomheder og ungdomsuddannelsesinstitutioner. Der skal med andre ord være plads til et lokalt præg – en ramme, som man kan "lege" indenfor.

"På den ene side er det uoverskueligt, hvis man skal finde ud af det hele selv. På den anden side skal der være plads til, at man kan udvikle noget lokalt, som også tager højde for den elevgruppe, som man har". (UU-vejleder)

Herudover kan mulighederne for at lave 'light-udgaver' af vejledningsmetoderne også med fordel tydeliggøres, hvis det er det, der er ressourcer til hos interesserede skoler. Som evalueringen har vist, ansøger et samarbejde ofte til nye former for samarbejde og projekter.

"Det er kvaliteten af det, frem for hvor stort og omfangsrigt et samarbejde er". (UU-vejleder)

Endelig giver en AKT-lærer den anbefaling, at gruppevejledningen markedsføres som et trivselsprojekt, som alle elever i klassen har gavn af, også de dygtigste.

"Når eleverne tør åbne sig, giver det større sammenhold og et bedre normalitetsbegreb. De kvæles, hvis de kun har Paradise, de digitale medier og samfundets fokus på præstationer at spejle sig i". (Lærer)

Gruppevejledningen kan ligeledes 'sælges' som et trivselsprojekt i bredere forstand, hvor aktuelle temaer, som fylder i den enkelte udskolingsklasse, også kan rummes, herunder emner som ensomhed, brugen af sociale medier og præstationsangst.

Det er i den sammenhæng et opmærksomhedspunkt i evalueringen, at nogle lærertyper har fundet det lettere at gå ind i gruppevejledningen end andre. Det er fx vores indtryk fra interviewene, at AKT-lærere i nogle tilfælde fandt det mere naturligt at agere facilitator i gruppevejledningen og komme tæt på elevernes personlige forhold, end faglærere, fx en matematiklærer, som normalt ikke er så tæt på eleverne. Gruppevejledning indebærer ifølge flere lærere, at man skal være villig til at bruge sin personlighed.

Samtidig er det dog også en vigtig konklusion, at de lærere, der i starten var usikre på deres rolle i gruppevejledningen, har haft gode erfaringer med at træde ind i rollen og få et bredere perspektiv på eleverne. De kom til at se forløbet som en personlig udvikling.

Det kan være en god idé at adresserede dette forhold i forbindelse med spredningen af erfaringerne fra dette forsøg.

4.2.2 Evaluators anbefalinger i forbindelse med spredning af vejledningsaktiviteterne

Evaluator er bekendt med, at styregruppen endnu ikke har taget stilling til, hvordan arbejdet med spredning af erfaringerne fra 'Fremtidens valg og vejledning' konkret skal foregå. I det følgende giver vi på baggrund af evalueringen vores samlede anbefalinger til arbejdet med denne spredning af projektets erfaringer til andre skoler:

Bredde og flerstrengethed i spredningsaktiviteterne

Vi anbefaler, at der sikres bredde og flerstrengethed i spredningsaktiviteterne i overensstemmelse med de gode forslag, som lærere og vejledere har givet i evalueringen.

- Brug allerede eksisterende anledninger og prioriterede indsatser til at få kommunikeret om projektet, herunder på forskellige konferencer, i netværk og i bestyrelsesarbejde.
- Udnævn 'ambassadører' fra de deltagende skoler og UU-vejledninger, som kan besøge interesserede skoler i regionen. Den bedste inspiration får man som oftest, når det er projektdeltagere selv, der videreformidler de gode erfaringer til skoler, som ønsker at afprøve lignende forsøg. I den forbindelse kan det være konstruktivt, hvis der afsættes ressourcer til formålet i form af frikøb af lærere og vejledere til spredningsaktiviteter på skoler, som gerne vil have besøg af en ambassadør. Det er vigtigt, at besøgene er korte og inspirerende, og at det medbragte materiale er konceptuelt, let at gå til og fleksibelt at anvende.
- Overvej udarbejdelse af små film med elev- og lærerinterviews til de sociale medier og til præsentationer på skoler mv. Vi ser mere og mere, at den virale del bliver en central del af en formidlingsindsats, fordi den spredes let via sociale medier, herunder ikke mindst i de professionelle fora på de sociale medier. Disse film kan også bruges til at vække interessen for at læse mere, bl.a. CEFU's rapport og det lærermateriale, som udvikles.

Vigtigt at have fokus på, at samarbejdet skal være en win-win situation for alle parter

I en tid, hvor både folkeskoler, virksomheder og ungdomsuddannelser giver udtryk for, at tiden er den største barriere for samarbejde, er det af afgørende betydning at sætte fokus på win-win situationen og de gode historier

i forbindelse med formidlingen af projektets resultater, så det bliver tydeligt, at der dels er tale om en investering, dels om et projekt, som på sigt vurderes at gavne alle parter. Og de gode historier er der: Om eleverne, der blomstrede op efter gruppevejledningen. Om lærerne, der har fået inspiration til nye læringsforløb ved at være med i projektet. Og om ungdomsuddannelserne, som har oplevet en øget søgning fra de skoler, som har samarbejdet med folkeskolerne.

5. Metode

Slutevalueringen bygger på 12 kvalitative interviews med lærere, UU-vejledere/ledere, repræsentanter fra deltagende ungdomsuddannelsesinstitutioner og projektledelsen. Valg af interviewpersoner er foretaget af projektledelsen i UU København med henblik på at sikre et så bredt perspektiv på projektet som muligt, herunder informanter fra forskellige grundskoler, UU-centre og ungdomsuddannelser samt fra styregruppe, udviklingsgruppe og projektledelse.

Interviewene er foretaget med udgangspunkt i en semi-struktureret interviewguide med fokus på: gennemførte aktiviteter, resultater og udbytte, faktorer der har påvirket resultater og udbytte samt planer og forventninger til videreførelse og spredning af erfaringerne fra projektet.

Interviewene er gennemført i marts og april 2016 med følgende informanter:

Anette Kjærager	Leder i UU Tårnby og medlem af styregruppe.
Bo Hørslev Petersen	Studievejleder på HTX Sukkertoppen og medlem af styregruppe
Christian Jørgensen	Lærer på Pilegårdskolen (Tårnby Kommune).
Henrik Bov Pedersen	Projektleder, UU København
Jesper Friis	Souschef på Tagensbo skole (Københavns kommune) og medlem af styregruppe.
Karina Meinecke	Projektmedarbejder, UU København
Linn Bertram	Lokal koordinator for UU Øresunds område, medlem af udviklingsgruppe, UU-vejleder (UU Øresund) på Grydemoseskolen og Tibberupskolen (Helsingør kommune)
Marianne Brusich	UU Vejleder (UU Frederiksberg) på Skolen på Duevej (Frederiksberg Kommune)
Mette Træden Petersen	Vejleder og koordinator hos UU Tårnby
Peter Schantz	UU Centerchef i UU København og formand for styregruppe
Solveig Türck	Medlem af udviklingsgruppen, lærer på Højdevangen skole (Københavns Kommune)
Ulla Glædesdahl	Medlem af udviklingsgruppen og lærer på Grydemoseskolen (Helsingør Kommune)

DANMARK

Oxford Research A/S
Falkoner Allé 20
2000 Frederiksberg
Danmark
Tel: (+45) 3369 1369
office@oxfordresearch.dk

NORGE

Oxford Research AS
Østre Strandgate 1
4610 Kristiansand
Norge
Tel: (+47) 4000 5793
post@oxford.no

SVERIGE

Oxford Research AB
Norrländsgatan 11
103 93 Stockholm
Sverige
Tel: (+46) 08 240 700
office@oxfordresearch.se

FINLAND

Oxford Research Oy
Helsinki:
Fredrikinkatu 61a, 6krs.
00100 Helsinki, Suomi
www.oxfordresearch.fi
office@oxfordresearch.fi

BRUXELLES

Oxford Research
C/o ENSR
5. Rue Archimède
Box 4, 1000 Brussels
www.oxfordresearch.eu
office@oxfordresearch.eu

LATVIJA

Baltijas Konsultācijas, SIA
Vīlandes iela 6-1
LV-1010, Rīga, Latvija
Tel.: (+371) 67338804
info@balticconsulting.com
www.balticconsulting.com

FREMTIDENS VALG OG VEJLEDNING

INSPIRATIONSMATERIALE

Gruppevejledning
Samarbejde med virksomheder
Samarbejde med ungdomsuddannelser

Kolofon

FREMTIDENSVALG OG VEJLEDNING

Inspirationsmateriale

Udgivet i 2016 af:

Region Hovedstaden
UU København
UU Tårnby
UU Øresund

Skrevet af:

Karina Meinecke (UU København)
Mette Træden Pedersen (UU Tårnby)

Foto:

Private og Colourbox

Materialet kan downloades på www.talomuddannelse.dk

Andre udgivelser i forbindelse med projektet:

Gruppevejledning: Uddannelsesparathed

Udgivet af: Region Hovedstaden, UU København, UU Tårnby og
UU Øresund 2016
Redigeret af: Karina Meinecke (UU København)
www.talomuddannelse.dk

Uddannelsesvalg, vejledning og karrierelæring i et ungeperspektiv

Mette Pless, Tilde Mette Juul og Noemi Katznelson
Udgivet af: Aalborg Universitetsforlag 2016
www.cefu.dk

Uddannelsesvalg, vejledning og karrierelæring i et ungeperspektiv

Centrale konklusioner fra følgeforskningsprojektet 'Fremtidens Valg og
Vejledning'
Tilde Mette Juul, Mette Pless og Noemi Katznelson
Udgivet af: Center for Ungdomsforskning, Aalborg Universitet 2016
www.cefu.dk

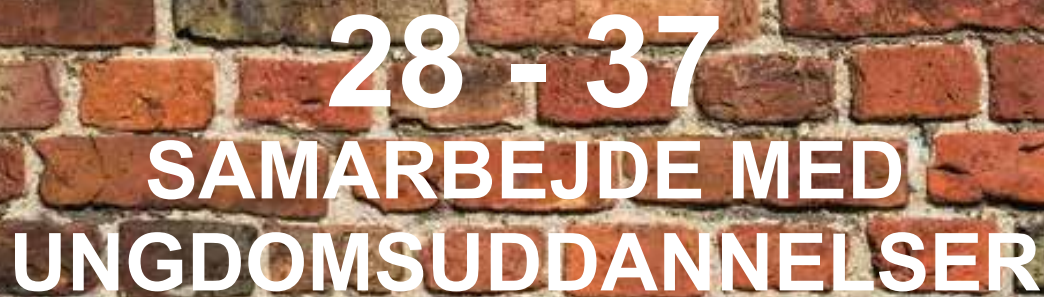
Indhold

6 - 15
GRUPPEVEJLEDNING

16 - 27
SAMARBEJDE MED VIRKSOMHEDER

28 - 37
SAMARBEJDE MED
UNGDOMSUDDANNELSER

Fremtidens Valg og Vejledning

Fremtidens Valg og Vejledning er et treårigt projekt (2013-16), som er delvist finansieret af Region Hovedstaden, der har taget initiativ til projektet i samarbejde med UU København, UU Tårnby og UU Øresund. Projektet har gennemført en række vejledningsforsøg på folkeskoler i Regionen, hvor fokus blandt andet har været at styrke elevernes valgkompetence og kvalificere vejledningen i udskolingen.

Forsøgene har kørt inden for sporene:

- **Gruppevejledning**
- **Samarbejde med virksomheder**
- **Samarbejde med ungdomsuddannelser**

4

Projektet skal bidrage til, at unge vælger den for dem rigtige uddannelse samt nedbringe det antal unge, der ikke kommer videre i uddannelse efter grundskolen i Region Hovedstaden. For mange unge i grundskolen er uafklarede med deres fremtid og træffer deres uddannelsesvalg på et for spinkelt grundlag. Man har derfor fra projektets side haft et ønske om at skabe et fornyet fokus på vejledningsindsatsen i grundskolen, som fremover også bør være en integreret del af undervisningen. Der skal en målrettet indsats til for at styrke de unges valgkompetence og skabe en helt ny forståelse af, hvordan vi bedre kan styrke de unges fremtidige uddannelsesvalg.

Center for Ungdomsforskning (CEFU) har fulgt projektet tæt på ni deltagende folkeskoler. Projektets forskningsdel har været at undersøge, hvilken indflydelse vejledning og projektets forsøg med vejledning har haft på de unges forudsætninger for at træffe valg af ungdomsuddannelse, samt hvad der i bredere forstand ligger til grund for de unges uddannelsesvalg.

DE TRE FORSØGSTYPER

De tre forsøgstyper har været med fokus på hele klassen, og de deltagende skoler har kunnet afprøve forsøg med gruppevejledning, samarbejde med ungdomsuddannelser og virksomhedssamarbejde. I projektet er forsøgene lavet med 8. klasser, men de kan også bruges på andre klassetrin i udskolingen.

Forsøgstyperne har hver deres kvaliteter og skal ses som procesværktøjer, der kan give eleverne i udskolingen personlige og sociale oplevelser, erfaring og viden samt en større forståelse for, at der er en sammenhæng mellem det, de lærer i skolen, og det, der kræves på en ungdomsuddannelse og senere på en arbejdsplads. Eleverne kan altså i de forskellige forsøgstyper få dannet sig et billede af og en forståelse for, hvordan de kan bruge det, de laver i skolen nu, og så sætte det i et fremtidsperspektiv.

Der er ikke nogen decideret skabelon for, hvordan forløbene skal udformes, eller hvad det faglige indhold/mål er, men man har dog fra projektets side haft nogle formelle krav til hvert af forløbene i form af blandt andet varighed, samarbejde mellem lærere og UU-vejleder mv.

SAMARBEJDE

Et centralt udgangspunkt for de tre forsøgstyper har været samarbejde. Lærere og UU-vejledere har gennemgående samarbejdet om forsøgene. I samarbejde med ungdomsuddannelser har UU-vejleder, grundskolelærere og lærere fra ungdomsuddannelsesinstitutionen samarbejdet om et fælles forløb, der både gennemføres hjemme på grundskolen og på ungdomsuddannelsen. I virksomhedssamarbejde er medarbejdere fra virksomheden inddraget, både i forhold til at planlægge den del af forsøget, der foregår på virksomheden, men også i forhold til, hvordan det hænger sammen med den del, der foregår på skolen.

FAGLIGT FOKUS

Udover at arbejde med elevernes valgkompetence, har der også været et fagligt fokus i hver af forsøgstyperne. Lærerne har i planlægningen vurderet, hvilke faglige mål der er relevante at inddrage i forsøgene, og i nogle tilfælde har man taget afsæt i årsplanen. Fælles for alle tre forsøgstyper har været det obligatoriske emne Uddannelse og Job.

Ifølge fagmål for Uddannelse og Job skal eleverne i emnet opnå kompetencer til at træffe karrierevalg på baggrund af egne ønsker og forudsætninger, opnå en forståelse for betydningen af livslang læring samt alsidig viden om uddannelses- og erhvervsmuligheder. Ydermere skal

emnet udfordre eleverne på deres uddannelsesvalg og styrke deres uddannelsesparathed. Dette afspejler sig i de tre forsøgstyper ved, at eleverne under de forskellige forløb får mulighed for at reflektere over valg og på egen hånd oplever, hvad det kræver fagligt, personligt og socialt at gå på en ungdomsuddannelse eller begå sig på arbejdsmarkedet. Derudover skal eleverne, ifølge fagmål for emnet, opnå et generelt samfundskendskab og forståelse for arbejdsmarkedet, og eleverne skal desuden opnå viden om ungdomsuddannelserne og hvilke job og karrieremuligheder, forskellige uddannelsesforløb kan føre til.¹

I forsøgene med samarbejde med ungdomsuddannelse og virksomhedssamarbejde er der også inddraget andre fag. Det har f.eks. været de naturvidenskabelige fag i forhold til raketbygning på HTX eller dansk i forhold til filmproduktion til virksomheder. Det tværgående tema Innovation og Entreprenørskab har også indgået i flere af forsøgene.

ÅBEN SKOLE

Skolerne kan, som en del af den åbne skole, samarbejde med ungdomsuddannelsesinstitutioner og virksomheder. Med den åbne skole kan det omgivende samfund inddrages i skoledagen på en måde, der understøtter elevernes læring og motivation. Med inddragelse af lokale virksomheder, uddannelsesinstitutioner og foreninger kan den åbne skole bidrage til variation i skoledagen og til at differentiere

undervisningen, så den imødekommer og udfordrer elevernes faglige niveau, motivation og sociale forudsætninger.² Som en del af den åbne skole er de to forsøgstyper, samarbejde med ungdomsuddannelse og virksomhedssamarbejde, potentielle forløb at tage afsæt i. Disse åbner op for samarbejder med eksterne aktører, der i høj grad kan bidrage til, at eleverne kommer ud af huset og lærer, oplever og erfarer nye og anderledes faglige og sociale kontekster og miljøer.

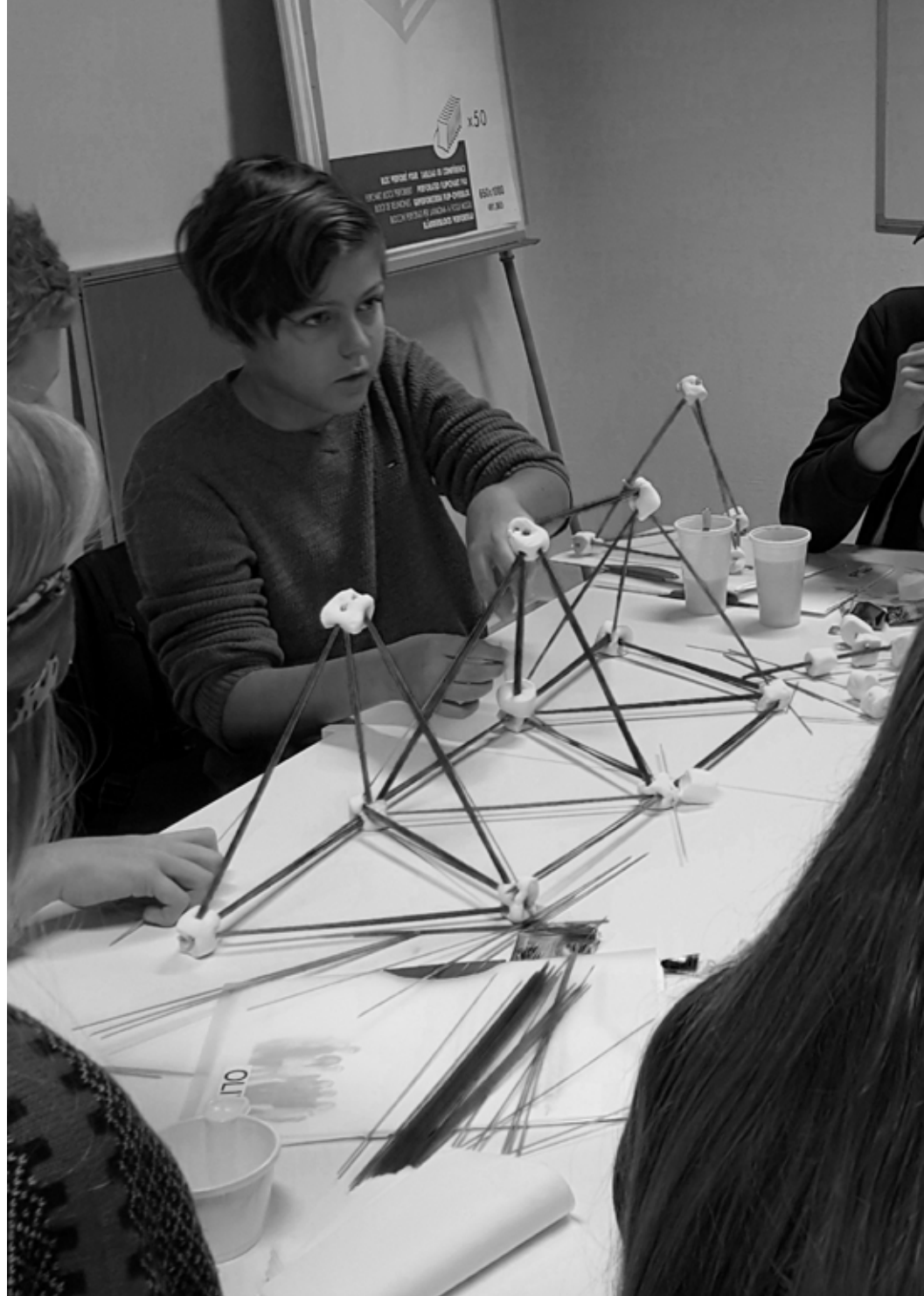
DETTE MATERIALE

I dette materiale ønsker vi at inspirere lærere og UU-vejledere til lignende forløb på baggrund af de gode erfaringer, der er blevet gjort på de deltagende skoler i Region Hovedstaden. Derfor vil du på de kommende sider kunne læse en præsentation af de enkelte forsøgstyper, få eksempler på forsøg og forslag til undervisningsaktiviteter, samt gode råd fra de deltagende lærere og UU-vejledere.

¹ <http://www.emu.dk/modul/uddannelse-og-job-fælles-mål-læseplan-og-vejledning#>

² <http://uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Laering-og-laeringsmiljoe/Den-aabne-skole>

Gruppevejledning

Gruppevejledning

Gruppevejledning er et forløb, hvor der er fokus på elevernes egne refleksioner og det at sætte sig mål og arbejde med dem. Det er et forløb, hvor man kan udnytte de potentialer, der er for læring og refleksion eleverne imellem. Et forløb, hvor eleverne har mulighed for at støtte og spejle sig i hinanden.

HVAD KAN GRUPPEVEJLEDNING?

Med gruppevejledning skabes der rum for at understøtte og skabe motivation gennem refleksion, dialog og målsætning. Man kan gennem valg af emner vælge, hvilke områder man ønsker, at eleverne skal reflektere over og blive afklarede om.

I de forsøg, der er afprøvet i Fremtidens Valg og Vejledning, har der været fokus på emner som blandt andet uddannelsesparathed, skolegang/skoleliv, motivation, identitet, udsættelse af opgaver, venner, styrker/svagheder, at træffe valg mm. På den måde har eleverne haft mulighed for at sætte ord på egne tanker, interesser, drømme og mål i relation til uddannelse og fremtid, og dermed skabe en større selvindsigt. Samtidig kan det, at der skabes fælles refleksion, åbne op for nye måder at se og tænke på. På den måde kan der skabes overvejelser, der måske ikke var kommet frem, hvis ikke der havde været mulighed for at sidde i en mindre gruppe med tid til at tale om og lytte til klassekammeraternes planer og tanker om uddannelse.

UDDANNELSESPARATHED

Gennem gruppevejledning kan man arbejde med og understøtte elevernes uddannelsesparathed.

På det individuelle plan bidrager gruppevejledning til selverkendelse. Herunder det at sætte ord på styrker, udviklingsmuligheder og mål. Eksempelvis, hvad er det, jeg skal arbejde med, hvordan kan jeg gøre det, og hvordan er det gået? Ved at få sat ord på egne mål, kan eleverne få en tro på og strategi til, at de kan opnå deres mål.

Når hele klassen deltager, både de foreløbigt uddannelsesparate og de ikke-uddannelsesparate, vil eleverne have mulighed for at spejle sig i hinanden. Det kan også bidrage til sammenhold mellem eleverne, da de kan bruge og støtte hinanden.

Der kan være et fokus på, at uddannelsesparathed er noget, man kan arbejde med i samspil med andre. F.eks. støtte hinanden i at møde til tiden, bede om hjælp til noget, man synes er svært, udvikle sine sociale forudsætninger, sætte ord på styrker mm.

VALG AF METODE

Der findes flere metoder til gruppevejledning. I projektet har der været metodefrihed, og der er afprøvet to metoder, begge med stor succes.

FAKTA

Gruppevejledning kan være en metode til at skabe refleksion og afklaring gennem deltagelse i et fælles forløb. Dette er med til at styrke de unges grundlag for at træffe et kvalificeret uddannelsesvalg.

Gruppevejledning kan tilrettelægges som en aktivitet for hele klassen eller for en udvalgt gruppe af elever. Når hele klassen indgår i gruppevejledning, er det praktisk, når to-tre lærere og UU-vejlederen indgår i et samarbejde om at tilrettelægge et forløb, der tager udgangspunkt i alle klassens elever. Klassen deles op i grupper, der svarer til det antal lærere/vejleder, der er med. Over seks til otte sessioner af halvanden time mødes grupperne med deres facilitator (lærer/UU-vejleder), hvor de taler om sessionens tema og laver forskellige aktiviteter.

Nogle klasser har arbejdet med WATCH-metoden, som er udviklet af Sigríður Hulda Jónsdóttir, Björg J. Birgisdóttir og Anna Sigurdardóttir¹. Andre klasser har arbejdet med et forløb om uddannelsesparathed, der er udviklet med udgangspunkt i Jane Westergaards FFAST-metode (fokus, formål, aktivitet, struktur og teknik)². Dette er et forløb, som grundskolelærere og UU-vejledere fra projektet i fællesskab har udviklet med henblik på at arbejde med og understøtte elevernes uddannelsesparathed, herunder særligt elevernes personlige og sociale forudsætninger.

GRUPPESAMMENSÆTNING

Gruppedannelsen er en vigtig faktor, da det har stor betydning for elevernes refleksion, at de kan føle sig trygge, og at der er en positiv dynamik i gruppen. Det er derfor vigtigt at sammensætte grupper, hvor eleverne vil hinanden det godt, og hvor de evt. kan supplere og rådgive hinanden på forskellig vis.

Udover tryghed og dynamik kan der også være andre faktorer, der kan danne grupper på baggrund af. Det kan f.eks. være interessefællesskaber, køn, udviklingsområder, uddannelsesønsker mv. I disse tilfælde kan man planlægge sessionernes indhold således, at det skaber plads til refleksion og udvikling på de områder, man tænker er relevant for gruppen.

FACILITATORS ROLLE

Det er vigtigt, at man som lærer og UU-vejleder gør sig bevidst om sin rolle som facilitator. Alt efter tema kan man komme ind på områder, der er følsomme for nogle elever. Det er derfor vigtigt, at man inden forløbet gør sig tanker om, hvordan man vil facilitere, så man på den ene side giver eleverne plads til at reflektere og komme med deres bud og råd, og på den anden side styrer processen, så den ikke kommer et sted hen, hvor den ikke skal være.

Fælles planlægning og mulighed for at sætte sig ind i stoffet og metoden er hensigtsmæssigt for at skabe et fælles afsæt.

REFLEKSION

- ? **Hvilke** emner, tænker du, kunne være relevante for dine elever at reflektere over og blive mere bevidste om?
- ? **Hvad** tænker du om det at facilitere en mindre gruppe af dine elever?
- ? **Hvilke** af dine kollegaer, tænker du, du kunne samarbejde med i forhold til gruppevejledning?

¹Jónsdóttir, Sigríður Hulda; Birgisdóttir, Björg J.; Sigurðardóttir, Anna: WATCH – en brugsbog i gruppevejledning. Schultz, 1. udgave, 2012

²Westergaard, Jane: Effektiv gruppevejledning af unge. Schultz, 1. udgave, 2012

GODE RÅD

PRIORITÉR TID TIL FORBEREDELSE OG SAMARBEJDE

For at få skabt nogle gode forløb, så prioriter tid til samarbejde, organisering og fælles forberedelse.

Få fra start af lagt fælles forberedelse ind i kalenderen og planlæg også korte evalueringsmøder mellem sessionerne.

BESLUT, HVAD JERES ELEVER SKAL HAVE UD AF FORLØBET, OG VÆLG DEREFTER TEMAER

Start med at beslutte, hvad det er, jeres elever skal have ud af gruppevejledningen.

Vælg derefter temaer for sessionerne, som støtter op om jeres formål.

SKAB GODE RAMMER

I skal bruge et lokale pr. gruppe.

Det er en god idé at komme væk fra klasselokalet og skabe en hyggelig stemning.

Sørg for at gøre lokalet klar inden sessionen, lav personlige mapper til eleverne og servér gerne en kop the eller andet forfriskende. Dette er med til, at eleverne føler, at der gøres noget særligt ud af det.

DRØFT ROLLEN SOM FACILITATOR

For at støtte hinanden i gruppevejledningsforløbet, er det en god idé at drøfte rollen som facilitator, inden I går i gang og undervejs.

SKAB SAMMENHÆNG

Prøv så vidt muligt at lave et sammenhængende forløb, hvor der ikke er mere end en uge imellem sessionerne.

Det giver trykthed i gruppen og bedre mulighed for sammenhængskraft, at det er den samme facilitator, der er på ved hver session.

SAMMENSÆT GRUPPER MED OMTANKE

Den ideelle gruppestørrelse er på 6-7 elever.

Sørg for at lave grupper, der kan føle sig trygge ved hinanden, og som har en dynamik, der kan give det optimale udbytte.

Uddannelsesparathed

Syv elever fra 8. klasse er i gang med gruppevejledning.

Dagens session handler om sociale forudsætninger i forhold til uddannelsesparathedsvurdering. Eleverne er i gang med en øvelse, hvor de skal blive enige om fem ting, som de synes er vigtige i forhold til at have et godt samarbejde i en gruppe.

Først har de i to grupper fundet fem ting, og nu skal de så alle blive enige om fem ting. Det er ikke helt let. Først skal de lige finde en måde til at sikre, at alle bliver hørt. Så skal de argumentere for vigtigheden af deres valgte ord. Til sidst skal der stå fem ord på tavlen, som de alle kan stå inde for.

Facilitator observerer.

Da de er færdige, tager de en fælles snak om, hvordan de nåede til enighed, og om alle var tilfredse med processen. De taler også om, hvad der fungerede, og hvordan de måske kunne have gjort det endnu bedre.

FORMÅL

Formålet med gruppevejledningen på Tagensbo Skole er, at eleverne får en indsigt i uddannelsesparathed. De skal både have en viden om, hvad der forventes af dem, samt mulighed for at reflektere over deres egne forudsætninger. Ydermere skal eleverne lære at sætte sig mål og delmål samt erfare, hvad der skal til for at arbejde og opnå de nedskrevne mål.

Der fokuseres på uddannelsesparathed, da det er en del af elevernes virkelighed i 8. klasse. I januar skal de have deres foreløbige vurdering i forhold til faglige, personlige og sociale forudsætninger. I forbindelse med det er det vigtigt, at eleverne har mulighed for at arbejde med deres forståelse af parathed, samt have mulighed for at reflektere over strategier i forhold til at arbejde med deres parathed.

GRUPPEVEJLEDNINGSFORLØBET

Forløbet er udviklet i samarbejde mellem vejledere og lærere i projektet og er bygget op over Jane Westergaards FFAST-metode. Derefter har skolens lærere og UU-vejleder rettet det til i fællesskab, så det passede ind i lokale forhold.

Forløbet er bygget op, så eleverne over seks gange arbejder med de forudsætninger, der er for uddannelsesparathed. Derudover har de mulighed for at se sig selv i forhold til de forskellige forudsætninger og sætte sig mål, som de gerne vil arbejde med i forhold til deres uddannelsesparathed.

Som en opstart til forløbet lavede UU-vejlederen en fælles gennemgang af ungdomsuddannelser og en kort introduktion til uddannelsesparathed, herunder hvad faglige, personlige og sociale forudsætninger er.

Klassen blev delt op i tre grupper med 6-8 elever i hver. Det vigtigste ved gruppedannelsen var, at de enkelte grupper havde en god dynamik, og at eleverne kunne føle sig trygge.

Grupperne havde den samme facilitator hver gang, både for at skabe tryghed, men også for at sikre en sammenhæng mellem de enkelte gange. Det var UU-vejlederen og to lærere, der var facilitatorer.

Grupperne mødtes seks gange af ca. 1½ time. Der var en fast struktur. Hver session startede med, at der blev talt om, hvad der skulle ske i dag, en mulighed for at kommentere tanker eller spørgsmål om det, der var blevet talt om sidst, samt en runde om, hvordan det var gået med at arbejde med de mål, der var blevet opstillet.

Første gang lavede de enkelte grupper deres egne gruppe-regler. Det gik bl.a. ud på, at de ikke skulle fortælle andre om, hvad de havde talt om, at de skulle lytte, deltage aktivt mm.

Ved hver session var der et tema. Der blev brugt ca. en time på aktiviteter, der skulle skabe en forståelse for og ny viden om temaet, samt give eleverne mulighed for at reflektere over sig selv i forhold til temaet.

De temaer, der blev arbejdet med, var: Det gode liv, faglige forudsætninger, personlige forudsætninger og sociale forudsætninger.

Aktiviteterne bestod af bl.a. samarbejdsøvelser, refleksionsøvelser og cases.

I begyndelsen satte eleverne sig mål hver gang, som de talte om gangen efter. Målene relaterede sig til det tema, de havde talt om. Det tog en del tid, og eleverne havde svært ved at finde nye mål hver gang, da de ikke altid havde haft nok tid til at arbejde med det mål, de havde sat tidligere. Det blev derfor ændret til, at de satte sig mål efter, at der var arbejdet med hver af de tre typer forudsætninger i forbindelse med uddannelsesparathed. Derudover lavede de den sidste gang en samlet målsætning for, hvad de gerne vil arbejde med på længere sigt.

HVAD SYNES ELEVERNE?

Eleverne har været glade for gruppevejledningen og føler, at de har fået noget ud af det. En del af dem synes, at det har været godt at lære om at sætte sig mål, at der har været mulighed for at tale om uddannelse samt tale om deres egne forudsætninger. De nævner også, at de nu bedre forstår, hvad der kræves af dem.

”

*Når vi snakker sammen om mine mål.
Det hjælper meget til at gøre det bedre i timerne.*

Dreng

Eleverne har også haft en følelse af, at de har haft mulighed for at tale om andre ting, end de normalt taler om i skolen. De har haft et fortroligt rum, hvor de er blevet hørt og har haft mulighed for at åbne sig.

”

Jeg synes, at det bedste ved gruppevejledningen var, at vi i gruppen kunne åbne os op omkring nogle emner, som vi ikke snakker om til dagligt, og at vi havde respekt for hinanden.

Pige

”

Det bedste har været at samarbejde med hinanden og høre hinandens idéer og tanker.

Pige

HVAD HAR ELEVERNE FÅET UD AF DET?

Eleverne ved nu, hvad uddannelsesparathed er. De kender begreberne og har fået en viden om og forståelse for, hvad der kræves i forhold til at være uddannelsesparat.

De er også blevet præsenteret for redskaber, som de så småt er begyndt at bruge. Her er målsætning et vigtigt redskab. Det er ikke nok at sige, at man skal blive bedre til engelsk eller komme til tiden om morgenen. De er nødt til at tænke over, hvilke handlinger der skal til for at nå målet.

Gruppevejledningen har også sat en proces i gang hos eleverne, der bl.a. giver en større selvindsigt og dermed også gør, at eleverne bedre kan forholde sig til deres uddannelsesønsker, og hvad det kræver at forfølge dem.

Forløbet har også haft en positiv indflydelse på det kammeratlige plan. Eleverne har lyttet til hinanden og fået en respekt for de andres valg og fravalg. I og med at de er blevet mere refleksive, kan de også bedre støtte hinanden.

Lærere og UU-vejleder er enige om, at det har været et godt forløb, som har givet meget, både på det faglige, det sociale og det personlige plan. Eleverne har lært UU-vejlederen at kende, og samtidig har de fundet ud af, at lærere også kan hjælpe og tale med dem om uddannelse.

Et WATCH-inspireret forløb

En blandet gruppe på otte elever fra 8. klasse, drenge og piger, er på vej ind til en gruppevejledningssession. De mødes af et hyggeligt og anderledes rum, hvor der står lidt snack, drikke og stearinlys på bordet. Rundt på stolene ligger mapper med elevernes navne. De skal i de næste otte uger igennem forskellige emner, der skal åbne op for refleksioner over og tanker om deres eget liv. Her skal de desuden arbejde med at sætte sig mål og nå dem.

Facilitatoren understøtter processen i gruppen ved at stille nysgerrige spørgsmål, sætte aktiviteter i gang og støtte op om, at alle elever bliver hørt og lyttet til. Derudover støttes eleverne i at få sat mål og få reflekteret over, hvordan de vil og kan arbejde med dem. Målene tager udgangspunkt i elevernes egne problemstillinger og livssituation.

GRUPPEVEJLEDNINGSFORLØBET

Forløbet er inspireret af WATCH-metoden, der er udviklet af islændingene Jónsdóttir, Birgisdóttir og Sigurdardóttir. Der er taget udgangspunkt i bogen 'WATCH – en brugsbog i gruppevejledning' fra 2012. WATCH står for 'WHAT Alternatives? Thinking-Coping-Hoping' og er en metode til gennemførelse af gruppevejledning. Metoden kan benyttes over for en bred målgruppe fra 8.-10. klasse samt på ungdomsuddannelserne.

FORMÅLET

Formålet med gruppevejledningsforløbet på Grydemose-skolen har været, at eleverne skulle lære at sætte sig et mål og arbejde frem mod at nå det. Samtidig har de skullet opøve refleksion i forhold til, hvis de ikke når de mål, som de sætter sig. De har skullet opdage styrken i at lytte til hinanden, bruge hinandens ressourcer og erfaringer.

FORLØBET

På planlægningsmøder før forløbet sammensatte lærerne grupperne. Her blev de 27 elever i klassen delt op i tre grupper med ni elever i hver; en drengegruppe, en pige-gruppe og en blandet gruppe.

Hver gruppe havde en fast facilitator. Det var de to deltagende lærere og en UU-vejleder, der faciliterede sessionerne.

Der blev arbejdet med emner inden for skoleliv og uddannelse, som eleverne har haft mulighed for at reflektere over og gøre sig tanker om.

Grupperne mødtes otte gange af ca. 1½ time. Til hver session fik eleverne en oversigt over dagens emne. Der var en fast struktur hver gang. Først en gennemgang af dagens emne og opfølgning på det mål, eleverne havde sat sig sidste gang. Dernæst aktiviteter (inspireret fra Watch-bogen) og energizers/refleksionsøvelser, der skulle udfordre eleverne til at tage stilling eller skabe en forståelse

for emnet. Der blev blandt andet brugt JUMP-kort. Afslutningsvist skulle eleverne sætte sig nye mål til næste session.

HVAD HAR VÆRET MOTIVERENDE FOR ELEVERNE?

For eleverne har det været motiverende, at gruppevejledningsforløbet har taget udgangspunkt i deres eget liv, deres personlige involvering i de valg, som de tager, og de mål, som de vælger at sætte.

Det har for nogle elever været motiverende at kunne spejle sig i andre i gruppen.

Alle i gruppen er blevet lyttet til, og alle er blevet taget alvorligt. Det har for nogle været forløsende at høre, hvad de andre klassekammerater tænker om sig selv og skolelivet, samt deres overvejelser og drømme om uddannelse og job. Dette har givet eleverne en fællesskabsfølelse. En følelse af at være en del af en gruppe, hvilket har været en motivationsfaktor.

Det har ydermere givet nogle elever mere energi og fået dem til at se alvoren i, at de valg og mål, man tager allerede nu i folkeskolen, har betydning senere hen i livet.

HVAD HAR ELEVERNE FÅET UD AF FORLØBET?

Gruppevejledningsforløbet har givet eleverne meget på forskellige områder.

Mange af eleverne har fået en større selvindsigt og fået sat ord på styrker og interesser. De har oplevet at sætte mål og nå dem, hvilket er kommet til udtryk på den måde, at eleverne har arbejdet med deres mål. Eksempelvis ved at snakke med gruppen og facilitator om, hvordan man har kunnet opnå sit mål.

Eleverne har taget ansvar for sig selv og hinanden. De har oplevet at være en del af et fællesskab – at blive lyttet til og taget alvorligt.

Klassen har efter forløbet haft et godt sammenhold, der har været en høj moral, hvor f.eks. konflikter er blevet

løst hurtigere, man har kunnet sige undskyld til hinanden og har passet på hinanden uden for skolen. Derudover er relationerne mellem lærer og elev blevet tættere og mere trygge.

UNDERVISNINGSAKTIVITET

Gruppevejledning er bygget op over en fast struktur/metode med en række aktiviteter og øvelser, der skal skabe refleksion og give grobund for dialog om relevante emner. På de næste sider giver vi eksempler på dele af aktiviteter, som kan inddrages i sessionerne. Ingen af aktiviteterne har stået alene.

Gruppeadfærd

Første gang gruppen mødes, kan I lave aftaler om, hvordan I skal have det sammen i gruppen. Dette kan f.eks. gøres på følgende måde:

- Eleverne taler parvis om, hvad der skal til for at føle sig tryk i en gruppe.
- Parrene fortæller, hvad de er nået frem til.
- Deltagerne aftaler i fællesskab, hvilke aftaler der skal gælde for deres gruppe.
- Aftalerne skrives ned på et stort stykke papir, der kan ligge midt på bordet under sessionerne. Bed også eleverne om at skrive dem ned på et stykke papir, de kan have i deres mappe.

Begynd og slut hver session med at tale om, hvordan det er gået med at følge jeres aftaler. Tilføj evt. nye aftaler, hvis der er behov for det.

Eksempler på aftaler: Vi gemmer mobilene væk, vi lytter til hinanden og taler kun én af gangen, vi deltager aktivt, vi har tavshedspligt....

Det gode liv

Denne aktivitet er brugt i forbindelse med gruppevejledningsforløbet om uddannelsesparathed. Aktiviteten var en del af første session, og målet var at skabe refleksion over, hvad det gode liv er for den enkelte elev.

1. FORVENTNINGSAFSTEMNING

Der er ingen fast skabelon for det gode liv, hvad tænker du, det gode liv er? Snak sammen to og to. Beslut, hvilke syv ting der er vigtigst for dig i forhold til det gode liv. I får fem minutter.

Opsamling i plenum. *Hvad er I enige om?*

2. DET GODE ARBEJDSLIV

Eleverne introduceres til JUMP-kortene, og de spredes ud på bordet eller gulvet. Eleverne stiller eller sætter sig rundt om, så de kan se alle kort.

Bed eleverne se godt på kortene. Stil dem arbejdsspørgsmålet: *Hvad er et godt arbejdsliv?*

Vælg selv et billedkort og giv et eksempel på, hvorfor det kan være svar på arbejdsspørgsmålet.

Derefter tager eleverne et kort.

Lav en runde, hvor alle elever giver deres svar på arbejdsspørgsmålet.

14

Opsamling: Uddel et stykke papir til eleverne og bed dem om at lave streger, så der er tre felter.

I det første felt skal de skrive: *Hvad er et godt arbejdsliv?*

Bed dem skrive stikord i feltet ud fra det, I lige har talt om. De har tre minutter.

3. HVAD ER ET GODT VOKSENLIV?

Forløber som punkt 2.

Arbejdsspørgsmål: *Hvad er et godt voksenliv?*

Opsamling: Eleverne udfylder det andet felt med deres overvejelser om det gode voksenliv. De har tre minutter.

4. HVOR SER JEG MIG SELV OMTI ÅR?

Forløber som punkt 2 og 3.

Arbejdsspørgsmål: *Hvor ser jeg mig selv om ti år?*

Du kan hjælpe eleverne på vej ved at sige, at det f.eks. kan være:

Jeg interesserer mig for...

Det bedste, jeg ved, er...

Jeg kunne forestille mig, at jeg arbejder med...

Jeg vil gerne have oplevet, at...

De vigtigste mennesker i mit liv er...

Om ti år er jeg god til...

Opsamling: Eleverne udfylder det tredje felt med deres overvejelser om sig selv om ti år. De har tre minutter.

5. AFSLUT

Afslut med at have en fælles dialog om det gode liv. Hvad tænker de om det, de har skrevet ned?

JUMP

JUMP er et værktøj, der er udviklet af Brug for alle unge. Det består af 48 billeder og tilhørende øvelser, som tager udgangspunkt i emnerne job, uddannelse og medborgerskab. Materialet har fokus på refleksion, og eleverne skal forholde sig til egne og andres holdninger og værdier.

I forbindelse med gruppevejledning kan værktøjet bruges til at begynde en dialog og refleksion om de emner, man vælger, at eleverne skal forholde sig til. Der er mange øvelser i folderen, som man kan bruge. Man kan også selv stille spørgsmål, som man mener er relevante for eleverne at tage stilling til.

På www.bfau.dk kan man, under materialer, downloade både billeder og folder med øvelser.

Cases om uddannelsesparathed

Eleverne får cases, hvor de præsenteres for elever, der skal have en vurdering af deres uddannelsesparathed. Eleverne skal samtale om problematikkerne i de forskellige cases.

Alternativt kan eleverne få en case parvis, som de skal benytte i et rollespil. Den ene skal være den unge, og den anden skal være vejleder. Vejlederens rolle er at komme med råd og vejledning til, hvordan den unge kan arbejde med sin uddannelsesparathed.

Parrene spiller deres rollespil for resten af gruppen. Efterfølgende lægges der op til dialog om problematikker og handlemuligheder.

Eksempler på cases:

PETER

Peter er 14 år og går i 8. klasse. Han er ikke så glad for at gå i skole. Han har tit et par sygedage og kommer også nogle gange til at blive hjemme efter spisefrikvarteret.

Når han engang imellem beslutter sig for at lave lektier, synes han, at det er svært, og de fleste gange ender det med, at han opgiver og ikke får dem lavet.

Han synes, at det er bedst at lave gruppearbejde. Så kan man hygge sig, og ofte er der én i gruppen, som kan finde ud af det. Når de skal arbejde selv, er det sjældent, han får lavet noget.

15

LOUISE

Louise er 14 år og går i 8. klasse. Louise har flest 4-taller og også nogle 7-taller. Hun bruger meget tid med veninderne og har også en kæreste.

Hendes forældre siger, at hun skal gå i seng kl. 22, så hun er frisk næste dag. Men hvad de ikke ved, er, at hun ofte er på Facebook og chatter til langt over midnat. Når hun skal op om morgenen, er hun træt og kommer derfor ofte for sent.

Hun kommer tit brasende ind og forstyrrer undervisningen. Når lærerne beder hende om at være stille, har hun altid en kæk kommentar.

UDDANNELSE OG JOB

Kompetenceområde	Personlige valg.
Kompetencemål	Eleven kan træffe karrierevalg på baggrund af egne ønsker og forudsætninger.
Færdigheds- og vidensmål	Der arbejdes med mål inden for områderne: mine mål, mine muligheder og mine valg.

**Samarbejde
med
virksomheder**

Samarbejde med virksomheder

Formålet med virksomhedssamarbejde er at øge elevernes indsigt i, hvilke faglige og almene kompetencer der efterspørges på arbejdsmarkedet. Derudover er formålet også at give eleverne indblik i erhverv og jobfunktioner. En dybere forståelse for krav og muligheder på arbejdsmarkedet vil give eleverne en større viden om fremtidsperspektiver og muligheder og dermed et mere kvalificeret udgangspunkt for at vælge uddannelse og erhverv.

HVAD KAN VIRKSOMHEDSSAMARBEJDE?

Et grundlæggende mål ved dette forløb er at styrke elevernes kendskab til erhvervslivet og arbejdsmarkedet og på den måde kvalificere elevernes fremtidige uddannelsesvalg.

Når eleverne kommer ud på en virksomhed, er det for mange af dem første gang, de ser en virksomhed indefra. Eleverne oplever jobfunktioner i virkeligheden. De møder medarbejdere og hører om deres arbejdsplads, arbejdsopgaver, arbejdsmiljø samt ansvar i forhold til arbejdsplads og samfund. De hører om faglig stolthed, det at høre til et sted, have et forhold til kollegaer og betydningen af at have et arbejde, hvilket kan give eleverne inspiration og motivation.

Gennem samarbejdet kan eleverne få ændret de forestillinger og fordomme, som mange oftest sidder med, da de ikke selv har erfaring med eller kendskab til virksomheden. Derudover kan eleverne opleve, at man er en del af en helhed, der kun kan fungere, når alle bidrager.

UDDANNELSESPARATHED

Gennem en fælles oplevelse med virksomhedssamarbejde er der mulighed for dialog og refleksion i forbindelse med de faglige, personlige og sociale forudsætningers betydning for arbejdslivet.

Ved at høre om medarbejderen arbejdsområder kan de også komme ind på, hvilke faglige kompetencer det kræver. Det kan f.eks. være elektrikerens, der fortæller om, hvilken specifik viden, der kræves, og hvilke fag i skolen, der er relevante i forhold til hans/hendes job. Det kan skabe en faglig motivation hos eleverne at se, at der er en kobling mellem det, der sker i skolen, og det, der kræves i et givent job.

Med afsæt i virksomhedssamarbejdet kan man skabe et læringsforløb, der sætter fokus på, hvilke faglige elementer der er i et erhverv. Det faglige forløb kan også hænge sammen med virksomhedens funktion/produkt.

Eksempler fra medarbejdere og arbejdspladsen kan også bruges til at tydeliggøre og skabe forståelse for personlige og sociale forudsætninger. Manglende mødestabilitet kan hurtigt blive opfattet som manglende respekt for både arbejdsplads og kollegaer. Alle medarbejdere har betydning og er nødvendige, ellers ville de ikke være der. Derfor skal man tage ansvar og leve op til de forventninger, der er.

FAKTA

I samarbejde med virksomheder tilrettelægges et forløb, der går videre end et almindeligt virksomhedsbesøg.

Eleverne skal se en virksomhed og få forståelsen af dens funktion i samfundet, høre medarbejdernes fortællinger mm., men også selv sætte deres viden i spil i forhold til en opgave, der er relevant for deres læring og for virksomheden.

De kan også få en oplevelse af, at respekt og tolerance er vigtige faktorer for et godt arbejdsmiljø. Man skal kunne samarbejde. Både mellem erhverv og mellem mennesker, man ikke selv har valgt som kollegaer.

VIRKELIGHEDSNÆR LÆRING

Virksomhedssamarbejdet giver mulighed for at tilgodese forskellige motivationsfaktorer hos eleverne. Eksempelvis ved at koble teori og praksis og bringe virkeligheden ind i undervisningen.

Forløbet kan bidrage til at styrke elevernes læringsparathed og motivation for læring ved at gøre undervisningen mere meningsfuld for eleverne, f.eks. ved at sikre, at læringen bliver mere virkelighedsnær.

Praksisnære opgaver som at løse en udfordring for en virksomhed kan bringe mere autenticitet ind i undervisningen og gøre det tydeligere, hvad tilegnet viden kan bruges til.

Hvordan man vælger at tilrettelægge sit forløb, afhænger af det formål, man har med samarbejdet. Man kan både vælge at knytte formålet til et specifikt fag, men man kan også vælge et bredere fagligt fokus som eksempelvis innovation og entreprenørskab, bæredygtighed mv.

REFLEKSION

- ? **Hvilke** virksomheder i skolens lokalområde kunne være interessante at samarbejde med?
- ? **Hvilke** faglige områder, tænker du, kunne være relevante at inddrage i virksomhedssamarbejdet?
- ? **Hvilke** kollegaer, tænker du, kunne være interessante at lave et virksomhedssamarbejde med?

GODE RÅD

VÆRTYDELIGE

Inden I tager kontakt til virksomheden, sørg da for at have en klar og tydelig idé om, hvad samarbejdet kan indeholde, og hvilket fokus I ønsker.

VÆR REALISTISKE I FORHOLD TIL OMFANG

Start hellere i det små og byg på over tid.

Et godt forløb indebærer ikke nødvendigvis et langt eller mange besøg på virksomheden. Et godt tilrettelagt besøg kan være udbytterigt.

LAV KLARE AFTALER

Aftal, hvem der er kontaktperson på henholdsvis virksomheden og skolen for at sikre en tydelig kommunikation.

KOM I GANG I GOD TID

Sørg for at komme i gang i god tid, så der er god tid til forberedelse og planlægning.

INDDRAG LEDELSEN

En god idé er at inddrage ledelsen i den indledende fase for at vise virksomheden, at I ønsker et seriøst og fremtidigt samarbejde.

FIND GERNE EN VIRKSOMHED I LOKALOMRÅDET

Når I skal finde en virksomhed, så find gerne én i lokalmiljøet, som kan have en interesse i et samarbejde, også fremadrettet.

Alle virksomheder, store som små, byder på spændende læringsmuligheder.

TÆNK TVÆRFAGLIGT

Når I planlægger indholdet af jeres samarbejde, så tænk gerne flere fag ind.

Se jeres årsplan igennem og vælg et fokus, der tilgodeser de faglige områder, I har planlagt.

Mød en medarbejder fra CG Jensen

Højdevangens Skole i København og CG Jensen

En gruppe elever er i gang med et interview med en tømrer midt i et motorvejsbyggeri i udkanten af København. En af eleverne filmer med sin iPad, en anden stiller gruppens forberedte spørgsmål. Alle er iført hjelm, sikkerhedssko og orange vest. Andre grupper interviewer struktører, ingeniører, byggeformand osv. Senere skal de besøge hovedkontoret, hvor de bl.a. skal møde HR-medarbejdere, arkitekter og kontorpersonale. Når de kommer hjem, skal de bruge deres optagede film og nye viden til at lave en film med titlen: Mød en medarbejder fra CG Jensen.

HVAD ER FORMÅLET?

Formålet med samarbejdet med CG Jensen er, at eleverne får et dybere og mere indgående kendskab til en større virksomhed.

Udover at få en forståelse af, hvordan en virksomhed fungerer, og hvilke jobtyper der er, skal eleverne også have kendskab til forskellige processer hos CG Jensen. Ved at interviewe medarbejdere får eleverne en større forståelse for de enkelte jobfunktioner.

KONTAKTEN OG SAMARBEJDET MED VIRKSOMHEDEN

Efter den første kontakt var skabt til CG Jensen, blev der holdt et indledende møde. Her blev der afstemt forventninger og talt om muligheder. På mødet deltog en HR-medarbejder fra CG Jensen, der blev kontaktperson til virksomheden, og en byggeformand. Fra skolen deltog en afdelingsleder, to lærere og skolens UU-vejleder. En af lærerne blev kontaktperson for skolen.

På mødet blev man bl.a. enige om, at eleverne både skulle besøge en byggeplads og hovedkontoret for at få et nuanceret billede af, hvilke medarbejdere og jobfunktioner der er i en virksomhed som CG Jensen.

SELVE FORLØBET

For at sætte en refleksion i gang hos eleverne om fremtidsmuligheder, begyndte forløbet med, at eleverne skrev et essay om deres fremtidsplaner.

For at arbejde med elevernes forforståelse søgte eleverne viden om virksomheden og de forskellige jobfunktioner, som de ville møde, primært på virksomhedens hjemmeside og i årsberetningen. Derudover brugte de ug.dk til at indsamle yderligere viden om job og uddannelser.

Klasserne fik besøg af en HR-medarbejder fra CG Jensen. Hun viste en film og fortalte om entreprenørvirksomheden. Hun fortalte også sin egen historie og gav eleverne mulighed for at stille spørgsmål. Formålet med HR-medarbejderens besøg var, at eleverne fik en viden om virksomheden og dens jobfunktioner, så de havde mulighed for at forberede spørgsmål til de medarbejdere, de skulle ud at interviewe.

Oplægget fra CG Jensen var meget velforberedt, hvilket gjorde, at eleverne var godt klædt på, da de skulle formulere deres spørgsmål.

Nu var det tid til, at eleverne skulle ud og møde medarbejderne på arbejdspladsen. De to klasser besøgte på samme dag henholdsvis byggeplads og hovedkontor, startende hvert sit sted. Her mødte eleverne repræsentanter for de jobfunktioner, de havde undersøgt. Eleverne interviewede og filmede med deres iPads.

Tilbage på skolen producerede eleverne film med overskriften: Mød en medarbejder hos CG Jensen. Filmene viste interview med en medarbejder samt informationer om job og uddannelse.

Filmene blev vist på en forældreaften, hvor HR-medarbejderen fra CG Jensen også deltog.

ELEVERNES UDBYTTE

Eleverne blev motiverede af at komme ud og opleve virkeligheden i en virksomhed. Deres nysgerrighed blev vakt i den forberedende fase, hvor de bl.a. undersøgte virksomhedens hjemmeside.

Det at stå midt på byggepladsen eller på hovedkontoret gav dem en indsigt i og et mere realistisk billede af, hvad en

arbejdsplads er. De fik en oplevelse af arbejdspladsen som en social organisme, hvor man er afhængige af hinanden.

De menneskelige historier gjorde indtryk. De mødte struktøren på byggepladsen, der havde vundet en Skills-medalje; bygningsingeniøren, der var startet som tømrer, men havde læst videre; og de hørte også om HR-medarbejderens karriereforløb. De mødte medarbejdere, der havde en faglig stolthed.

De oplevede også, hvad livslang læring betyder, og at der er mulighed for at læse videre og udvikle sig. Det gik op for dem, at det valg, man træffer i 8.-9. klasse, ikke er endegyldigt.

Det, at deres opgave var at lave en film, gjorde også, at besøget var mere end en rundvisning.

Eleverne havde en oplevelse af at blive taget alvorligt, når de interviewede medarbejderne. De fik samtidig trænet deres sociale forudsætninger, både i forhold til at turde tale med voksne medarbejdere, som de ikke kendte i forvejen, men også i forhold til at kunne begå sig uden for skolens vante rammer.

Klassen fik en fælles oplevelse, som senere kan bruges som fælles reference.

Uddannelsesmuligheder inden for landsdækkende virksomhed

Nordregårdsskolen i Tårnby og Coop Danmark

Eleverne i 8.c er på besøg på Coops hovedkontor i Albertslund.

Forud for besøget har de bl.a. arbejdet med Coops historie og udarbejdet en tidslinje, som har givet eleverne et billede af en virksomhed i vækst samt fået visualiseret virksomhedens udvikling fra idé til virkelighed.

På besøget oplever eleverne på egen hånd, hvor stor en virksomhed Coop egentlig er, og hvor mange muligheder der er for uddannelse og job.

Eleverne udtrykker i klassen efter besøget, at de ikke havde forventet, at en dansk/nordisk virksomhed kunne være så stor.

Sammen med deres lærer bliver der desuden talt om bl.a. Fairtrade-begrebet, som eleverne var blevet opmærksomme på under besøget på hovedkontoret. Her går snakken om, hvornår begrebet opstod, og hvor udbredt det er. Dette bliver også sat i et historisk perspektiv.

Samtidig har eleverne, i 8.c i forbindelse med besøget hos Coop, fået lejlighed til at reflektere over de mange uddannelsesmuligheder, der er i dag, og draget historiske paralleller ved at gå 200 år tilbage og se på børn og unges muligheder for uddannelse dengang.

22

FASE 1 Arbejde i klassen	Historisk oplæg om Coop (historie). Udarbejdelse af tidslinje over Coops historie.
FASE 2 Forberedelse	Forberedende arbejde i dansk: Dialog om elevernes forforståelser og refleksioner. Elevproducerede spørgsmål til virksomhedsbesøgene.
FASE 3 Besøg af/på Coop	Besøg fra Coop (HR-konsulent, to elever og en varehuschef): Oplæg om Coops egne uddannelser og uddannelsestilbud. Oplæg om det at være elev hos Coop og de muligheder, der er herunder. Besøg på Coops hovedkontor: Rundvisning på et større tørvarelager + opsamling og spørgsmål. Oplæg fra kontorelev. Internt besøg fra Coop. Der skulle afprøves en ny App. App'en omhandlede personlighedsevaluering, som Coop overvejer at gøre brug af i forbindelse med rekruttering af elever og medarbejdere. Eleverne var testpersoner.
FASE 4 Essayskrivning	Arbejde med essay (dansk): Indledende samtale om opbygning af et essay. Udlevering af materiale til eleverne og en begyndelse til essayet, som var sporet ind på emnet: 'Min uddannelse - min fremtid'.
FASE 5 At arbejde videre med projektarbejde. At arbejde videre med lokal virksomhed	Efterfølgende har man valgt at arbejde videre med den viden og de erfaringer, eleverne har gjort sig i samarbejdet med Coop. Man har, som en del af den kommende 9. klasses projektopgave, benyttet sig af at lave et projekt, der hedder "Fremtidens valg". Der blev ved første besøg etableret en kontakt til en lokal Kvickly ift. at komme på besøg. Dette sker over to dage, da man har valgt at dele klassen op i to.

Fysikforsøg i praksis

Skolen på La Cours Vej på Frederiksberg og Frederiksberg Forsyning

Der er uddannelsesuge på Skolen på La Cours Vej. 8.b og 8.d er i fuld gang med at finde ud af, hvad det er, der foregår på Frederiksberg Forsyning, som ligger lige ved siden af skolen, og som repræsenterer en lang række jobmuligheder inden for forskellige faggrupper.

Alle elever er gået forbi mange gange, men hvad laver de derinde, og hvilke jobfunktioner skal der til, for at det hele fungerer, som det skal?

Frederiksberg Forsyning har faste skoletilbud for Frederiksberg Kommunes skoler om energi og forsyning, men kan også lave tilpassede forløb, når det passer ind i den daglige drift.

Lærerne har holdt tre møder med Frederiksberg Forsynings skolekonsulent for at tilrettelægge et undervisningsforløb, hvor eleverne får et indblik i Frederiksberg Forsynings funktioner, produkter og jobmuligheder.

Det bliver til et skræddersyet forløb, der passer til klassernes uddannelsesuge. Frederiksberg Forsynings skolekonsulent får også gode idéer til driften af de faste skoletilbud.

Eleverne er på besøg flere gange i løbet af ugen. De får en generel introduktion, arbejder i værksteder med medarbejdere, og nogle laver interviews, som de skal bruge til en kampagnofilm om en af jobfunktionerne.

	FYSIK/KEMI	DANSK/uddannelse og job
FORBEREDELSE	Eleverne har på forhånd arbejdet naturfagligt i fysik/kemi med bl.a. fjernvarme.	Der arbejdes med reklame- og kampagnofilm.
uddannelsesugen	Sammen med skolekonsulenten har de respektive faggrupper fra Frederiksberg Forsyning planlagt en række forsøg og værksteder, der viser elementer fra fysik/kemi-undervisningen i praksis. Fysik-kemilæreren har også været med i planlægningen. På værkstederne arbejder eleverne med el, vand og fjernvarme, og de ser også de store industrialanlæg på en rundvisning. Eleverne er forberedt hjemmefra og udfører forsøgene på virksomheden.	Under første besøg på Frederiksberg Forsyning introduceres eleverne til virksomheden og de jobfunktioner, der er. Eleverne undersøger forskellige uddannelsesmuligheder og forbereder interview med fagpersoner. Eleverne skal producere en kampagnofilm for en jobfunktion. Lærerne har opstillet en række krav til videoproduktionen.
FREMLÆGGELSE OG EVALUERING	Eleverne fremlægger deres kampagnofilm for resten af årgangen.	

Energi nok til alle

Tagensbo Skole i København og HOFOR

Det summer på anden sal på Tagensbo Skole. 64 forventningsfulde ottendeklasse-elever er klar ved deres stande. Klar til at fortælle om deres arbejde og vise deres produkter frem. De har de sidste uger arbejdet med en projektopgave om energi og bæredygtighed i forbindelse med et samarbejde med HOFOR.

Forældre, medarbejdere fra HOFOR samt lærere og elever på skolen er inviteret.

Ved standene kan de inviterede bl.a. opleve en animationsfilm om CO₂, strøm via solceller, forsøg der illustrerer forskellen på konventionelt og økologisk landbrug og mange andre spændende produkter. Derudover kan man ved alle stande læse portrætter af medarbejdere fra HOFOR. Portrætter, der er skrevet ud fra interviews med medarbejderne.

	DANSK/ UDDANNELSE OG JOB	FYSIK-KEMI/BIOLOGI/GEOGRAFI
INDEN BESØG	Informationssøgning: <ul style="list-style-type: none"> • Introduktion til ug.dk. • Dialog om, hvad der er relevant viden om uddannelse og job. Medarbejderportræt: <ul style="list-style-type: none"> • Der arbejdes med genren portræt. • Der læses eksempler på portrætter fra HOFORs hjemmeside. • Eleverne forbereder spørgsmål til interview med medarbejder. 	Besøg på Energi- og vandværksted: Fremtidens CO ₂ -neutrale storbyer – globale udfordringer og lokale løsninger. I fysik/kemi, biologi og geografi arbejdes der under overskriften 'Energi nok til alle' med følgende emner: <ul style="list-style-type: none"> • Den naturvidenskabelige arbejdsproces. • Energiformer og energiomsætning. • Bæredygtig energiforsyning. • Drivhusgasser og klimaforandringer.
UNDER BESØG	Den sidste time af besøget hos HOFOR interviewer eleverne medarbejdere om deres arbejde, uddannelse og arbejdsplads.	Den første time af besøget hos HOFOR er eleverne på rundvisning, hvor de ser, hvordan varmeværket fungerer. Der er efterfølgende mulighed for at stille spørgsmål.
EFTER BESØG	Grupperne skriver portræt af en af de medarbejdere, de interviewede.	Projektuge, hvor eleverne udarbejder en relevant problemformulering, som de arbejder med ud fra den overordnede problemstilling: Hvordan kan vi i dag arbejde for, at der i 2050 er en bæredygtig energiforsyning til verdens 9 mia. mennesker? Der præsenteres afslutningsvist et produkt.
FREMLÆGGELSE	Der blev afholdt et arrangement, hvor forældre og repræsentanter fra HOFOR var inviteret. Der var en udstilling, hvor grupperne præsenterede deres portrætter og produkter fra projektarbejdet. Efterfølgende fremlagde grupperne deres projekt for lærere og 3-4 andre grupper.	
EVALUERING	Feedback på deres projektopgave og portrætter fra lærerne. Fælles evaluering af forløbet i klasserne.	

Brug af forældrenetværk

Dragør Skole Nord og tretten forskellige virksomheder

Eleverne i 8.c og 8.d er blevet fordelt i tretten små grupper. De har hver fået en virksomhed, som de skal undersøge og løse en udfordring for.

Formålet er, at eleverne skal få et indblik i, hvilke kvalifikationer der vil være gode i forhold til at få et job.

Den fælles udfordring er: *Hvordan kan virksomheden tiltrække kvalificeret yngre arbejdskraft?*

Det er deres forældre, der har været den absolutte resurse i forhold til at skaffe aftaler med alle tretten virksomheder. De er blevet opfordret til at hjælpe på et forældremøde og efterfølgende på Intra og ved personlig henvendelse.

Virksomhederne repræsenterer forskellige brancher og er bl.a. en reklamevirksomhed, barselsgangen på Hvidovre Hospital, en daginstitution, en restaurant og et tømrerfirma.

Man har haft et ønske om at inddrage forældrenes netværk, da man på den måde har haft mulighed for at komme i kontakt med en vifte af spændende arbejdspladser. Eleverne er desuden på den måde blevet præsenteret for forskellige typer af virksomheder og jobfunktioner. Forældrene har deltaget aktivt og budt ind med gode og veltilrettelagte forløb.

<p>INDEN Forberedelse og planlægning</p>	<p>Forløbet og tankerne bag blev præsenteret for forældrene på et forældremøde.</p> <p>Forældrene bød ind med virksomheder.</p> <p>Der blev arbejdet med fagene dansk, samfundsfag, matematik og Uddannelse og Job. Derudover blev forskellige elementer af projektarbejdsformen inddraget.</p> <p>Eleverne lavede en præsentation på video, omhandlende hvad de forestillede sig virksomheden, som de skulle besøge, beskæftiger sig med. Eleverne skulle ikke søge viden, inden denne video blev lavet.</p>
<p>UNDER Besøgsdage på virksomhederne</p>	<p>Grupperne (3-4 elever i hver) fik tildelt en virksomhed.</p> <p>De skulle undersøge de forskellige faggrupper i virksomheden, uddannelsesveje, arbejdsmiljø, videreuddannelsesmuligheder mm.</p> <p>De forberedte sig på besøgene. Tog kontakt til virksomheden inden besøget og sendte deres spørgsmål til kontaktpersonerne, således at virksomheden kunne forberede svar, der ville lede eleverne i den rigtige retning.</p> <p>Grupperne var på besøg på deres virksomheder.</p> <p>Løsningen af den stillede opgave blev understøttet af interviews, stillbilleder og film.</p> <p>Virksomhederne tog godt imod dem og havde planlagt et 1½-2 timers forløb med rundvisning og interviews.</p>
<p>EFTER Præsentationer og fremlæggelser</p>	<p>Grupperne arbejdede med en præsentation af virksomheden, jobmuligheder, uddannelseskrav og udfordringen om, hvordan virksomheden kan tiltrække kvalificeret, yngre arbejdskraft. Derudover lavede de en ny video på baggrund af deres nye viden.</p> <p>Grupperne fremlagde for hinanden i klassen ved oplæg af ca. 10-15 minutters varighed.</p> <p>Kontaktpersoner fra virksomhederne og forældre var inviteret med til fremlæggelserne.</p>
<p>EVALUERING i klassen</p>	<p>Forløbet blev evalueret i klassen ud fra et elevperspektiv.</p> <p>Fremlæggelserne blev evalueret og det blev drøftet, om nogle var blevet mere afklarede ift. uddannelsesvalg og job, samt havde fået styrket deres valgkompetence.</p> <p>Der blev desuden sendt evalueringsskemaer til virksomhederne.</p>

UNDERVISNINGSAKTIVITET

Undervisningsaktiviteter i forbindelse med virksomhedssamarbejde tilrettelægges med udgangspunkt i virksomheden. Nedenstående er eksempler på måder at kvalificere forberedelse, udarbejdelse af spørgsmål og efterfølgende bearbejdning af ny viden i klassen.

Informationssøgning

HVAD ER RELEVANT VIDEN OM EN UDDANNELSE OG ET JOB?

Eleverne sidder to og to og laver en brainstorm. De udvælger de ti mest relevante ting.

To grupper sætter sig sammen. De fremlægger deres ti ting for hinanden, og i fællesskab beslutter de ti ting, som de mener er relevante.

Derefter er der fremlæggelse i klassen og en fælles dialog om relevant viden.

HVOR SØGER MAN INFORMATIONERNE?

Snak om, at der er forskel på, hvilke informationer man får, alt efter hvor man søger dem. Nogle informationer kan man finde på nettet, andre er man nødt til at opsøge på anden vis, f.eks. ved et interview.

Eleverne får introduktion til at bruge www.ug.dk. Der søges informationer om de uddannelser og job, som de skal møde i virksomheden. Virksomhedens hjemmeside præsenteres også.

Der samles op i klassen på de informationer, som eleverne har fundet på ug.dk.

Derefter tales der om, hvad det vil være relevant at spørge om, når de skal møde medarbejdere i virksomheden. Spørgsmålene formuleres evt. i grupper.

26

UDDANNELSE OG JOB	
Kompetenceområde	Fra uddannelse til job
Kompetencemål	Eleven kan vurdere sammenhænge mellem uddannelser og erhvervs- og jobmuligheder
Færdigheds- og vidensmål	Der arbejdes med mål inden for området information

Skriv et medarbejderportræt

OPGAVEN

Eleverne skal skrive et portræt af en medarbejder. Det kan f.eks. være til virksomhedens hjemmeside eller medarbejderblad. Portrættet skal indeholde informationer om valg af uddannelse, karrierevej, vedkommendes jobfunktion, lidt om personen mm.

FAG

Der arbejdes med dansk og det obligatoriske emne Uddannelse og Job.

FØR

Der arbejdes med genren portræt. Hvad er et portræt?

Se evt. på virksomhedens hjemmeside, om der ligger nogle medarbejderportrætter, som kan bruges som eksempler.

Eleverne deles op i grupper med 2-3 i hver. Det er denne gruppe, de skal arbejde i, når de skriver portrættet.

Grupperne får at vide, hvilken medarbejder de skal skrive portræt af. Der kan godt være flere grupper, der skriver om den samme medarbejder, da det ikke er sikkert, at virksomheden kan stille med mange medarbejdere.

Grupperne forbereder deres interview. Hvilke informationer har vi behov for for at kunne skrive et portræt? Eleverne søger informationer om uddannelser og job samt ser på virksomhedens hjemmeside.

Tal om, hvordan grupperne sikrer at kunne huske det, der bliver sagt. Tal også om, at hvis man optager det eller ønsker at tage billeder, så skal man spørge først, og at det er ok, at medarbejderen siger nej.

UNDER

Under selve besøget på virksomheden får eleverne en halv time til at interviewe en medarbejder i grupper.

EFTER

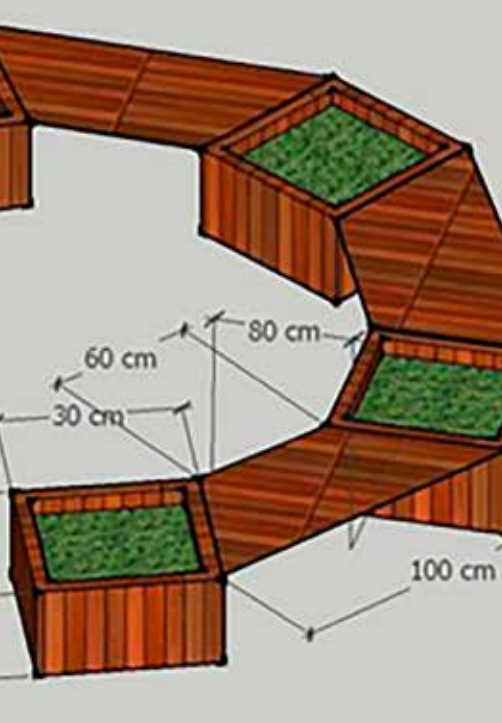
Eleverne skriver deres portræt. Portrættefterne præsenteres i klassen. Portrættefterne samles og gives til virksomheden.

IDÈER, DER MINDER

Der arbejdes med reklamefilm og kampagnevideoer i klassen. Eleverne laver en kampagnefilm, der viser virksomheden som arbejdsplads fra en medarbejdervinkel.

Der arbejdes med film. Eleverne laver et portræt som film med interview, informationer om uddannelse og job samt billeder, der viser medarbejderens arbejdsfunktioner.

DANSK	
Kompetenceområde	Fremstilling
Kompetencemål	Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form, der passer til genre og situation
Færdigheds- og vidensmål	Der arbejdes med mål inden for områderne forberedelse, fremstilling og præsentation og evaluering
UDDANNELSE OG JOB	
Kompetenceområde	Fra uddannelse til job
Kompetencemål	Eleven kan vurdere sammenhænge mellem uddannelser og erhvervs- og jobmuligheder
Færdigheds- og vidensmål	Der arbejdes med mål inden for områderne fra uddannelse til job, information og uddannelse- og jobkendskab
Kompetenceområde	Arbejdsliv
Kompetencemål	Eleven kan vurdere sammenhænge mellem egne valg og forskellige vilkår i arbejdsliv og karriere
Færdigheds- og vidensmål	Der arbejdes med mål inden for områderne arbejdsvilkår, arbejdsmarked og arbejdsliv

Samarbejde
med
ungdoms-
uddannelser

Samarbejde med ungdomsuddannelser

En af vejene til at styrke elevernes indsigt i ungdomsuddannelserne er ved at se dem i funktion. Derfor lægger dette forløb op til, at der planlægges et undervisningsforløb for eleverne, der skaber et kendskab til og en fortrolighed med ungdomsuddannelserne.

HVAD KAN SAMARBEJDE MED UNGDOMSUDDANNELSER?

Samarbejde med ungdomsuddannelser er et forløb, der lægger vægt på, at eleverne får en forståelse for og ser en sammenhæng mellem det, de lærer i grundskolen, og den viden, de skal anvende videre i deres uddannelsesforløb på ungdomsuddannelserne.

For at skabe en sammenhæng foregår forløbet både på grundskolen og på ungdomsuddannelsen. Dette giver blandt andet eleverne praksiserfaring med ungdomsuddannelsens struktur og indhold samt et indblik i de faglige forudsætninger, der kræves.

Forløbet giver også eleverne en oplevelse af kulturen og det sociale miljø på ungdomsuddannelsen. Eleverne får mulighed for at tale med elever og undervisere på stedet, spise frokost sammen med elever i kantinen osv. Tilsammen kan dette være med til at kvalificere elevernes til- og fravalg.

UDDANNELSESPARATHED

I planlægningen af forløbet med ungdomsuddannelsen kan man udvikle et forløb, der på forskellig vis giver eleverne mulighed for at arbejde med deres uddannelsesparathed.

Gennem nye faglige vinkler og arbejdsmetoder kan der skabes en ny faglig viden samt en motivation og forståelse for sammenhængen mellem det, der sker i grundskolen og senere på ungdomsuddannelsen.

Ved at være på en ungdomsuddannelse, hvor eleverne er uddannelsesparate, får grundskoleeleverne mulighed for at spejle sig i og reflektere over, hvad det er for forudsætninger, der kræves af dem.

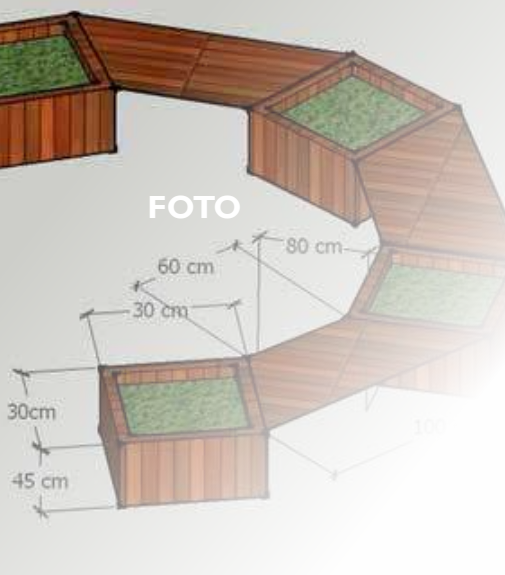
Det, at dele af forløbet foregår væk fra grundskolen, på ungdomsuddannelsen, gør, at eleverne kan træne deres personlige og sociale forudsætninger. Blandt andet at komme til tiden, selvom man har skullet transportere sig længere end normalt, ansvarlighed og selvstændighed ved f.eks. at have forberedt sig samt sørge for at have papir og blyant med.

De sociale forudsætninger kan også trænes, i og med at eleverne skal indgå i en anden kontekst end i hverdagen, hvor der er andre undervisere, evt. samarbejde med elever fra uddannelsen osv.

FAKTA

Samarbejde med ungdomsuddannelser kan være et forløb til at understøtte og skabe grobund for et kvalificeret tilvalg eller fravalg af en specifik ungdomsuddannelse. Da hele klassen deltager, får de en fælles oplevelse og gør sig erfaringer med, hvad det vil sige at gå på en specifik ungdomsuddannelse.

Det kan anbefales at tilrettelægge et forløb, hvor eleverne besøger ungdomsuddannelsen flere gange, således at de har en større chance for at lære institutionen at kende. Rent praktisk planlægges lærere fra henholdsvis grundskole og ungdomsuddannelsen, sammen med UU-vejlederen, et læringsforløb, der kan være relevant for undervisningen på grundskolen og på ungdomsuddannelsen.

VALGPARTHED

Elevernes valgparathed kan også være et omdrejningspunkt, idet eleverne får en indsigt i en uddannelsesretning og en uddannelsesinstitution.

Det at træffe et valg handler om at kunne reflektere over egne interesser og kompetencer og koble det med, hvad der skal ske efter skolen. Der skal derfor skabes en nysgerrighed hos eleven om, hvad den enkelte synes er vigtigt og relevant i forhold til at træffe valg om uddannelse. Der skal ske en kvalificering af til- og fravalg. Hvad gør, at nogle uddannelser er interessante og andre vælges fra? Ved at være på uddannelsesinstitutionen og afprøve dele af ungdomsuddannelsen får eleven et mere konkret kendskab til uddannelsen at bygge sin viden på.

Det at få et mere indgående kendskab til f.eks. en erhvervsuddannelse kan også være med til at nedbryde nogle af de fordomme, eleverne måske har. Samtidig kan nogle elever opleve, at de finder bestemte områder, som de ikke havde kendskab til i forvejen, interessante, sjove, udfordrende mm.

Andre oplever måske, at de har styrker inden for et håndværk, en arbejdsform og lignende. Denne nye indsigt kan være med til at udfordre deres holdninger og tanker om uddannelse.

REFLEKSION

- ? **Hvilke** faglige områder, tænker du, kunne være relevante at arbejde med i samarbejdet med ungdomsuddannelsen?
- ? **Hvilken** ungdomsuddannelse, tænker du, kunne være spændende at samarbejde med?
- ? **Hvad** kunne du godt tænke dig at få ud af samarbejdet med ungdomsuddannelsen?
- ? **Hvilke** kollegaer, tænker du, kunne inddrages i forløbet?

GODE RÅD

GØR JER KLART, HVAD I VIL

Inden første møde med ungdomsuddannelsen skal I gøre op med jer selv, hvorfor det netop er den uddannelsesinstitution, I vil samarbejde med.

Forbered jer godt på at præsentere jeres idé til indhold i forløbet.

KOM I GANG I GOD TID

Prioritér tid på at skabe en god relation og et godt grundlag for det videre samarbejde.

Kom i gang i god tid og sørg for at afstemme forventninger i forhold til kommunikation, roller, deadlines mm.

Afsæt tid til fælles forberedelse mellem grundskolelærere og lærere på ungdomsuddannelsen for at sikre et sammenhængende og tydeligt forløb, der er tilpasset jeres elever.

PLANLÆG ET FORLØB MED VEKSELVIRKNING

Tilrettelæg et sammenhængende forløb, som både foregår på grundskolen og på ungdomsuddannelsen. Det kan f.eks. være et forløb, hvor eleverne er på ungdomsuddannelsen med nogle dages mellemrum. Tænk i, hvilken rolle grundskolelæreren skal have på ungdomsuddannelsen.

Hvis muligt, så inddrag elever fra ungdomsuddannelsen i forløbet, så grundskoleeleverne får et indblik i, hvordan det er at være elev på uddannelsen.

TAG UDGANGSPUNKT I JERES ÅRSPLAN

Når I planlægger forløbet, så tænk jeres årsplan ind.

Hvilke mål og områder kan være relevante at samarbejde om?

FORBERED ELEVERNE INDEN JERES BESØG

Inden forløbet går i gang, er det hensigtsmæssigt, at UU-vejlederen fortæller eleverne om ungdomsuddannelser og den type uddannelse, eleverne skal besøge. Inddrag gerne informationssøgning, hvor eleverne får kendskab til ug.dk og uddannelsesinstitutionens hjemmeside.

Sørg også for, at eleverne er forberedte på indholdet af dagene, på hvordan de kommer dertil, mulighed for frokost mm.

TYDELIGGØR MÅLET MED FORLØBET FOR ELEVERNE

For at eleverne kan se hensigten og målet med forløbet, så sørg for at tydeliggøre det inden.

Hav også løbende fokus på sammenhængen mellem det, der sker i grundskolen og på ungdomsuddannelsen.

Hvordan kan man sikre skolegang i katastrofe- og krigsramte områder?

Pilegårdsskolen i Tårnby og Niels Brock

Eleverne i 8.x sidder i deres klasse. De har besøg af en underviser fra handelsskolen Niels Brock.

Temaugen er startet, og omdrejningspunktet er innovation, idé- og forretningsudvikling. De får en arbejdsopgave stukket i hånden, som de i denne uge skal arbejde med.

Her bliver de stillet følgende spørgsmål: Hvordan kan man sikre skolegang i katastrofe- og krigsramte områder?

Eleverne får at vide, at de er blevet kontaktet af en nødhjælpsorganisation, som ønsker at skabe nogle nye aktiviteter og undervisningsmaterialer for de mange skolebørn i nød. Eleverne får desuden beskrevet, at børnene bor i flygtningelejre i nabolandene til de lande, hvor de oprindeligt kommer fra, og hvor de ikke har mulighed for at gå i skole.

De får at vide, at de skal beskrive, hvilke aktiviteter der efter deres mening kan være med til at skabe nogle nye uddannelsesrammer for flygtningebørnene.

Derefter skal de hjælpe nødhjælpsorganisationen med at lave en indsamlingskampagne, der har til formål at indsamle penge til deres skoleprojekt ved at fortælle om deres forslag til nye skoleaktiviteter. Kampagnen eksemplificeres med, at man kan gå ud og indsamle ting, sælge merchandise eller indsamle penge direkte.

Tankerne går i gang i alle fireogtyve unge hoveder.

32

HVAD ER FORMÅLET?

Formålet med samarbejdet med Niels Brock har været, at de deltagende elever skal få en forståelse af, hvordan man arbejder med idé- og forretningsudvikling på Young Enterprise, som er et EUD-forløb på Niels Brock, samt hvordan man sælger sin idé, og hvad man lærer ved det. Derudover har et grundlæggende formål været, at eleverne i et konkret læringsforløb får kendskab til en ungdomsuddannelse.

KONTAKTEN OG SAMARBEJDET MED UNGDOMSUDDANNELSEN

Efter den første kontakt var skabt til Niels Brock, blev der afholdt to forberedelsesmøder inden selve forløbet gik i gang. På det første møde blev innovationsugen planlagt med fokus på udarbejdelse af en case, der skulle fungere som grundlæggende afsæt for temaugen. Det næste møde, et par uger senere, rettede sig mere mod planlægningen af aktiviteter til ugen. Efterfølgende foregik kommunikationen primært over mail og telefon for at få det sidste på plads.

SELVE FORLØBET

Det grundlæggende samarbejdsforløb med Niels Brock strakte sig over fem skoledage, der var tænkt som en projektuge.

Ud fra en fiktiv case skulle eleverne udarbejde idéer, og gennem et målrettet fagligt input skulle de lære at præcisere idéen for til sidst at "sælge" den ved en stand. Her arbejdede eleverne især med pitch. F.eks. kunne de gøre sig overvejelser om, hvordan de kunne skaffe penge til at realisere deres idé.

Eleverne var på besøg på Niels Brock i løbet af ugen, hvor de modtog undervisning og vejledning af undervisere fra ungdomsuddannelsen. De blev desuden også undervist af en underviser fra Niels Brock i deres egen klasse et par af dagene.

Ugen efter blev der afholdt et forældrearrangement med fremlæggelser, hvor undviserne fra Niels Brock og elevernes egne lærere bedømte den bedste idé.

Der er hentet inspiration fra <http://www.ffe-ye.dk/>.

KRITERIER FOR BEDØMMEELSE

Eleverne er under forløbet blevet bedømt ud fra følgende kompetencer:

- Samarbejde med andre og bidrage til drøftelse og løsning af problemstillinger og dermed tage medansvar for den faglige, personlige og sociale del af en arbejdsproces.
- Kunne anvende teknologiske værktøjer – f.eks. IT i form af en PowerPoint-præsentation.
- Kunne arbejde ansvarligt.
- Kunne løse merkantile arbejdsopgaver ved at inddrage viden om en virksomhed, målgruppe og virksomhedens omgivelser.
- Kunne tilpasse kommunikation sprogligt, kulturelt og teknologisk i forhold til forskellige kommunikationssituationer – f.eks. i form af en planche.
- Arbejde med innovative metoder og værktøjer med henblik på at få en forståelse for at udvikle nye produkter eller serviceydelser.

HVAD HAR ELEVERNE FÅET UD AF FORLØBET?

I samarbejdet med Niels Brock har eleverne fået en forståelse af, hvad en ungdomsuddannelse er.

Gennem forløbet har de lært at fastsætte målgruppe, arbejde med segmentering og foretage risikovurdering af et projekt. De har lært at benytte både SWOT-analyse og AIDA-modellen, som de benyttede i deres afsluttende fremlæggelser. I fremlæggelserne skulle de ud fra en faglig sammenhæng begrunde deres valg af målgruppe for projektet. De har på denne måde lært at analysere og begrunde deres valg.

En anden ting, som eleverne har lært, er at idéudvikle og omsætte idéer til handling. Her er eleverne blevet bevidste om, hvad det vil sige at gå på en ungdomsuddannelse i forhold til det faglige niveau og andre fagudbud end dem, som de kender fra folkeskolen, eksempelvis afsætning.

Eleverne er i den forbindelse blevet præsenteret for, hvilke andre fag der er inden for *Kontor, handel og forretnings-service* og har på den måde fået et indblik i fag og det faglige niveau på ungdomsuddannelsen.

HVORDAN BLEV DER SKABT MOTIVATION?

Det, at en del af undervisningen foregik på ungdomsuddannelsen, har været med til at skabe en anderledes skoledag og på den måde været en motivation for eleverne. Dette kom bl.a. til udtryk, da det var tydeligt, at eleverne var mere "på" i undervisningen på ungdomsuddannelsen end de plejer at være.

De nye og spændende emner og fag, som de ikke kendte fra deres almindelige undervisning i grundskolen, har også været en motivationsfaktor.

En af de ting, der har været motiverende for eleverne, er, at de blev undervist af undervisere fra ungdomsuddannelsen, og at underviserne har været med til at bedømme og vurdere deres fremlæggelser og præstationer. Det har gjort, at eleverne lige gav den lidt ekstra for at "leve" op til de faglige krav.

Det har også været motiverende, at elevernes undersøgelser og arbejde skulle udmøntes i noget konkret og håndgribeligt.

	INDHOLD	AKTIVITET
MANDAG På egen skole, underviser fra Niels Brock	Metoder til idégenerering. Udvikling af egne idéer. Opstilling af succeskriterier. Vurdering af idéens bæredygtighed. Pitch.	Brainstorm og associationsmetode. Målsætning. Introduktion til SWOT-analyse. Arbejde med korte oplæg.
TIRSDAG På egen skole	Arbejde med: - de bedste idéer fra mandagens idéværksted. - SWOT-analysen i forhold til egen idé. - øve sig i Pitch (4 minutter).	Arbejde i firmaerne.
ONSDAG På Niels Brock	Tilbage melding og feedback. Markedsføring og reklame. Målgrupper. Finansieringsmuligheder: indsamle ting, sælge merchandise eller indsamle penge.	Fremlæggelse. AIDA-modellen. Segmenteringsteori.
TORS DAG På egen skole	Arbejde med: - finansieringsmåde. - markedsføring af finansieringskampagnen. - stand/fremlæggelse.	Arbejde i firmaerne.
FREDAG På egen skole, underviser fra Niels Brock	Forberedelse af stand. Firmapresentation af idéer.	

Næringsberegning i forhold til højde og vægt

Grydemoskolen i Espergærde og Erhvervsskolen Nordsjælland

8.b er ude på Erhvervsskolen Nordsjælland.

De har medbragt deres individuelle kostskemaer, som de før besøget har fået udleveret af en underviser fra Erhvervsskolens indgang for *Fødevarer, Jordbrug og Oplevelser*.

Læreren fra ungdomsuddannelsen er i fuld gang med at fortælle og undervise eleverne i næringsberegninger, samt hvordan man kostberegner sit indtag af mad og drikke i kilojoule.

Eleverne sidder og regner på livet løs i forhold til deres egen vægt og højde. Flere af dem bliver overraskede over

og opnår nye erkendelser i forhold til deres indtag. Det går op for nogle elever, at de spiser for lidt, andre oplever, at de spiser for ensidigt, og atter andre erkender, at de spiser for usundt.

Efter besøget, i klassen, bliver eleverne bedt om at reflektere over og evaluere deres sundheds- og kostvaner.

De skal besøge Erhvervsskolen igen og skal denne gang med i køkkenet, hvor de skal lave både sunde og usunde morgen-, frokost- og aftenmåltider

34

<p>INDEN BESØGET Introduktion</p>	<p>Besøg af underviser fra Erhvervsskolen Nordsjælland. Oplæg om underviserens personlige karrierevej.</p> <p>Præsentation af formålet med forløbet og selve uddannelsesinstitutionen.</p> <p>Udlevering af skema til kostdagbog.</p>
<p>1. BESØG Teoridag</p>	<p>Første besøg på Erhvervsskolen Nordsjælland, uddannelsen <i>Fødevarer, Jordbrug og Oplevelser</i>: Teori/undervisning ud fra medbragte kostskemaer. Næringsberegninger og kostberegning af elevernes indtag.</p>
<p>I KLASSEN Evaluering og hjemmeopgave</p>	<p>Skriftlig evaluering ift., hvilke kostændringer der er formålsgivende for den enkelte elev:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvad har du lært eller taget med dig fra teoriundervisningen om kostberegning? - Synes du, at niveauet var for svært? - Er der noget af det, som du har lært, som du vil fortælle om i din familie? - Er der kostvaner, som du ønsker at ændre for dig selv eller i din familie nu? <p>Hjemmeopgave: <i>Reflektér over din egen kost.</i></p>
<p>2. BESØG Praktisk dag</p>	<p>Andet besøg på Erhvervsskolen Nordsjælland, uddannelsen <i>Fødevarer, Jordbrug og Oplevelser</i>: Praktisk dag i køkkenet - produktion af forskellige måltider.</p> <p>Forældrebesøg sidst på eftermiddagen, hvor eleverne præsenterede deres måltider.</p>
<p>I KLASSEN Opsamling og evaluering</p>	<p>Skriftlig evaluering:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvad har du lært? - Hvad var godt? - Hvad kunne være bedre? - Overvejer du en erhvervsuddannelse? <p>Underviser fra ungdomsuddannelsen deltog i evaluering og opsamling i klassen.</p>

Produktion af levende og trykt medie

Dragør Skole Nord og NEXT - Uddannelse København (NEXT), Brønderslev Allé

8.c er i gang med at lave en reklamefilm om Dragør på NEXT (Medieproduktion-linjen).

De har i klassen forinden sammen med deres lærer gjort sig overvejelser om og reflekteret over, hvad filmen skal bruges til, hvad der skal reklameres for, hvem der er afsender, og hvem der er modtager.

De er desuden bl.a. blevet introduceret for tv-reklamefilm. Derudover har de fået kendskab til billedanalyse, komposi-

tion, farver, det gyldne snit mm., som de nu på NEXT skal arbejde videre med på praktisk vis.

Eleverne er blevet informeret om, at de skal tage udgangspunkt i Dragør By - noget i byen, som interesserer dem og som de gerne vil fremhæve. En gruppe af eleverne går eksempelvis sammen om at interviewe borgmesteren i Dragør.

INDEN BESØGET (20. okt.)	Planlægningsmøde med underviser fra NEXT, UU-vejleder og grundskolelærer.
1. BESØG 26. nov.	Rundvisning på NEXT på Brønderslev Allé/Medieproduktion Erhvervsuddannelse. - Her får eleverne et indtryk af skolens funktion, indretning og formål. Forberedelse: Skolen/læreren forberedte eleverne på besøget hos NEXT.
2. BESØG 24. - 26. feb.	Produktion af levende medie/reklame: - Her skal eleverne lave deres egen reklamefilm om Dragør By. De skal lave storyboard, kulisser og optagelser. Tanker: <ul style="list-style-type: none"> • Hvad skal filmen bruges til? • Hvad skal der reklameres for? • Hvem er afsenderen? • Hvem er målgruppen/modtageren? <p>På skolen bliver eleverne forberedt på følgende: Vi skal lave en reklame for Dragør. Overordnet emne: Dragør By. Underemne: Et emne, som interesserer eleverne. Det kan f.eks. være Byen, Gåserepublikken, Dragør Søbad, Fodboldklubben mm. Dette emne vælger eleverne selv.</p> <p>Gruppedannelser: 3-4 (5) i hver gruppe. I hver gruppe skal der være nogle med forskellige styrker inden for skriftlighed, produktion og håndværk/design.</p>
3. BESØG 10. - 11. marts	Produktion af trykt medie/plakat + fremvisning og bedømmelse af produkter. Dommere - andetårselever fra NEXT. Her skal eleverne producere en reklameplakat ud fra deres reklamefilm. (Skolen vil forberede eleverne på farver, det gyldne snit, komposition mm.)
15. marts	Evaluering af forløb. Lærer og undervisere på NEXT vil i fællesskab evaluere forløbet.
6. april	Forældremøde på NEXT. Mødet skal give forældrene et indtryk af erhvervsuddannelsen på NEXT og derefter fremvisning af elevernes produktioner. De involverede parter i filmene bliver inviteret. Borgmesteren kommer.

Hvor langt kan raketten flyve?

Højdevangens Skole i København og HTX Sukkertoppen

En stor gruppe 8. klasse- og HTX-elever står i Valbyparken. De er i gang med at afprøve nogle vandraketter, som de har bygget i fællesskab i løbet af de sidste tre dage. Nogle af raketterne bliver skudt godt af sted og når langt, andre når ikke helt så langt.

De har arbejdet i grupper med to folkeskoleelever og en HTX-elev. I hver gruppe har HTX-eleven fungeret som gruppens mentor. Det har været en stor succes. Samspillet mellem de to elevgrupper har gjort, at eleverne fra 8. klasse har fået hjælp til og er blevet tilskyndet til at gøre

brug af mere systematiske og eksperimentel-videnskabelige arbejds- og dokumentationsformer, hvilket er særdeles fagligt relevant.

Samtidig er nogle elever i gang med at filme med deres tablets. De skal nemlig senere lave film, som viser, hvad de har fået ud af deres besøg på HTX Sukkertoppen. De har de sidste dage filmet deres arbejde, men også de flotte rammer, der er på uddannelsesinstitutionen og bordtennisbordene, der har været et hit i pauserne.

INDEN På egen skole	I fysik/kemi er der arbejdet med Isaac Newton, Newtons love, friktion, tyngdekraft og raketter. Derudover er der lavet forsøg med Newtons 2. lov, Newtons 3. lov, faldforsøg og en ballonraket. Eleverne har også lavet en raket af et heksehyl.
DAG 1 På HTX	1. Præsentation af forsøget, grupper og tidsplan. 2. Opgave med simuleringsraket. Grupperne skal arbejde i et simuleringsprogram, hvor de skal få en raket til at flyve så langt som muligt ved at ændre på diverse parametre. 3. Introduktion til raketter og fysikken bag samt til den konkrete vandraketybygning (lokaler, værksteder, materialer, værktøj mv.). 4. Bygning af vandraketter.
DAG 2 På HTX	1. Læreroplæg om raketfysik og hvilke faktorer, der spiller ind på raketens flyvning. Herunder spørgsmål til eleverne og forskellige filmklip, bl.a. fra en brændstofstank i en raket. 2. Eleverne bygger raketter. 3. Testflyvning i Valbyparken. Elever og lærere går over i Valbyparken og tester deres raket.
DAG 3 På HTX	1. Læreroplæg, hvor der vises videoklip fra testflyvningen. Gennemgang af, hvad man skal være opmærksom på for at få sin raket til at flyve godt. 2. Eleverne finpudser deres raketter. 3. Oplæg ved vejleder fra HTX om de gymnasiale og erhvervsrettede uddannelser med særligt fokus på uddannelserne på NEXT - Uddannelse København, hvor forløbet foregik. Derefter rundvisning på Sukkertoppen. 4. Raketkonkurrence i Valbyparken. Elever og lærere går i Valbyparken og skyder vandraketterne af.
EFTER På egen skole	Eleverne fra den ene klasse lavede en film om forløbet og om institutionen Sukkertoppen. Den anden klasse lavede en brochure, hvori de beskrev uddannelsesstedet og deres raketforsøg i ord, billeder og tegninger.

Lav en film om forløbet

Dette er et eksempel på, hvordan man kan evaluere et samarbejde med en ungdomsuddannelse. Det er ikke ment som en hovedaktivitet, men som et delelement i det, eleverne arbejder med.

OPGAVEN

Eleverne skal i grupper lave en film på maks. tre minutter, der præsenterer deres forløb på ungdomsuddannelsen. Formålet er, at eleverne får mulighed for at reflektere over deres oplevelse og læring.

Filmen skal indeholde elevernes overvejelser om:

Hvad var formålet med, at I skulle besøge ungdomsuddannelsen?

Præsentation af ungdomsuddannelsesinstitutionen.

Præsentation af ungdomsuddannelsen.

Hvad lavede I?

Hvad lærte I?

Hvad synes I om forløbet?

Eleverne filmer med deres telefoner eller tablets. De må også gerne tage supplerende stillbilleder.

FAG

Der arbejdes med dansk og det obligatoriske emne Uddannelse og Job.

FØR

Inden selve samarbejdet med ungdomsuddannelsen får eleverne præsenteret opgaven.

De deles op i grupper på 3-4 elever, alt efter, hvordan det passer ind i forhold til de øvrige aktiviteter på ungdomsuddannelsen.

Eleverne fordeler opgaver imellem sig og aftaler, hvordan de vil filme.

UNDER

Eleverne filmer, mens de er på ungdomsuddannelsen, men også gerne på grundskolen de dage, der arbejdes med forløbet. For at undgå, at eleverne kun kan koncentrere sig om filmproduktionen, er det en god idé at indlægge tidsrum i programmet, hvor eleverne kan filme.

EFTER

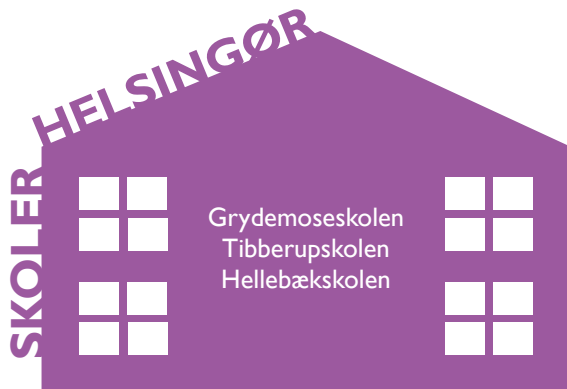
Eleverne klipper deres film og laver voiceover eller interviews, hvor der gives svar på spørgsmålene.

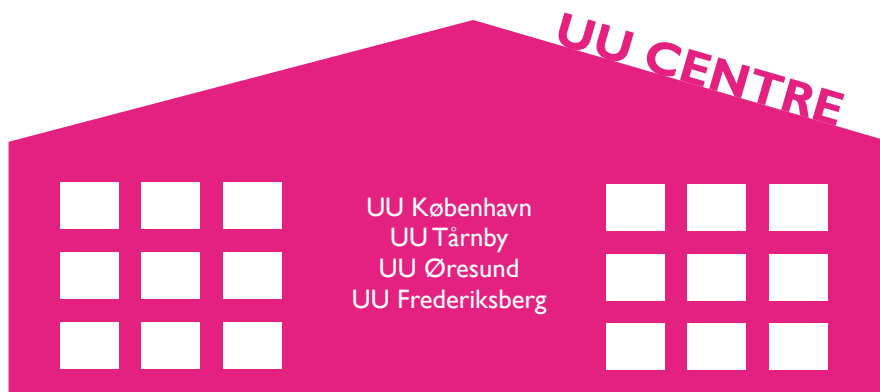
Filmene vises i klassen i forbindelse med evaluering af forløbet.

DANSK	
Kompetenceområde	Fremstilling.
Kompetencemål	Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form, der passer til genre og situation.
Færdigheds- og vidensmål	Der arbejdes med mål inden for områderne: planlægning, forberedelse og fremstilling.
Kompetenceområde	Kommunikation.
Kompetencemål	Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer.
Færdigheds- og vidensmål	Der arbejdes med mål inden for områderne: dialog og krop og drama.
UDDANNELSE OG JOB	
Kompetenceområde	Personlige valg.
Kompetencemål	Eleven kan træffe karrierevalg på baggrund af egne ønsker og forudsætninger.
Færdigheds- og vidensmål	Der arbejdes med mål inden for området: mine muligheder.
Kompetenceområde	Fra uddannelse til job.
Kompetencemål	Eleven kan vurdere sammenhænge mellem uddannelser og erhvervs- og jobmuligheder.
Færdigheds- og vidensmål	Der arbejdes med mål inden for områderne: fra uddannelse til job, information og uddannelse- og jobkendskab.

Tak

Dette materiale bygger på de erfaringer, der er gjort i forsøgene på de deltagende skoler.

UDVIKLINGSGRUPPE

Henrik Bov Pedersen, projektleder, UU København
Karina Meinecke, projektmedarbejder og lokalkoordinator, UU København
Solveig Türck, lærer, Højdevangens Skole
Linn Bertram, lokalkoordinator, UU Øresund
Ulla Glædesdahl, lærer, Grydemoseskolen
Charlotte Schledermann, lokalkoordinator, UU Tårnby
Mette Træden Pedersen, lokalkoordinator, UU Tårnby
Simone Scheltved, lærer, Pilegårdsskolen

FREMTIDENS
VALG OG
VEJLEDNING

GRUPPEVEJLEDNING

Uddannelsesparathed

FREMTIDENS
VALG OG
VEJLEDNING

KOLOFON

GRUPPEVEJLEDNING: UDDANNELSESPARATHED

Udgivet i 2016 af:

Region Hovedstaden
UU København
UU Tårnby
UU Øresund

Materialet er udviklet i et samarbejde mellem lærere og UU-vejledere, der har deltaget i projektet Fremtidens Valg og Vejledning.
Redigeret af Karina Meinecke (UU København)

Materialet kan downloades på www.talomuddannelse.dk

Andre udgivelser i forbindelse med projektet:

Fremtidens Valg og Vejledning

Inspirationsmateriale

Karina Meinecke (UU København) og Mette Træden Pedersen (UU Tårnby)
Udgivet af: Region Hovedstaden, UU København, UU Tårnby og UU Øresund 2016
www.talomuddannelse.dk

Uddannelsesvalg, vejledning og karrierelæring i et ungeperspektiv

Mette Pless, Tilde Mette Juul og Noemi Katznelson
Udgivet af: Aalborg Universitetsforlag 2016
www.cefu.dk

Uddannelsesvalg, vejledning og karrierelæring i et ungeperspektiv

Centrale konklusioner fra følgeforskningsprojektet 'Fremtidens Valg og Vejledning'
Tilde Mette Juul, Mette Pless og Noemi Katznelson
Udgivet af: Center for Ungdomsforskning, Aalborg Universitet
www.cefu.dk

INDHOLD

4 - 5
INDLEDNING

6 - 18
SESSION 1 - 6

19 - 28
ELEVARK

29 - 46
VEJLEDERARK

GRUPPEVEJLEDNING

Gruppevejledning er en aktivitet, hvor der er mulighed for at skabe et rum til at understøtte og skabe motivation gennem refleksion, dialog og målsætning. Man kan gennem valg af emner vælge, hvilke områder det er, man ønsker eleverne skal reflektere over og blive afklaret omkring. På den måde kan eleverne få mulighed for at sætte ord på egne tanker, interesser, drømme og mål i relation til uddannelse og fremtid, og dermed skabe en større selvindsigt. Samtidigt kan det, at der skabes fælles refleksion, åbne op for nye måder at se og tænke på.

UDDANNELSESPARATHED

Gennem gruppevejledning kan man arbejde med og understøtte elevernes uddannelsesparathed. På det individuelle plan bidrager gruppevejledning til selverkendelse. Herunder det at sætte ord på styrker, udviklingsmuligheder og mål. Eksempelvis, hvad er det, jeg skal arbejde med, hvordan kan jeg gøre det, og hvordan er det gået? Ved at få sat ord på egne mål, kan eleverne få en strategi til og en tro på, at de kan opnå deres mål. Når hele klassen deltager, både de foreløbigt uddannelsesparate og ikke-uddannelsesparate, vil eleverne have mulighed for at spejle sig i hinanden.

Gruppevejledning kan desuden bidrage til sammenhold mellem eleverne, da de kan bruge og støtte hinanden. Der kan være et fokus på, at uddannelsesparathed er noget, man kan arbejde med i samspil med andre. F.eks. støtte hinanden i at møde til tiden, bede om hjælp til noget, man synes er svært, udvikle sine sociale forudsætninger, sætte ord på styrker mm.

DETTE FORLØB

Dette forløb er udviklet i forbindelse med projektet Fremtidens Valg og Vejledning, der er delvist finansieret af Region Hovedstaden. Grundskolelærere og UU-vejledere har i fællesskab udviklet forløbet med henblik på at arbejde med og understøtte elevernes

uddannelsesparathed, herunder særligt elevernes personlige og sociale forudsætninger. Det er afprøvet på flere skoler i Region Hovedstaden.

Forløbet er bygget op over Jane Westergaards FFAST-metode (fokus, formål, aktivitet, struktur og teknikker). Der er taget udgangspunkt i bogen: *Effektiv gruppevejledning af unge*¹. Det kan anbefales, at man læser bogen inden, for at sætte sig ind i gruppevejledningsmetoden.

Forløbet er beregnet til 8. klasse og tanken er, at man deler klassen op i grupper med 6-8 elever i hver gruppe. Gruppevejledningen afholdes med en uges mellemrum, så eleverne kan nå at arbejde med deres mål, imellem de enkelte sessioner.

En session er af 90 minutters varighed.

Hver session består af tre trin:

TRIN 1

Her præsenteres dagens emne og der er en dialog om, hvad eleverne kender til emnet i forvejen. Fra session tre vil der også være en opfølgning på de mål, eleverne har sat sig den foregående gang.

TRIN 2

Her arbejdes med aktiviteter, der skal udvikle en større forståelse for emnet hos eleverne, samt sætte dem i stand til at reflektere over, hvor de selv er i forhold til emnet.

På den måde bliver eleverne engageret i gruppeprocessen, som vil skabe læring og udvikling hos den enkelte.

TRIN 3

Her skal eleverne omsætte indsigt til handling. Der er fokus på planlægningen af konkrete handlinger, de enkelte elever skal iværksætte. Eleverne skal altså sætte sig realistiske mål, som de skal arbejde med, og som evalueres gangen efter.

---

1 Westergaard, Jane: Effektiv gruppevejledning af unge. Schultz, 1. udgave, 2012 (www.schultz.dk/EffektivGruppevejledning)

INDEN I GÅR I GANG...

BESØG AF UU-VEJLEDEREN

Forløbet er baseret på, at UU-vejlederen har været i klassen inden og fortælle om uddannelsesparathed og uddannelsessystemet.

MÅLSÆTNING

Ved hver session skal eleverne sætte sig små mål, som de skal arbejde med til den efterfølgende gang. Forinden skal I beslutte, hvor eleverne skal skrive deres mål ned. Der findes en APP, der hedder uddannelsesparathed. Her kan eleverne skrive et mål med tilhørende delmål. De vil løbende blive mindet om deres mål. Har skolen abonnement på Meebook, kan man også vælge at arbejde der. Ellers man kan udlevere et hæfte, som eleverne kan skrive i, eller en mappe med kopiark. Der er tilhørende kopiark til alle aktiviteter i materialet.

GRUPPESAMMENSÆTNING

Gruppedannelsen er en vigtig faktor, da det har stor betydning for elevernes refleksion, at de kan føle sig trygge, og at der er en positiv dynamik i gruppen. Det er derfor vigtigt at sammensætte grupper, hvor eleverne vil hinanden det godt, og hvor de evt. kan supplere og rådgive hinanden på forskellig vis. Den ideelle gruppe er på 6-7 elever.

FACILITATORS ROLLE

Det er vigtigt, at man som lærer og UU-vejleder er bevidst om sin rolle som facilitator. Alt efter tema kan man komme ind på områder, der er følsomme

for nogle elever. Det er derfor vigtigt, at man inden forløbet, gør sig tanker om, hvordan man vil facilitere, så man først og fremmest, giver eleverne plads til at reflektere og komme med deres bud og råd, og samtidig styrer processen, så den ikke kommer et sted hen, hvor den ikke skal være.

En fælles planlægning og mulighed for at sætte sig ind i stof og metode er hensigtsmæssigt for at skabe et fælles afsæt i alle grupper. Få fra start af lagt fælles forberedelse ind i kalenderen og planlæg også korte evalueringsmøder mellem sessionerne.

SKAB SAMMENHÆNG

Prøv så vidt muligt at lave et sammenhængende forløb, hvor der ikke er mere end en uge imellem sessionerne.

Det giver tryghed i gruppen og bedre mulighed for sammenhængskraft, at det er den samme facilitator, der er på ved hver session.

SKAB GODE RAMMER

I skal bruge et lokale pr. gruppe. Det er en god idé at komme væk fra klasselokalet og skabe en hyggelig stemning. Sørg for at gøre lokalet klar inden sessionen, lav personlige mapper til eleverne og server gerne en kop the eller andet forfriskende. Dette er med til, at eleverne føler, at der gøres noget særligt ud af det.

SESSION NR.	1
FOKUS	Regler og rammesætning. 'Det gode liv'.
FORMÅL	At skabe refleksion omkring, hvad det gode liv er for den enkelte elev.
MÅL	<p>Eleverne kan;</p> <ul style="list-style-type: none"> - beskrive tre ting ved et godt arbejdsliv. - beskrive tre ting, de også vil have i et godt voksenliv. - illustrere, hvor de ser sig selv om 10 år. - udpege faktorer, der kan hjælpe eleven på vej mod det gode liv.

AKTIVITET	SÅDAN GØRES DET	HUSK
TRIN 1		
<p>Hvorfor er vi her?</p> 5 minutter	<p>Præsentation af gruppevejledning, og hvad eleverne kan forvente i de næste seks sessioner.</p> <p>Dette er et forløb, hvor vi arbejder med: <i>Hvad vil det sige at være uddannelsesparat?</i></p> <p>I dag er en introduktion, hvor vi mere overordnet taler om det gode liv. Det drejer sig både om arbejdsliv, voksenliv og hvordan I gerne vil leve.</p> <p>De næste gange vil handle mere specifikt om de elementer, der indgår i det at være uddannelsesparat.</p> <p>Introduktion til dagens mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Du kan tale og tænke over, hvad du synes er et godt arbejdsliv. - Du kan tale og tænke over, hvad du synes er et godt voksenliv. - Du kan tale og tænke over, hvor du ser dig selv om 10 år. 	<p>Hæfter eller mapper med kopiark.</p>
<p>Fastsættelse af fælles regler for gruppen i de næste 6 sessioner</p> 10 minutter	<p>Samtale i plenum om, hvilke regler der skal gælde for vores samvær.</p> <p>Dette kan f.eks. gøres på følgende måde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eleverne taler parvis om, hvad der skal til for at føle sig tryk i en gruppe. - Parrene fortæller, hvad de er nået frem til. - Deltagerne aftaler i fællesskab, hvilke aftaler der skal gælde for deres gruppe. - Aftalerne skrives ned på et stort stykke papir, der kan ligge midt på bordet under sessionerne. Bed også eleverne om at skrive reglerne på <i>Elevark 1: Vores regler</i>. <p>Begynd og slut hver session med at tale om, hvordan det er gået med af følge jeres aftaler. Tilføj evt. nye aftaler, hvis der er behov for det.</p>	<p>Karton A3 gerne kulørt. Tusser i flere farver.</p> <p>Elevark 1: Vores regler</p>

	<p><u>Eksempler på regler:</u> Ingen mobiler fremme. Ræk hånden op. Tal ikke i munden på hinanden. Respekter, at alle er forskellige. Tavshedspligt. Man må gerne sige fra (sige `pas`´). Vigtigt at deltage aktivt.</p>	
Præsentation af `det gode liv` 10 minutter	Forventningsafstemning: Der er ingen fast skabelon til det gode liv. Hvad tænker du, det gode liv er? Snak sammen to og to. Beslut, hvilke syv ting der er vigtigst for dig i forhold til det gode liv. I får fem minutter. Opsamling i plenum. <i>Hvad er I enige om?</i>	Ur til tidtagning.
TRIN 2		
Et godt arbejdsliv Delaktivitet 1 10 minutter	Eleverne introduceres til JUMP kortene og de spredes ud på bordet eller gulvet. Eleverne stiller eller sætter sig rundt om, så de kan se alle kort. Bed eleverne se godt på kortene. Stil dem arbejdsspørgsmålet: <i>Hvad er et godt arbejdsliv?</i> Vælg selv et billedkort og giv et eksempel på, hvorfor det kan være svar på arbejdsspørgsmålet. Derefter tager eleverne et kort. Lav en runde, hvor alle elever giver deres svar på arbejdsspørgsmålet. Eleverne får udleveret <i>Elevark 2: Det gode liv</i> , som de skal arbejde med i de næste aktiviteter. Eleverne får 5 min. til at udfylde den del, der hedder `Det gode Arbejdsliv`. Det kan gøres ved at skrive nogle stikord eller lave nogle små tegninger. Det er vigtigt, at tiden overholdes, da det ikke må tage for lang tid.	JUMP findes her: http://www.bfau.dk/Materialer Elevark 2: Det gode liv
Det gode voksenliv Delaktivitet 2 10 minutter	Forløber som delaktivitet 1. Arbejdsspørgsmål: <i>Hvad er et godt voksenliv?</i> Opsamling: Den del af elevarket omkring det gode voksenliv udfyldes. (maks. tre minutter)	
Hvor ser jeg mig selv om 10 år? Delaktivitet 3 10 minutter	Forløber som delaktivitet 1 og 2. Arbejdsspørgsmål: <i>Hvor ser jeg mig selv om 10 år?</i> Du kan hjælpe eleverne på vej ved at sige, at det f.eks. kan være: <i>Jeg interesserer mig for...</i> <i>Det bedste jeg ved er...</i> <i>Jeg kunne forestille mig at jeg arbejder med...</i> <i>Jeg vil gerne have oplevet at...</i> <i>De vigtigste mennesker i mit liv er...</i> <i>Om 10 år er jeg god til...</i> Opsamling: Den del af elevarket omkring hvor eleverne ser sig selv om 10 år udfyldes på samme måde som de tidligere delaktiviteter. Derudover skal de udfylde feltet om, hvordan de opnår det gode liv.	

<p>Opsamling</p> 10 minutter	<p>Lav en opsamling. Spørg eleverne, om der er nogen af dem, der vil dele, hvad de har skrevet og giv mulighed for positiv feedback fra de andre elever.</p>	
TRIN 3		
<p>Rollemodel</p> 5 minutter	<p>Forberedelse til næste session: Find en voksen person, du kender personligt, som du synes lever `det gode liv´ ud fra vores fælles snak. Du skal kunne fortælle, hvordan denne person passer ind i vores snak om `det gode liv´.</p> <p>Du kan evt. som facilitator give et eksempel for at tydeliggøre opgaven for eleven.</p>	
<p>Evaluerings</p> 5 minutter	<p>En evaluering af, om de regler, som vi satte for vores samvær, fungerer - <i>Har vi brugt dem rigtigt? Skal vi justere reglerne?</i></p> <p>Afrund derudover sessionen med at lade eleverne tænke over, hvordan de synes, det har været. Det kan f.eks. gøres sådan her:</p> <p>Placér de tre ark fra <i>Vejlederark 1: Kort evaluering</i>, rundt om i lokalet. Bed eleverne stille sig ved det udsagn, som de synes passer bedst til deres oplevelse af sessionen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jeg synes, det var for svært og uoverskueligt. - Jeg synes, det var kedeligt og jeg lærte ikke noget nyt. - Jeg synes, det var godt og overkommeligt, og jeg fik noget ud af det. <p>Tal kort om, hvorfor de har stillet sig, hvor de har.</p>	<p>Vejlederark 1: Kort evaluering</p>

SESSION NR.	2
FOKUS	Generel introduktion til uddannelsesparathed og faglige forudsætninger.
FORMÅL	Definition af begreberne uddannelsesparathed og faglige forudsætninger, samt refleksioner over egne forudsætninger.
MÅL	<p>Eleverne kan;</p> <ul style="list-style-type: none"> - få indsigt i, hvordan vi bruger faglige forudsætninger i vores uddannelses- og arbejdsliv. - udpege egne faglige forudsætninger. - illustrere, hvor de ser sig selv om 10 år. - sætte sig mål og delmål i forhold til faglige forudsætninger, og de ønsker de har for det gode liv.

AKTIVITET	SÅDAN GØRES DET	HUSK
TRIN 1		
<p>Hvad skal vi i dag?</p> 5 minutter	<p>Først skal vi høre om den person, I mener lever 'det gode liv'.</p> <p>Derefter skal vi i gang med at tale om uddannelsesparathed. I dag har vi særligt fokus på de faglige forudsætninger.</p> <p>Derudover skal vi tale om, hvad målsætning er, og I skal selv sætte jer et mål, som I skal arbejde med til næste gang.</p> <p>Introduktion til dagens mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Du kan tale og tænke over, hvad faglige forudsætninger er. - Du kan tale og tænke over, hvad dine faglige forudsætninger er. - Du kan tale og tænke over dine mål i forhold til faglige forudsætninger. <p>Repetér de regler, I lavede for jeres samvær sidste gang.</p>	Jeres plakat med regler for samvær.
<p>Opfølgning på sidste gang</p> 10 minutter	<p>Eleverne fortæller på skift om den person, de mener lever 'et godt liv'. Dette var en opgave fra sidste session.</p>	
<p>Præsentation af sessionens fokus: Uddannelsesparathed og faglige forudsætninger</p> 10 minutter	<p>Hvad ved eleverne i forvejen om uddannelsesparathed? Er der krav til de faglige forudsætninger i forhold til uddannelsesparathed?</p> <p>Lad eleverne selv komme ind på deres viden og supplér som facilitator med det, de ikke ved/kommer ind på. Brug evt. <i>Vejlederark 2: Uddannelsesparathed</i>.</p>	Evt. Vejlederark 2: Uddannelsesparathed

TRIN 2		
<p>Cases</p> 20 minutter	<p>Eleverne får 3-4 cases, hvor de præsenteres for elever, der skal vurderes foreløbigt uddannelsesparate. Eleverne skal samtale om problematikkerne i casene.</p> <p>Mener de, at eleverne i casene er foreløbigt uddannelsesparate? Hvad skal de arbejde med?</p> <p>Der lægges op til en generel snak om uddannelsesparathed.</p> <p>Brug <i>Vejlederark 3: Cases</i>, eller find evt. selv på relevante cases.</p>	<p>Vejlederark 3: Cases</p>
<p>Mine faglige forudsætninger</p> 15 minutter	<p>Brug JUMP kort.</p> <p>Spred kortene ud på bordet.</p> <p>Bed eleverne om at tage et kort, der viser hvilke faglige forudsætninger, de har. Start selv med at give et eksempel, så eleverne ved, hvad de skal.</p> <p>Lav en runde, hvor eleverne fortæller om deres kort/faglige forudsætning.</p> <p>Bed derefter eleverne om at tage et kort, der viser, hvor de gerne vil hen fagligt. Start igen med at give et eksempel.</p> <p>Lav igen en runde, hvor eleverne fortæller om deres kort/ønske om udvikling.</p>	<p>JUMP kort</p>
TRIN 3		
<p>At sætte mål</p> 15 minutter	<p>En del af gruppevejledningen er at sætte sig mål og arbejde med de mål, man har sat sig fra gang til gang. Hver gang vil vi slutte af med at sætte mål, og den efterfølgende gang vil vi tale om, hvordan det er gået med at opfylde målet.</p> <p>Facilitator præsenterer info, om det at sætte egne mål, delmål, evaluere dem og nå dem.</p> <p>Udlevér <i>Elevark 3: Målsætningsskema</i>.</p> <p>Eleverne formulerer et mål med delmål i forhold til deres faglige forudsætninger.</p> <p>Lav en runde, hvor eleverne fortæller, hvad deres mål er. Spørg ind til, hvordan de vil nå målet og giv de andre mulighed for at kommentere.</p>	<p>Elevark 3: Målsætningsskema</p> <p>Find eventuelt eksempler på faglige forudsætninger, som du kan præsentere for eleverne.</p>
<p>Evaluering</p> 5 minutter	<p>Evaluering af, om de regler, vi satte for vores samvær fungerer - <i>Har vi brugt dem rigtigt? Skal vi justere reglerne?</i></p> <p>Afrund derudover sessionen med at lade eleverne tænke over, hvordan de synes, det har været. Det kan f.eks. gøres sådan her:</p> <p>Placér de tre ark fra <i>Vejlederark 1: Kort evaluering</i>, rundt om i lokalet. Bed eleverne stille sig ved det udsagn, som de synes passer bedst til deres oplevelse af sessionen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jeg synes, det var for svært og uoverskueligt. - Jeg synes, det var kedeligt og jeg lærte ikke noget nyt. - Jeg synes, det var godt og overkommeligt, og jeg fik noget ud af det. <p>Tal kort om, hvorfor de har stillet sig, hvor de har.</p>	<p>Evt. Vejlederark 1: Kort evaluering</p>

SESSION NR.	3
FOKUS	Personlige forudsætninger – ansvar, selvstændighed og mødestabilitet.
FORMÅL	Formålet er, at eleverne kan beskrive og sætte ord på begreberne ansvarlighed, selvstændighed og mødestabilitet. Eleverne skal komme med eksempler på, hvornår man er selvstændig og ansvarlig, samt hvorfor det er vigtigt at være mødestabil.
MÅL	<p>Eleverne kan;</p> <ul style="list-style-type: none"> - lave en liste med eksempler på ansvarlighed og selvstændighed fra deres egen hverdag/skoledag. - vurdere deres egen ansvarlighed og selvstændighed i deres hverdag/skoledag. - vurdere andres ansvarlighed og selvstændighed i forhold til skole og hverdag. - opstille handlemuligheder i forhold til at arbejde med ansvarlighed og selvstændighed. - opstille en liste over, hvorfor det er vigtigt at være mødestabil. - opstille handlemuligheder i forhold til at arbejde med mødestabilitet.

AKTIVITET	SÅDAN GØRES DET	HUSK
TRIN 1		
<p>Hvad skal vi i dag?</p> 5 minutter	<p>I dag skal vi fortsætte arbejdet med uddannelsesparathed. Dagens fokus er personlige forudsætninger.</p> <p>Først skal vi tale om, hvordan det er gået med de mål, I satte jer for sidste gang.</p> <p>Derefter skal vi arbejde med, hvad det vil sige at være ansvarlig og selvstændig. Vi skal også tale om mødestabilitet.</p> <p>Introduktion til dagens mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Du kan tale om og tænke over, hvad det vil sige at være ansvarlig i skole og hverdag. - Du kan tale om og tænke over, hvad det vil sige at være selvstændig i skole og hverdag. - Du kan tænke over og sætte ord på, hvordan du kan arbejde med din egen ansvarlighed og selvstændighed. - Du kan tænke over og tale om, hvad det vil sige, og hvorfor det er vigtigt at være mødestabil. - Du kan komme med eksempler på, hvordan du og dine klassekammerater kan blive mere mødestabile. 	
<p>Opfølgning på sidste gang</p> 15 minutter	<p>Opsamling fra sidste gang omkring faglige mål. <i>Hvordan er det gået med at arbejde med de mål, I satte jer?</i> Eleverne læser deres mål op og fortæller om, hvordan det er gået. Åbn for en dialog om, hvad der skal til for at nå sine mål, og hvad der kan være svært. Kom også ind på, at man ikke altid kan måle effekten efter en uge. Måske skal der gå længere tid.</p>	
<p>Hvad betyder ansvarlighed, selvstændighed og mødestabilitet?</p> 5 minutter	<p>Hvad vil det sige at være ansvarlig? Hvad vil det sige at være selvstændig? Hvad vil det sige at være mødestabil? Lad eleverne komme med deres bud. Sørg for, at det ikke bliver for langt, da der skal arbejdes videre med det i de følgende aktiviteter.</p>	

TRIN 2		
<p>Liste med eksempler</p> <p> 10 minutter</p>	<p>Eleverne skriver egne eksempler fra deres hverdag/skoledag, hvor de er henholdsvis ansvarlige og selvstændige på post-its. Facilitator supplerer med egne eksempler, hvis eleverne går i stå. Sedlerne sættes på plakater i forhold til selvstændighed og ansvarlighed. Er der flere eksempler, der ligner hinanden, så sæt dem evt. op i grupper.</p>	<p>Post-its og karton + skriveredskaber.</p>
<p>Meningslinje</p> <p> 10 minutter</p>	<p>Eleverne tager stilling til, hvor de selv er i forhold til de eksempler, der er givet. Facilitatoren læser eksemplerne højt, og eleverne tilkendegiver ved at stille sig på linje, hvor enig/uenig de er i udsagnet, fx 'Jeg møder altid til tiden'. Supplér evt. med udsagn fra <i>Vejlederark 4: Eksempler på ansvarlighed og selvstændighed</i>, hvis du synes, der mangler noget.</p>	<p>Evt. Vejlederark 4: Eksempler på ansvarlighed og selvstændighed</p>
<p>Stol til stol</p> <p> 10 minutter</p>	<p>Eleverne sidder på stole i en cirkel. Facilitatoren læser eksemplerne højt fra <i>Vejlederark 5: Mødestabil</i>, og eleverne rejser sig, hvis de er enige i udsagnet og bytter plads med en, som også er enig. Facilitator kan nu spørge ind til elevernes stillingtagen.</p>	<p>Vejlederark 5: Mødestabil</p>
TRIN 3		
<p>Mål</p> <p> 10 minutter</p>	<p>Eleverne formulerer mål med delmål i forhold til ansvarlighed, selvstændighed og mødestabilitet. Lav en runde, hvor eleverne fortæller, hvad deres mål er. Spørg ind til, hvordan de vil nå målet og giv de andre mulighed for at kommentere.</p>	<p>Elevark 3: Målsætningskema</p>
<p>Evaluering</p> <p> 5 minutter</p>	<p>Evaluering af, om de regler, vi satte for vores samvær, fungerer - <i>Har vi brugt dem rigtigt? Skal vi justere reglerne?</i></p> <p>Afrund derudover sessionen med at lade eleverne tænke over, hvordan de synes, det har været. Det kan f.eks. gøres sådan her:</p> <p>Placér de tre ark fra <i>Vejlederark 1: Kort evaluering</i>, rundt om i lokalet. Bed eleverne stille sig ved det udsagn, som de synes passer bedst til deres oplevelse af sessionen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jeg synes, det var for svært og uoverskueligt. - Jeg synes, det var kedeligt og jeg lærte ikke noget nyt. - Jeg synes, det var godt og overkommeligt, og jeg fik noget ud af det. <p>Tal kort om, hvorfor de har stillet sig, hvor de har.</p>	<p>Evt. Vejlederark 1: Kort evaluering</p>

SESSION NR.	4
FOKUS	Personlige forudsætninger – motivation og valgparathed.
FORMÅL	Formålet er, at eleverne kan beskrive og sætte ord på begreberne motivation og valgparathed, samt identificere egne motivationsfaktorer og egne ønsker i forhold til videre uddannelse.
MÅL	<p>Eleverne kan;</p> <ul style="list-style-type: none"> - lave en liste med eksempler på motivationsfaktorer fra deres egen hverdag/skoledag. - identificere egne styrker, samt interesser. - identificere egne ønsker og adskille disse fra andres forventninger i forhold til uddannelse.

AKTIVITET	SÅDAN GØRES DET	HUSK
TRIN 1		
<p>Hvad skal vi i dag?</p> 5 minutter	<p>I dag skal vi fortsætte arbejdet med uddannelsesparathed. Dagens fokus er <i>personlige forudsætninger</i>.</p> <p>Først skal vi tale om, hvordan det er gået med de mål, I satte jer for sidste gang.</p> <p>Derefter skal vi arbejde med, hvad det vil sige at være motiveret og valgparat.</p> <p>Præsentation af dagens mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Du kan tænke over og tale om, hvad der motiverer dig til at gå i skole. - Du kan tænke over og tale om, hvad dine styrker og interesser er. - Du kan tænke over og tale om, hvordan du kan bruge dine styrker og interesser i din kommende uddannelse/job. - Du kan sætte ord på dine egne ønsker. - Du kan sætte ord på andres forventninger til dig. 	
<p>Opfølgning på sidste gang</p> 10 minutter	<p>Opsamling fra sidste gang omkring ansvarlighed, selvstændighed og mødestabilitet.</p> <p><i>Hvordan er det gået med at arbejde med de mål, I satte jer?</i></p> <p>Eleverne læser deres mål op og fortæller om, hvordan det er gået. Åbn for en dialog omkring, hvad der skal til for at nå sine mål, og hvad der kan være svært. Kom også ind på, at man ikke altid kan måle effekten efter en uge. Måske skal der gå længere tid.</p>	
<p>Hvad betyder motivation og valgparathed?</p> 5 minutter	<p>Hvad vil det sige at være motiveret?</p> <p>Hvad betyder valgparathed?</p> <p>Lad eleverne komme med deres bud. Sørg for, at det ikke bliver for langt, da der skal arbejdes videre med det i de følgende aktiviteter.</p>	

TRIN 2		
Hvad er karakteristisk for mig? 10 minutter	Spred ressourcekortene ud. Eleverne vælger kort, der karakteriserer hinanden – til en elev af gangen. Eleverne begrundere, hvorfor de har valgt kortet. Start med at give et eksempel. Husk at minde eleverne om, at de skal have en positiv indgangsvinkel.	Vejlederark 6: Ressourcekort
Mine ressourcer 5 minutter	Eleverne skriver ned, hvad der blev sagt om dem – hvilke ord, der blev brugt til at karakterisere dem.	Elevark 4: Mine ressourcer
Hvad motiverer? 10 minutter	JUMP kort fordeles på bord/gulv. Eleverne finder det kort, der bedst fortæller, hvad der motiverer dem til læring. Lav en runde, hvor alle elever fortæller om, hvad der motiverer dem ud fra deres kort.	JUMP kort
Motivation 5 minutter	Eleverne skriver, hvad der motiverer dem til læring.	Elevark 5: Motivation
Forventninger – hvem har hvilke forventninger til mig? 10 minutter	Eleverne samtaler om hvilke personer i deres liv, der har forventninger til dem i deres valg af videre uddannelse. Inddrag deres overvejelser fra session 1 om deres liv om 10 år.	
Påvirkning 10 minutter	Eleverne udfylder <i>Elevark 7: Hvem påvirker mig?</i> Tag en snak om elevernes svar.	Elevark 6: Hvem påvirker mig?
TRIN 3		
Mål 10 minutter	Eleverne formulerer mål med delmål i forhold til motivation og valgparathed. Lav en runde, hvor eleverne fortæller, hvad deres mål er. Spørg ind til, hvordan de vil nå målet og giv de andre mulighed for at kommentere.	Elevark 3: Målsætningsskema
Evaluering 5 minutter	Evaluering af, om de regler, vi satte for vores samvær, fungerer - <i>Har vi brugt dem rigtigt? Skal vi justere reglerne?</i> Afrund derudover sessionen med at lade eleverne tænke over, hvordan de synes, det har været. Det kan f.eks. gøres sådan her: Placér de tre ark fra <i>Vejlederark 1: Kort evaluering</i> rundt om i lokalet. Bed eleverne stille sig ved det udsagn, som de synes passer bedst til deres oplevelse af sessionen. <ul style="list-style-type: none"> - Jeg synes, det var for svært og uoverskueligt. - Jeg synes, det var kedeligt og jeg lærte ikke noget nyt. - Jeg synes, det var godt og overkommeligt, og jeg fik noget ud af det. Tal kort om, hvorfor de har stillet sig, hvor de har.	Evt. Vejlederark 1: Kort evaluering

SESSION NR.	5
FOKUS	Sociale forudsætninger - samarbejdsevne.
FORMÅL	Hvordan indgår jeg i forskellige sammenhænge? – (sociale relationer) Hvordan bliver jeg en god samarbejdspartner?
MÅL	Eleverne kan; <ul style="list-style-type: none"> - beskrive tre ting til et godt samarbejde. - beskrive tre udfordringer i et samarbejde. - lave en liste på fem ting, som de hver især kan bidrage med i et samarbejde.

AKTIVITET	SÅDAN GØRES DET	HUSK
TRIN 1		
Hvad skal vi i dag? 5 minutter	I dag skal vi fortsætte arbejdet med uddannelsesparathed. Dagens fokus er sociale forudsætninger og samarbejdsevne. Først skal vi tale om, hvordan det er gået med de mål, I satte jer for sidste gang. Derefter skal vi arbejde med, hvad det vil sige at samarbejde. Introduktion til dagens mål: <ul style="list-style-type: none"> - Du kan tale om og tænke over, hvad det vil sige at have et godt samarbejde. - Du kan tale om og tænke over, hvad der kan være en udfordring i et samarbejde. - Du kan tænke over og sætte ord på, hvordan du kan bidrage til et godt samarbejde. 	
Opfølgning fra sidst 10 minutter	Opsamling fra sidste gang omkring motivation og valgparathed. Hvordan er det gået med at arbejde med de mål, I satte jer? Eleverne læser deres mål op og fortæller om, hvordan det er gået. Åbn for en dialog omkring, hvad der skal til for at nå sine mål, og hvad der kan være svært. Kom også ind på, at man ikke altid kan måle effekten efter en uge. Måske skal der gå længere tid. Er der nogen, der har observeret forandringer?	
Hvad betyder samarbejdsevne? 5 minutter	Hvad betyder samarbejdsevne? Hvad vil det sige at samarbejde? Lad eleverne komme med deres bud. Sørg for, at det ikke bliver for langt, da der skal arbejdes videre med det i de følgende aktiviteter.	

TRIN 2		
Samarbejdsøvelse 15 minutter	Vælg en samarbejdsøvelse. Det kan f.eks. være denne: Byg et tårn: Del gruppen op i mindre hold med 2-3 elever i hver. Udlevér forskellige materialer til holdene. Det kan f.eks. være skumfiduser og spaghetti eller papir og tape. Eleverne skal bygge det højst mulige tårn ved brug af materialerne på 8 minutter. Efterfølgende dialog: <ul style="list-style-type: none"> - Hvad gik godt? - Hvordan samarbejdede vi? - Hvad betød samarbejdet for vores produkt? 	Materialer til at bygge tårne.
Begrebskort 25 minutter	Eleverne starter med at arbejde i mindre grupper. F.eks. de grupper, de arbejdede i under samarbejdsøvelsen. Hver mindre gruppe får et sæt kort, som de ser igennem. De skal vælge fem kort med det, de mener, er vigtigst i forhold til et godt samarbejde. Derefter sættes to mindre grupper sammen, og de fremlægger deres fem kort for hinanden. De skal nu blive enige om fem kort. Til sidst skal hele gruppen i fællesskab lave samme øvelse og opnå enighed. Hvis der kun er to eller tre mindre grupper, springes den midterste runde over. Efterfølgende snak om, hvordan det gik.	Vejlederark 7: Begrebskort Lav det antal kort, der er behov for i forhold til antal elever i gruppen.
Opsamling 10 minutter	Eleverne skal nu: <ul style="list-style-type: none"> - Beskrive tre ting til et godt samarbejde. - Beskrive tre udfordringer i et samarbejde. - Lave en liste på fem ting ift. det, de hver især kan bidrage med i et samarbejde. Eleverne udfylder <i>Elevark 7: Samarbejde</i>	Elevark 7: Samarbejde
TRIN 3		
Mål 10 minutter	Eleverne formulerer mål med delmål i forhold til samarbejde. Lav en runde, hvor eleverne fortæller, hvad deres mål er. Spørg ind til, hvordan de vil nå målet og giv de andre mulighed for at kommentere.	Elevark 3: Målsætningsskema
Evaluering 5 minutter	Evaluering af, om de regler, vi satte for vores samvær, fungerer - <i>Har vi brugt dem rigtigt? Skal vi justere reglerne?</i> Afrund derudover sessionen med at lade eleverne tænke over, hvordan de synes, det har været. Det kan f.eks. gøres sådan her: Placér de tre ark fra <i>Vejlederark 1: Kort evaluering</i> , rundt om i lokalet. Bed eleverne stille sig ved det udsagn, som de synes passer bedst til deres oplevelse af sessionen. <ul style="list-style-type: none"> - Jeg synes, det var for svært og uoverskueligt. - Jeg synes, det var kedeligt og jeg lærte ikke noget nyt. - Jeg synes, det var godt og overkommeligt, og jeg fik noget ud af det. Tal kort om, hvorfor de har stillet sig, hvor de har.	Evt. Vejlederark 1: Kort evaluering

SESSION NR.	6
FOKUS	Sociale forudsætninger – respekt og tolerance, samt evaluering.
FORMÅL	Hvordan indgår jeg i forskellige sammenhænge? – (Sociale relationer)
MÅL	<p>Eleverne kan;</p> <ul style="list-style-type: none"> - opleve, at alle ikke er ens. - beskrive, hvordan man kan vise hensyn til andre. - sætte sig mål omkring faglige, personlige og sociale forudsætninger. - vurdere, hvad de har fået ud af gruppevejledningsforløbet.

AKTIVITET	SÅDAN GØRES DET	HUSK
TRIN 1		
<p>Hvad skal vi i dag?</p> <p> 5 minutter</p>	<p>I dag er sidste gang, og vi skal fortsætte arbejdet med uddannelsesparathed. Dagens fokus er sociale forudsætninger. Mere præcist skal vi tale om respekt og tolerance.</p> <p>Først skal vi tale om, hvordan det er gået med de mål, I satte jer for sidste gang.</p> <p>Derefter skal vi arbejde med, hvad respekt og tolerance indebærer.</p> <p>Vi skal også evaluere forløbet og sætte mål inden for de faglige, personlige og sociale forudsætninger.</p> <p>Introduktion til dagens mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Du kan tale om og tænke over, hvad det vil sige at vise respekt. - Du kan tale om og tænke over, hvad det vil sige at vise tolerance. - Du kan tænke over og sætte ord på, hvad du har fået ud af dette gruppevejledningsforløb. 	
<p>Opfølgning fra sidst</p> <p> 10 minutter</p>	<p>Opsamling fra sidste gang omkring samarbejde.</p> <p><i>Hvordan er det gået med at arbejde med de mål, I satte jer?</i></p> <p>Eleverne læser deres mål op og fortæller om, hvordan det er gået. Åbn for en dialog omkring, hvad der skal til for at nå sine mål, og hvad der kan være svært. Kom også ind på, at man ikke altid kan måle effekten efter en uge. Måske skal der gå længere tid.</p>	
<p>Hvad betyder respekt og tolerance?</p> <p> 10 minutter</p>	<p>Eleverne starter med at tale sammen to og to.</p> <p>Hvad betyder respekt? Hvad betyder tolerance?</p> <p>Bed eleverne om at komme med eksempler.</p> <p>Tag en runde, hvor elever fremlægger deres eksempler.</p> <p>Tag en fælles snak om betydningen af de to begreber.</p>	

TRIN 2		
Case 15 minutter	Læs casen højt. <i>Vejlederark 8: Case</i> Stil de tilhørende spørgsmål og tal generelt om respekt og tolerance.	Vejlederark 8: Case
JUMP kort 15 minutter	Spred JUMP kortene ud på bordet eller gulvet. Bed eleverne om at vælge et kort, der viser, hvad de mener, er god stil. Tag en runde, hvor eleverne på skift fortæller, hvad de mener. Saml op på elevernes udsagn og giv plads til kommentarer. Lav en ny runde, hvor de skal vælge et kort, der viser, hvad de mener, der skal til for at være en god kammerat.	JUMP kort
TRIN 3		
Opsamling på faglige, personlige og sociale forudsætninger 10 minutter	Tal med eleverne om, hvad de har været igennem de 6 gange. Start evt. med at spørge, hvad de kan huske.	
Mål 10 minutter	Eleverne skal denne gang prøve at vurdere, hvad de skal arbejde videre med inden for de faglige, personlige og sociale forudsætninger. De skal udfylde <i>Elevark 8: Målsætning</i> .	Elevark 8: Målsætning
Slutevaluering 10 minutter	Bed eleverne om at udfylde <i>Elevark 9: Evaluering</i> . Giv derefter eleverne mulighed for at tale om, hvad de synes om at have været en del af gruppevejledningen.	Elevark 9: Evaluering

ELEVARK

DET GODE LIV

Det gode arbejdsliv

Det gode voksenliv

Hvor ser jeg mig selv om 10 år?

Hvordan opnår jeg det gode liv?

MÅL

Mit mål:

Delmål 1:

Delmål 2:

Delmål 3:

Hvordan er det gået?

MINE RESSOURCER

Hvad siger andre om mig:

Hvad synes jeg selv karakteriserer mig:

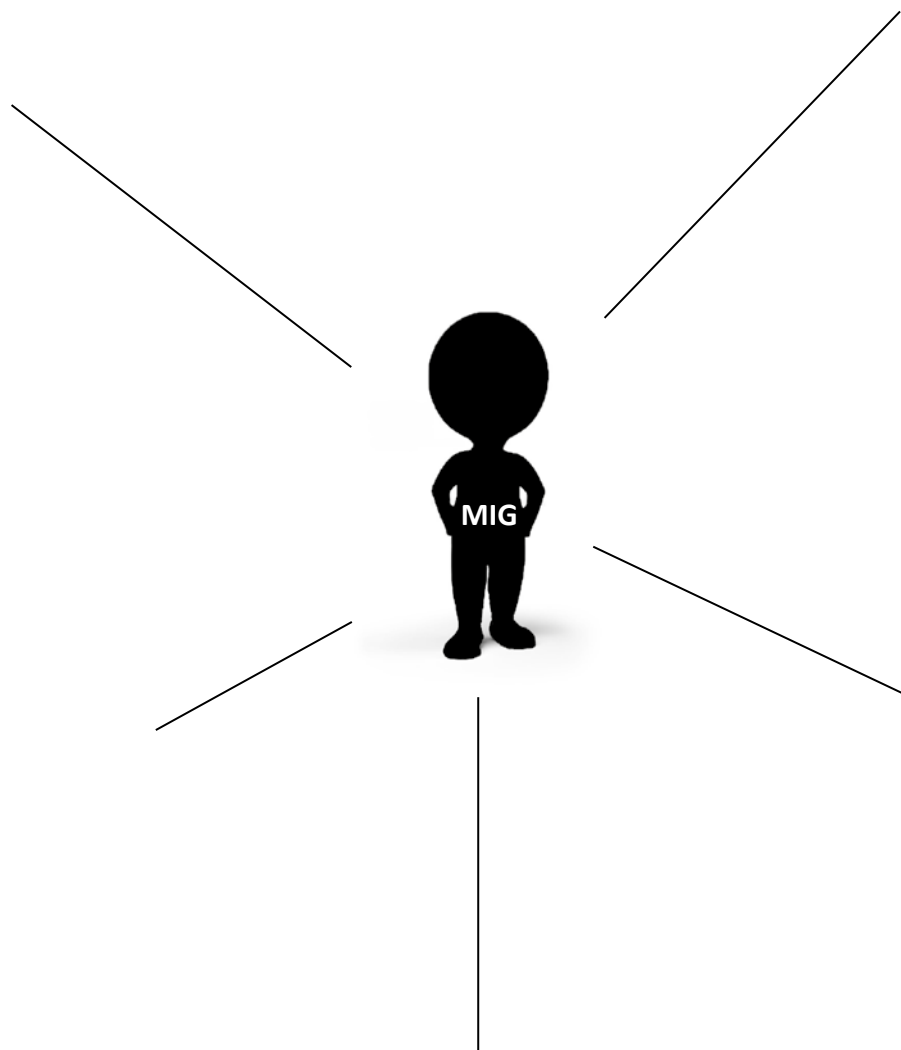

HVAD MOTIVERER MIG?

HVEM PÅVIRKER DIG MEST?

Det er svært at undgå påvirkning fra andre.

Hvem eller hvad påvirker dig?

Skriv 1 ud for det/dem der påvirker dig mest, 2 ud for den næste og så videre.

	Generelt	I forhold til uddannelse
Mor		
Far		
Klassekammerater		
Venner		
Søskende		
Internettet		
Youtube		
Instagram		
Snapchat		
Reklamer		
Idoler		
Lærere		
UU-vejleder		
Andre voksne fx træner, klubpædagog, venners forældre		

Er det en god påvirkning andre har på dig?

Er der noget du tænker bør ændre sig?

SAMARBEJDE

Hvad skal der til for at få et godt samarbejde?

1. _____

2. _____

3. _____

Hvad kan være en udfordring i et samarbejde?

1. _____

2. _____

3. _____

Hvad kan du bidrage med til et godt samarbejde?

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

MINE MÅL

Hvad skal jeg blive bedre til

fagligt:

personligt:

socialt:

EVALUERING

	😊	😐	😞
Jeg kan godt lide gruppevejledningsforløbet			
Jeg føler mig mere uddannelsesparat			
Jeg er blevet bedre til at gå i skole			
Det er lettere for mig at se mine stærke og svage sider			
Jeg har lært mig selv bedre at kende			
Jeg er blevet bedre til at sætte nogle mål			
Jeg er blevet bedre til at lytte			
Jeg er blevet bedre til at samarbejde			
Gruppevejledningsforløbet har været nyttigt			

Det jeg synes bedst om:

Det jeg synes mindst om:

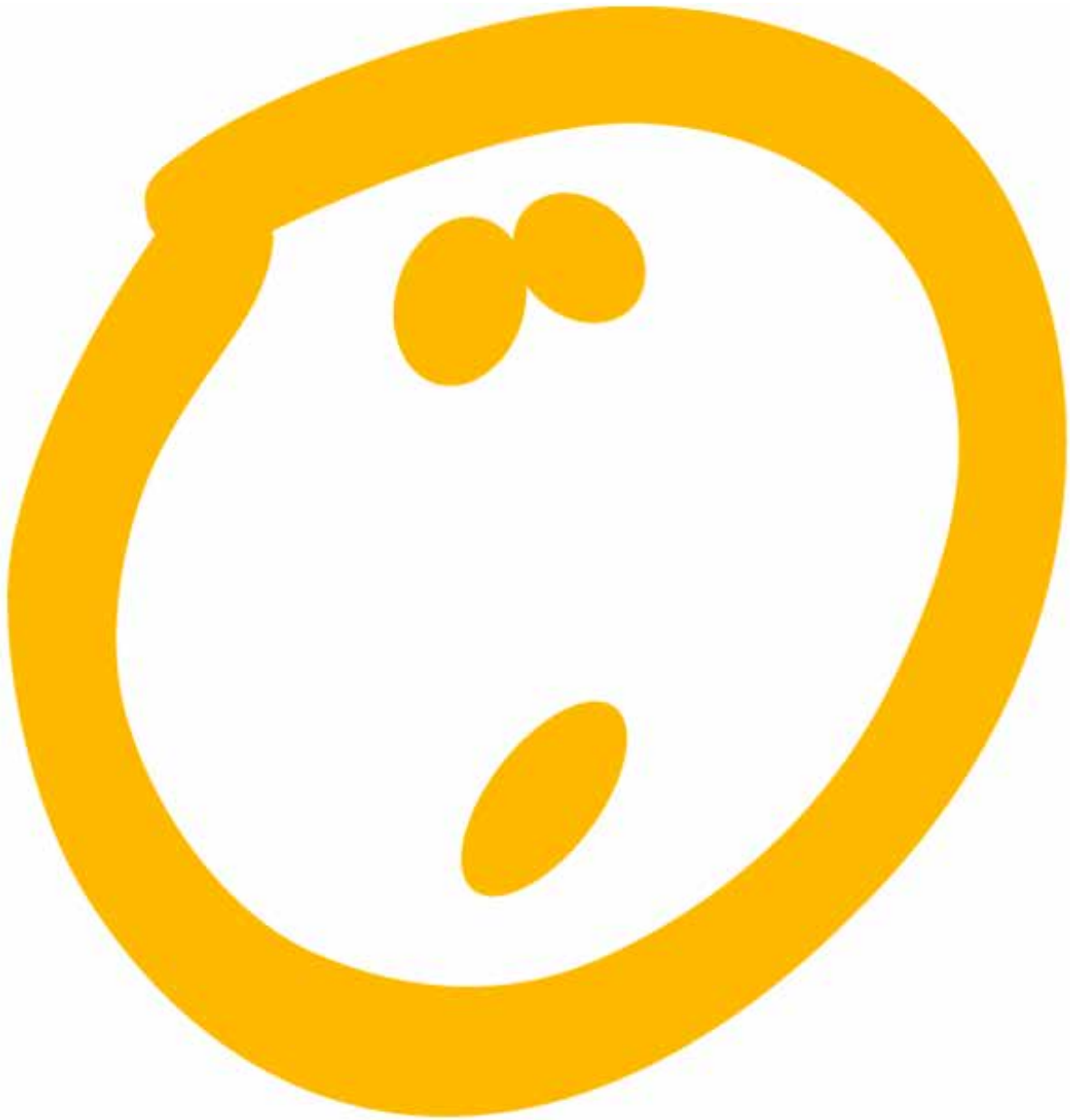

VEJLEDERARK

**Jeg synes det var godt og overkommeligt
og jeg fik noget ud af det.**

Jeg synes det var kedeligt og jeg lærte ikke noget nyt.

Jeg synes det var for svært og uoverskueligt

UDDANNELSESPARATHED

FAGLIGE FORUDSÆTNINGER:

I 8. klasse:

Et gennemsnit på 4

SOCIALE FORUDSÆTNINGER:

Samarbejdsevne

at kunne løse opgaver sammen med andre, overholde fælles aftaler og bidrage positivt til fællesskabet

Respekt

herunder at udvise forståelse for andre mennesker

Tolerance

herunder at kunne samarbejde med mennesker, der er forskellige fra en selv

PERSONLIGE FORUDSÆTNINGER:

Motivation

for uddannelse og lyst til læring

Selvstændighed

herunder at eleven tager initiativ i opgaveløsninger

Ansvarlighed

herunder at eleven er forberedt til timerne

Mødestabilitet

herunder rettidighed og lavt fravær

Valgparathed

i forhold til det forestående valg af ungdomsuddannelse eller andet

CASE 1: MADS

Mads er 14 år gammel og går i 8. klasse. Mads er en dygtig elev, som får gode karakterer i de fleste fag. Mads er meget motiveret af karakterer og bliver meget skuffet over sig selv, hvis han får en dårlig karakter. I gruppearbejder plejer Mads at tage over og lave det meste, da han vil have at arbejdet bliver gjort ordentligt. Det er vigtigt for ham, at han har kigget de andres arbejde igennem og rettet det, inden det afleveres.

CASE 2: LOUISE

Louise er 14 år og går i 8. klasse. Louise har flest 4-taller og også nogle 7-taller. Hun bruger meget tid med veninderne og har også en kæreste. Hendes forældre siger hun skal gå i seng kl. 22, så hun er frisk næste dag. Men hvad de ikke ved er, at hun ofte er på facebook og chatter til langt over midnat. Når hun skal op om morgenen er hun træt og kommer derfor ofte for sent. Hun kommer tit brasende ind og forstyrrer undervisningen. Når lærerne beder hende om at være stille, har hun altid en kæk kommentar.

CASE 3: PETER

Peter er 14 år og går i 8. klasse. Han er ikke så glad for at gå i skole. Han har tit et par sygedage og kommer også nogen gange til at blive hjemme efter spisefrikvarteret. Når han engang imellem beslutter sig for at lave lektier, synes han det er svært, og de fleste gange ender det med, at han opgiver og ikke får dem lavet.

Han synes det er bedst at lave gruppearbejde. Så kan man hygge sig og ofte er der en i gruppen, som kan finde ud af det. Når de skal arbejde selv, er det sjældent han får lavet noget.

CASE 4: TANJA

Tanja er 14 år og går i 8. klasse. Tanja vil gerne på STX og bagefter vil hun læse til sygeplejerske. Hun er altid i skole, deltager aktivt i timerne og har altid lavet lektier. Hun har svært ved matematik og engelsk. Sidste gang de fik karakterer fik hun 2 i begge dele. Hun bruger lang tid på lektier, for hun vil gerne gøre det så godt som muligt. Hun går til ekstra matematik og engelsk på Ungdomsskolen.

EKSEMPLER PÅ ANSVARLIGHED OG SELVSTÆNDIGHED

Eksempler på ansvarlighed:

- Jeg er ansvarlig, når jeg alligevel har holdt mig opdateret på, hvad der er sket i skolen og hvilke lektier jeg skal have lavet, når jeg har været syg.
- Jeg er ansvarlig, når jeg har taget initiativ til at spørge den nye elev i klassen om hun/han vil med os andre ud i frikvarteret.
- Jeg er ansvarlig, når jeg gør mig umage med ikke at afbryde undervisningen ved at forstyrre.
- Jeg er ansvarlig, når jeg rydder op efter mig, når jeg har arbejdet i skolens lokaler og husker at sætte computer til opladning.
- Jeg er ansvarlig, når jeg altid kommer til tiden til mine fritidsaktiviteter eller mit fritidsjob.

Eksempler på selvstændighed:

- Jeg er selvstændig, når jeg selv laver min madpakke.
- Jeg er selvstændig, når jeg gør det jeg skal, uden jeg har fået besked på det.
- Jeg er selvstændig, når det er mig, der har besluttet, om jeg skal konfirmeres eller ej.
- Jeg er selvstændig, når jeg forsøger at løse en opgave inden jeg spørger om hjælp.

MØDESTABIL

- Det forstyrrer min læring, når nogen kommer for sent.
- Man kan godt komme for sent en gang om ugen og stadig være uddannelsesparat.
- Når man laver gruppearbejde ødelægger det arbejdet hvis et gruppemedlem kommer for sent.
- Det er okay at være syg tre gange om måneden.
- Hvis jeg skal op og komme til tiden om morgenen har jeg brug for min mor eller fars hjælp.
- Det betyder ikke så meget, hvad jeg gør i 8. klasse, det er kun 9. klasse der tæller.
- Det er mere okay at være på ferie og have fravær, end at være syg derhjemme.

Afslappet	Aktiv	Autoritetstro
Ambitiøs	Ansvarsbevidst	Arbejdsom
Klog	Hensynsfuld	Idérig
Boglig	Handlekraftig	Indlevende
Dygtig	Hjælpesom	Initiativrig
Effektiv	Glad	Ivrig
Engageret	Detaljeret	Kreativ

Fantasifuld	Fingernem	Fordybende
Humoristisk	Kærlig	Social
Lyttende	Lærenem	Moden
Modig	Motiveret	Musikalsk
Målrettet	Nysgerrig	Omsorgsfuld
Opfindsom	Opsøgende	Positiv
Optimistisk	Praktisk	Realistisk

Retfærdig	Rolig	Samarbejdende
Samvittighedsfuld	Service minded	Selvsikker
Selvstændig	Sjov	Smilende
Sporty	Stabil	Struktureret
Sympatisk	Talentfuld	Teampayer
Teknisk	Tolerant	Trofast
Troværdig	Tålmodig	Tænkende

Effektiv	Selvsikker	Modig
Aktiv	Varm	Hurtig
Genert	Omhyggelig	Selvglad
Doven	Indadvendt	Stille
Forsigtig	Dominerende	Hjælpssom
Larmende	Forstyrrende	Morsom
Dygtig	Kritisk	Arrogant

Tillidsfuld	Kedelig	Sjusket
Uærlig	Usikker	Flittig
Styrende	Egoistisk	Tolerant
Langsom	Ærlig	Opgivende
Ugidelig	Kold	Intolerant
Oprigtig	Kendt	Kreativ
Rolig	Irriterende	Indflydelsesrig

God	Sød	Omsorgsfuld
Hensynsfuld	Følsom	Udholdende
Uafhængig	Ligeglad	Provokerende
Systematisk	Hård	Anderledes

CASE

William og Frederik er bedste venner. De skal mødes på Hovedbanegården, under uret, klokken 13.40. Frederik har bedt William, om at tage med til Roskilde, for at se på en brugt knallert, som han har set på nettet. William ved nemlig rigtigt meget om knallerter.

De skal nå et tog til Roskilde, klokken 13:50.

William er som sædvanlig i god tid. Han har både nået at tanke op til turen i 7 eleven og har købt sin billet. Klokken bliver 13: 42 og han prøver at ringe til Frederik. Frederik svarer ikke.

William går ned på perronen og venter, han ringer igen til Frederik uden held. Han sender derefter en sms.

Han går ned på perronen og venter. Toget kommer! Frederik kommer ikke!

Frederiks telefon er nu slukket.

William tager hjem til Vanløse og har spildt sin dag og penge til billetten – han er godt rasende.

Klokken 20 ringer det på døren. Frederik står udenfor. Han undskylder mange gange og fortæller, at hans telefon er løbet tør for strøm og han sådan set havde glemt deres aftale...

Nu ser den ellers så fredelige dreng rødt. William bander og svovler, sprutter og hvæser og kalder Frederik mange grimme ting og siger han aldrig mere vil se Frederik igen.

Viser Frederik respekt overfor William?

Kunne han på noget tidspunkt have handlet anderledes?

Viser William tolerance overfor Frederik?

Kunne han på noget tidspunkt have handlet anderledes?

FREMTIDENS
VALG OG
VEJLEDNING